

1892-2017

125
ГОДИНА
ПЕ Катедре за
дагогију

[ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОГИЈУ И АНДРАГОГИЈУ]

125 година Катедре за педагогију

Уредник
др Драгана Павловић Бренеселовић

Чланови организационог одбора и радне групе за обележавања јубилеја:
др Александра Илић Рајковић, др Александар Тадић, Бојана Радујко, др Владета Милин, др Зорици Шаљић, проф. др Драгана Павловић Бренеселовић, Драгана Пурешевић, проф. др Емина Хебиб, др Ивана Луковић, Јелена Стојковић, др Јован Миљковић, Маша Аврамовић, др Милан Станчић, Мирјана Сенић Ружић, Наташа Николић, Невена Митранић, проф. др Радован Антонијевић.

Београд, 2020

Издавач

Институт за педагогију и андрагогију
Филозофски факултет Универзитета у Београду

За издавача

др Живка Крњаја
Управник Института за педагогију и андрагогију

Знак на корицама

др Мирјана Сенић Ружић

Тираж

Електронско издање

ISBN

978-86-80712-17-8

Садржај

Драгана Павловић Бренеселовић: Поздравно излагање на отварању Свечане седнице Одељења за педагогију и андрагогију	6
Александра Илић Рајковић: Кратки историјат развоја Катедре у протеклих 125 година	7
Никола Поткоњак: Историја Одељења кроз моја сећања	11
Кратки преглед запослених од оснивања Катедре за педагогију ...	17
Портрети наставника	20
Проф. др Душан Савићевић	21
Проф. др Мирјана Пешић	28
др Милица Митровић	35
Проф. др Јован Ђорђевић	39
Проф. др Живорад Цветковић	47
Одељење за педагогију и андрагогију данас	
Запослени на Одељењу за педагогију и андрагогију	51
Делатност Одељења за педагогију и андрагогију	120
Наставна делатност	120
Научно истраживачка делатност	121
Издавачка делатност	123
Активности и програми сарадње	124
Студенти Одељења за педагогију и андрагогију	127
Изложба поводом 125 година Катедре за педагогију	130
Процес припреме прославе у сликама	134
Промотивни материјали поводом 125 година Катедре за педагогију	138
Захвалнице	139

Поводом 125 година Катедре за педагогију и андрагогију 14.12. 2017. године одржана је у амфитеатру „Георгиј Острогорски“ Филозофског факултета Универзитета у Београду Свечана седница Одељења за педагогију и андрагогију праћена изложбом.

Публикација коју издаје Институт за педагогију и андрагогију резултат је рада на прикупљању података свих чланова Одељења за педагогију и андрагогију и посебног ангажовања на прибављању и систематизацији података Радне групе за обележавање јубилеја коју су чинили (по азбучном реду имена): Александар Тадић, Александра Илић Рајковић, Бојана Радујко, Владета Милин, Драгана Пурешевић, Зорица Шаљић, Ивана Јеремић, Јелена Стојковић, Јован Миљковић, Маша Аврамовић, Милан Станчић, Мирјана Сенић Ружић, Наташа Николић, Невена Митранић.

Публикација је заснована на подацима из публикација објављених поводом претходних јубилеја - *Седамдесет пет година Катедре за педагогију* (ур. Никола Поткоњак) из 1967. године и *Сто година Катедре за педагогију: 1892–1992.* (ур. Јован Ђорђевић и Недељко Трнавац) из 1992. године, подацима садржаним у презентацији израђеној за свечану седницу и чланку објављеном поводом јубилеја у часопису *Настава и васпитање* чији су аутори чланови радне групе Александра Илић Рајковић, Владета Милин, Јован Миљковић, Маша Аврамовић и Милан Станчић.

Публикацијом желимо да наставимо традицију издавања споменице у години јубилеја Катедре, оставимо сведочанство о раду Одељења у овом периоду и инспиришемо генерације које ће обележавати наредне јубилеје.

Драгана Павловић Бренеселовић

Поздравно излагање на отварању Свечане седнице

Уважени господине декане, поштовани професори, колеге, сарадници, бивши и садашњи студенти, отварам Свечану седницу Одељења за педагогију и андрагогију поводом 125 година Катедре за педагогију.

Част нам је и задовољство да овој седници присуствује доајен Одељења за педагогију и андрагогију, професор који је стварао историју нашег одељења и за живота ушао у историју, наш уважени проф. др Никола Поткоњак.

Радост нам је да су на седници присутни и наши професори од којих смо учили, а потом имали част да будемо колеге на Одељењу – дугогодишњи управник нашег одељења, проф. др. Љубомир Коцић; професор др Недељко Трнавац, проф. др Гордана Зиндовић, др Снежана Радовановић, Венцислав Радовановић, др Љиљана Левков и Марина Павловић, као и стручни сарадници Одељења - први званични секретар Одељења за педагогију, госпођа Мирјана Марковић, наша дугогодишња библиотекарка Душанка Грубјешић и наш вишегодишњи секретар Гордана Макањић.

Свакако нам је задовољство што седници присуствују колеге са нашег и других факултета, бројни сарадници и партнери из различитих институција, организација и удружења, наши бивши и садашњих студенти, а посебно нас радује што сте присутни у толиком броју да нећу моћи да наводим појединачна имена.

Велика је част бити управник Одељења за педагогију и андрагогију, а још већа бити то у години када обележавамо овако значајан јубилеј. Живимо у парадоксалном времену – са једне стране образовање се данас препознаје као једна од кључних инвестиција друштвеног развој и савремено друштво се дефинише као друштво знања, али се истовремено, чини ми се све више, заборавља да човека не чине вештине него врлине и да се образовање не може сагледавати и уређивати кроз економске параметре исплативости, ефикасности и рационализације. Јер сваки педагог зна да је образовање без сумње скупо, али да необразованост кошта много више.

Васпитање и образовање, као друштвена пракса, подручје је у коме се преплиће много различитих и партикуларних интереса – политичких, економских, државних, друштвених, индивидуалних, струковних, дисциплинарних. И сваки од њих акцентује из своје визуре неку од функција образовања. Педагогија и андрагогија су ту да осветљавају, показују и

упозоравају да је питање васпитања и образовања увек ствар филозофске, људске, етичке позиције у коју се научна сазнања уливају а различити интереси прилагођавају, а никако не обрнуто. Педагогија је ту да утемељи као суштинску сврху васпитања и образовања еманципацију сваког појединца и трансформацију друштва у друштво по мери човека и оних са којима човек дели ову планету.

125 година трајања указује на традицију коју морамо поштовати и према њој бити одговорни. Али, како је то давно речено, поштовати традицију не значи остати у пепелу прошлости, већ преносити пламен даље.

И управо је то прича коју желимо да поделимо данас са вама – прича како се пламен преносио ових 125 година и зашто завређује да се преноси даље.

Александра Илић Рајковић

Кратки историјат развоја Катедре у протеклих 125 година

Пре 125 година, тачније 8. децембра 1892, Министарство просвете и црквених дела је, уз неколико других изабраних професора, поставило др Војислава Бакића на Катедру гимназијске педагогије с методологијом Филозофског факултета Велике школе. Доласком др Бакића на Филозофски факултет започиње самосталан и континуиран рад ове наставне јединице.

И пре наведеног датума педагогија је предавана на највишим школским институцијама у Србији. Од 1853. године предавана је у Лицеју као факултативни предмет за студенте који намеравају да се баве учитељским позивом. Када је Лицеј прерастао у Велику школу 1863. године, педагогија није била на листи предмета ове институције, да би потом 1873. године Изменама и допунама Закона о Великој школи уведена као обавезан предмет за све студенте Филозофског факултета. Један од кључних задатака овог факултета односио се на образовање наставника средњих школа и педагогија је зато уведена као обавезан предмет. У пракси, међутим, није било лако успоставити наставу из овог предмета. Од 1876. до 1882. године наставу овог предмета реализује професор естетике Милан Кујунџић. После његовог одласка у пензију Катедра за педагогију била је упражњена десет година.

Околности у којима је радио професор Бакић до 1905. године, потом и његови наследници до Другог светског рата биле су веома динамичне. Непрестано су вршене озбиљне реформске промене са циљем унапређивања факултета и Велике школе и касније Универзитета. Педагогија је притом добијала различит статус у структури студијских планова. Од 1873. године педагогија је обавезна за све студенте Филозофског факултета: од 1896. до 1927. године повезана је чврсто са дисциплинама практичне филозофије и њен обим је у настави сужен до граница средњошколске методике; 1927. године Филозофски факултет је реорганизован у 28 наставних група и у тој подели 27. група је педагошка.

Напоменимо и то да су педагошку групу предмета похађали углавном они студенти који су се припремали за рад у учитељским школама и у области школског надзора. Уредбом Филозофског факултета која је донета 1932. године свака наставна група поред броја добија и назив према својој главној науци, па тако 27. група добија назив педагогија. Од тада су студенти Филозофског факултета који упишу 27. групу студенти педагогије. Поред професора Бакића, у наведеним околностима развој Катедре за педагогију неодвојив је и од имена др Стевана Окановића, др Вићентија Ракића и др Милана Шевића.

Професор Бакић радио је на Филозофском факултету 12 година и његов рад сматрамо пионирским у пуном смислу дате речи. Професор Бакић је 1874. године у Лајпцигу одбранио докторску дисертацију и тако постао први Србин са докторатом из педагогије. У тренутку доласка на Филозофски факултет он иза себе има библиографију од око 50 наслова, искуство из наставе у учитељској школи и више јавних функција у области образовања. На Филозофском факултету предавао је педагогију студентима треће и четврте године. Како би ефекти предавања били потпунији, установио је 1894. године Педагошки семинар у оквиру којег је са студентима дискутовао на различите педагошке теме. Поменимо и то да су семинари као „научне радионице“ прописани Уредбом Филозофског факултета 1896. године – када Педагошки семинар већ две године ради. Активности семинара су проширене 1897. године практичним вежбама студената за које је професор Бакић обезбедио школе вежбаонице. Исте 1897. године професор Бакић објавио је дело Општа педагогика као уџбеник за своје студенте, а 1901. године он објављује и Посебну педагогику као својеврсни наставак претходног уџбеника. Реч је о делу у којем је први пут на српском језику обрађена тематика методике средњошколске наставе. Професор Бакић био је током две школске године ректор Велике школе и активно је учествовао у раду комисија које су припремале нацрт закона о универзитету. Када је 1905. године обнародован Закон о универзитету, његово име није се нашло на листи редовних професора. Сматрајући да је тиме деградиран положај педагогије

као универзитетске дисциплине, он на сопствени захтев одлази у пензију и повлачи се са свих јавних функција.

Пензионисањем проф. Бакића место наставника за педагогију остаје упражњено до 1909. године, када је као хонорарни професор за педагогију и етику изабран др Стеван Окановић. Он ће радити до доласка др Вићентија Ракића, који је 1912. године изабран за сталног доцента за методикку средњошколске наставе. Доласком др Вићентија Ракића започиње квалитативно ново раздобље у развоју студија педагогије.

Проф. Ракић је током 17 година наставног рада студентима педагогије држао предавања и вежбе из различитих области као што су: основе теорије образовања, дидактика, социологија васпитања, начела народног образовања, психологија друштвених преображаја. У периоду између два рата није било утврђених програма за поједине научне дисциплине које су професори предавали, већ су они држали серије течајева са тематским целинама које су садржавале проблематику предмета према општем плану студија. Одласком др Ракића са Филозофског факултета 1936. године и његовим пензионисањем 1938. затворено је једно значајно поглавље у развоју Катедре за педагогију.

Године 1919. још један доктор педагогије је почео да ради на Филозофском факултету. Реч је о др Милану Шевићу, који као хонорарни професор ради у Општем педагошком семинару – дакле предаје студентима који се образују за предметне наставнике у средњим школама.

У раздобљу од 1933. до 1941. на Филозофском факултету предавали су педагогију, у различитим интервалима, и др Димитрије Кириловић, др Артур Либерт, који је предавања држао на француском и немачком језику, и др Владимир Спасић.

По завршетку Другог светског рата Катедра за педагогију је под непосредном управом Катедре за филозофију. Генерације студената које студије педагогије започињу 1946. и 1947. године студирају по тзв. двопредметном усмерењу, што значи да су у обавези да слушају и полажу испит из једног средњошколског предмета. Први послератни предавачи на Катедри за педагогију били су Милан Јанушевић и Радивоје Миловановић. Потом је поступно уследио и избор других чланова Катедре: Босиљке Глигоријевић, Руже Ољаче и Тихомира Вуловића.

Реорганизацијом Филозофског факултета 1950. године катедре постају основне радне јединице. Тада је установљена и самостална Катедра за педагогију. Године 1963. Филозофски факултет је поново реорганизован и од тада основне организационе јединице факултета чине одељења, па је Катедра за педагогију реорганизована у Одељење за педагогију.

У овом периоду, тачније од школске 1961–62, извршена је и значајнија реконструкција система студија педагогије. Од петог семестра студенти се усмеравају у три правца: у правцу предшколске педагогије, у

правцу методике основношколских предмета и у правцу теорије и методике образовања одраслих. Овакав систем задржао се до 1977. године, када су реконструкцијом наставног плана сви предмети сврстани у четири категорије: главне, помоћне, заједничке и предмете дипломског усмерења.

На Одељењу за педагогију 1979. године установљене су две наставне групе – група за педагогију и група за андрагогију. У деценијама које су уследиле уношене су мање или веће измене у студијске програме и усложњавала се организациона структура Одељења у смислу унутрашњег разграњавања на матичне педагошке дисциплине.

Посебне заслуге за то припадају групи наставника која запослена у периоду од 1950. до 1959. године. Одмах по дипломирању 1950. године постављени су најпре у звање професора средње школе убрзо и у звање асистента Никола Поткоњак за општу педагогију, Владета Тешић за историју педагогије и Даринка Ранитовић Митровић за општу педагогију у Општем педагошком семинару. Потом је 1952. године постављен Тихомир Продановић за асистента за методiku наставе основношколских предмета, затим и Јован Ђорђевић као асистент за предмет општа педагогија. Душан Савићевић постављен је за асистента методике основношколског образовања и недуго потом постављен је за асистента на предмету образовање одраслих. Александра Марјановић постављена је за асистента предшколског васпитања 1959. године.

Појачање које је катедра добила у наведеној групи запослених било је значајно и дугорочно, јер ће они у наредним деценијама развијати матичне предмете на студијама педагогије. Професор др Јован Ђорђевић на Одељењу ради до октобра 1987. године, професор др Владета Тешић до 1988. године, професор др Никола Поткоњак до 1989. године, професор др Душан Савићевић до 1991. године. Професор др Александра Марјановић, нажалост, преминула је 1986. године, пре пензионисања.

Од 1892. године до данас на Катедри, Одељењу за педагогију, Одељењу за педагогију и андрагогију било је 90 запослених. Значајније промене у систему студирања на Филозофском факултету, и у оквиру тога и на Одељењу за педагогију и андрагогију, унете су 2006. године усклађивањем са Законом о високом образовању који је донет 2005. године, чиме је факултет прешао на болоњски начин студирања.

Од 1892. године до данас на катедри, одељењу за педагогију, одељењу за педагогију и андрагогију било је 90 запослених. Ангажовање у настави и у науци не ограничава се прописаним радним временом, ни званичним радним веком па када 125 година трајања катедре за педагогију сагледамо кроз укупно појединачно радно ангажовање свих запослених добијамо 1480 година живота.

Никола Поткоњак

Историја Одељења кроз моја сећања

Уважени и поштовани колеге педагози и андрагози, драги студенти,

најсрданије вам се захваљујем на позиву да присуствујем обележавању великог јубилеја – сто двадесет и пете годишњице Катедре за педагогију на Филозофском факултету у Београду.

Са задовољством се сећам свог личног учешћа у припремама и обележавању 75-е и стоте годишњице Катедра за педагогију и публикација које смо тада објавили. Сећам се тих дана и са тугом јер неких колега из тога времена више нема међу нама! Мени се посрећило да, ево, дочекам и учествујем у обележавању и овог трећег великог јубилеја – сто двадесет пете годишњице Катедре за педагогију.

Од тих 125 година ја сам на Катедри као студент, касније као асистент и професор, провео пуних 43 године! Признаћете да то није мало. И зато је моја радост што учествујем данас на овом јубилеју заиста веома велика.

Дозволите ми да вам у овом свечаном моменту упутим пар речи, као и један предлог.

Увек ми је била част што сам студирао и радио као професор на Катедри за педагогију Филозофског факултета у Београду. Поносио сам се што сам био део институција – и Факултета и Катедре – са чијом прошлошћу, радом и угледом сам се увек поносио и дичио. Када сам као доцент постао део наставничког колектива Филозофског факултета у њему су тада били чланови, да поменем само неколико њих... професора ГЕОРГИЈА ОСТРОГОРСКОГ, чијим именом је назван овај амфитеатар у коме се налазимо, најпознатији византолог у свету, коме су амерички универзитети нудили десетак и више пута већу плату само да буде њихов професор, али је он то одбио и остајао да ради на свом Филозофском факултету у Београду, за тада скромну професорску плату. Следећи кога желим са поносом да поменем био је најпознатији зналац класичних наука у Срба професор МИЛОШ ЂУРИЋ, кога смо сви звали „чика Миша.“ Он је био и остао за све нас научни и морални горостас! Не само што је изванредно препевао на српски Илијаду и Одисеју, већ је био и морална људска громада. Када је фашистичка Немачка окупирала Југославију и Србију 1941.г. окупационе власти су тада тражиле да професори универзитета потпишу сагласност са окупацијом и спремност да факултети и универзитет наставе са радом и за време фашистичке окупације. „Чика Миша“ је одбио да то потпише! Када му је један пријатељ, професор Музичке академије,

рекао да ће stradати ако то не потпише, Милош Ђурић је одговорио: „Лако је теби, ти студенте учиш како да свирају дигле, а ја предајем Етику. Ако потпишем, како ћу своје студенте погледати у очи!“. И није потписао! Окупацију је, зато, провео у најозлоглашенијем немачком логору смрти Матхаузену! Срећом, преживео је и вратио се после ослобођења да поносно настави да предаје етику својим студентима! Поменућу и познатог историчара ВАСУ ЧУБРИЛОВИЋА, у младости члана „Младе Босне“, који је био у другој бусији у Сарајеву 1914.г. – ако промаши Гаврило Принцип у атентату на аустроугарског царског наследника Фердинанда, онда је „грешку“ требало да „поправи“ Васа Чубриловић! Додаћу томе и познатог професора историје уметности СВЕТОЗАРА РАДОЈИЧИЋА, који је својим радом знатно допринео упознавању света са средњовековним српским фрескама и манастирима. Не могу да, на крају, не поменем познатог првоборца, али и контраверзног свога професора филозофије, логике, етике и естетике ДУШАНА НАДЕЉКОВИЋА.

И да не наводим даље. Јер, и то је сасвим довољно за понос овим Факултетом! А било је и многих других и те како у овом моменту вредних помена.

Тој плејади познатих научника с којима је била велика част само познавати их, а поготово дружити се и сарађивати с њима, придружила се ускоро група млађих, ништа мање значајних научника, мојих вршњака и колега са студија – касније веома угледних професора и академика историје уметности, историје, филозофије и социологије.... Томе треба додати, свакако, и не мање значајна имена и педагога и андрагога са наше Катедре!

Била је велика част бити члан колегијума у којој су били поменути професори, истакнути научници и академици. Част и велика обавеза и према Факултету и Катедри, према њима као људима, и када је реч о бављењу науком и када је реч о раду и односу са студентима! Трудили смо се увек сви да у свему будемо достојни чланови таквог Факултета!

И када је реч о Катедри за педагогију имало се на кога угледати. Да поменем само двојицу непосредних својих претходника: оснивача Катедре и првог професора на њој, најпознатијег српског педагога тога времена, др ВОЈИСЛАВА БАКИЋА, затим најоригиналнијег српског педагога, потцењеног и омаловаженог у Србији, али зато признатог и цењеног у иностраним круговима педагога и психолога – ВИЋЕНТИЈА РАКИЋА. Скупо ће, нажалост, он платити тај свој успех у иностранству!

Поносио сам се увек што сам први изабран за редовног професора педагогије после оснивача Катедре за педагогију Војислава Бакића. Поносио сам се што ми је претходник на Катедри био и најоригиналнији српски педагог Вићентије Ракић. Сматрао сам се њиховим баштиником. Осећао сам и људску и професионалну обавезу да им се обојици лично

одужим, колико год могу, и да им одам признање за оно што су учинили за Катедру за педагогију и за педагошку науку у Србији!

Написао сам о Војиславу Бакићу више радова, објављивао сам веће изводе из његових дела. Учинио сам све да се његов веома обиман и веома значајан рукопис не само за српску педагогију, „Дневничке белешке“, објави (захваљујући Учитељском факултету у Ужицу). Други значајан његов рукопис објавио је Педагошки музеј у Београду. Иницирао сам више састанака и на Катедри и у Педагошком музеју поводом годишњица из живота и рада Војислава Бакића. Учинио сам што сам могао!

Иницирао сам да једна група наставника и студената педагогије отпутује у родно место В. Бакића, село Перна на Петровој Гори у Хрватској. Тамо смо одржали народни збор и основној школи у селу дали име Војислава Бакића. Истовремено смо понели са собом и пакет књига, јер смо при тој школи основали сеоску народну библиотеку са именом Војислава Бакића. Том догађају присуствовали су и представници Катедре за педагогију Филозофског факултета из Загреба. Намера је била да се та основна школа прогласи за огледну и да она постане педагошки центар у коме би се окупљали педагози Југославије и расправљали о актуелним педагошким и васпитним питањима.

Та моја иницијатива, нажалост, трајала је кратко. Почео је ускоро распад Југославије, започели су ратни сукоби, Перна као српско село у Хрватској је страдало и све наше идеје и оно што смо практично урадили нестало без трага.

Када је реч о Вићентију Ракићу морам вам испричати нешто што мало ко од вас овде присутних зна. Он је на Филозофском факултету имао звање „уговорног доцента“, а то значи и малу плату и мала права. Пре времена је пензионисан и одстрањен са Катедре и Факултета, са веома малом пензијом. Све само због тога што је изграђивао другачију, своју, оригиналну педагогију, тада различиту од владајуће - хербартовске - педагогије у свету и у Србији.

Вратио се да као пензионер живи у родном Параћину.

Пошто у Србији по завршетку Другог светског рата, када је моја генерација уписала студије педагогије (1946.), није било ниједног доктора педагошких наука, који би нам могао предавати педагошке дисциплине, замолили смо да се на Факултет позове и врати Вићентије Ракић. Он је то одбио. Имао је тада 65 година и сматрао је да није „више време за повратак на Факултет“.

Утврдили смо тада да му је пензија изузетно мала и да са њом, веома сиротињски живи. Све смо учинили да му тадашње Министарство просвете, колико толико, ванредно повећа пензију.

После неколико година једна група нас педагога реши да посети (1967) Вићентија Ракића у Параћину. Живео је тада у главној улици

Параћина. Становао је у једном напуштеном и запуштеном локалу са великим стакленим излогом према улици, без основних услова за иоле пристојан живот. Са њим је живео од његове пензије, и о њему бринуо, вероватно нешто старији од њега, неки даљи рођак, један полуписмени сељак. Када смо председнику општине Параћин, кога смо тада посетили, рекли ко је он и у каквим условима живи, одговорио нам је да никад није чуо за њега и да ће општина покушати да му реши стамбено питање.

У Народној библиотеци у Параћину, где је Ракић проводио највише времена, и где смо га затекли када смо дошли да га посетимо, управница Библиотеке је рекла да не зна ко је он, али да имају велике муке с њим! Стално тражи да му набављамо књиге из иностранства које се односе на антрополошка питања, на порекло и историју људског рода, на развој културе и цивилизације у свету, о дечјој игри, као и најновија дела из естетике, педагогије и психологије. Она је рекла да такве књиге нису потребне њеној библиотеци и да немају средства да му то набављају и да се он неоправдано љути на њих. Додала је да му стално дају неке неискоришћене старе свеске и хартију, јер „по цео дан он нешто пише и записује“, а пензија му је толико мала да ни хартију за писање не може сам да купује! Објаснили смо јој о коме је реч и замолили је да учини за њега све што може.

Једва смо тада приволели Вићентија Ракића да се слика са нама. Рекао је да то никад није волео и да не жели да се фотографише! У рату му је повређено једно око и имао је замагљено стакло на том оку.... Ипак, срећом, успели смо да га наговоримо и ту ретку фотографију с њим, ја сам објавио у својој књизи „Именик српских педагога“, а нешто увеличана копија се налази у архиви наше Катедре!

Када је, две године после наше посете, умро Вићентије Ракић, чланови Катедре за педагогију су кренули на његову сахрану у Параћин. Ја сам се, у име Катедре, опростио од њега на гробљу. Одмах после сахране пожурили смо Владета Тешић, Јован Ђорђевић и ја у стан – локал у коме је живео последње године живота Вићентије Ракић (општина му није решила стамбено питање, само је нешто повећала средства Библиотеци за набавку књига), да покупимо његове рукописе. Нажалост, ништа нисмо нашли! Његов рођак – онај полуписмени сељак, који је бринуо о њему, рекао нам је: „Тражите Вићине папире! Е, тога нема! Када је он био болестан ја сам са тим папирима потпаљивао ватру у нашој бубњари. Морао сам то да чиним како се не бисмо нас двојица смрзавали. Од тих папира ништа више није остало!“.

Тако су у пламену и диму једне сиротињске лимене бубњаре у Параћину неповратно и заувек нестали изводи, записи, скице и размишљања тога, заиста, даровитог и оригиналног, али животно крајње

несрећног и несналажљивог човека, непризнатог српског педагога, Вићентија Ракића – мога и свих вас великог претходника!

Оно што је моја генерација педагога могла још да учини за Вићентија Ракића јесте да поводом стогодишњице његовог рођења (1881-1981), организује у Параћину у Народној библиотеци научни скуп, којим ће се, колико-толико, одужити њему и сачувати од заборава педагошке идеје и замисли које су садржане у оно заиста мало радова које је написао и објавио. Исте године „Настава и васпитање“ (1981) објавила је материјале са тог научног скупа!

Док сам био на последипломским студијама на Институту за педагогију Универзитета у Лондону (50-их година прошлог века) добро сам научио и практично сагледао, за нас педагоге, веома важну ствар – улогу традиције и историје у васпитавању и младих и одраслих.

Сви који се уписивали на најпознатије и најугледније школске институције и универзитете у тој земљи (на пример, познате и веома старе елитне - public school, најпознатије универзитете – Кембриџ и Оксфорд), били су обавезни да прве дане у њима проведу у упознавању са историјом и традицијом тих институција. Тек када сазнају где се налазе, каква је институција у коју су се уписали, ко су им били њихови претходници и шта су учинили за науку којом су се бавили и за своју земљу, они би почињали да проучавају студијске дисциплине које су уписали! С педагошке тачке гледишта то је изузетно значајно!

Слободан сам да вам предложим да се на Катедри за педагогију, данас Одељењу за педагогију и андрагогију, за све новоуписане студенте и педагоге и андрагоге, пре почетка студија, у првој недељи њиховог боравка на Факултету и Одељењу, организује низ предавања о историји и традицији и Филозофског факултета и Катедре за педагогију! Нека знају студенти где су дошли, ко су били професори и студенти пре њих, шта су учинили за афирмацију својих наука и за своју земљу, па тек после тога нека почну са изучавањем научних дисциплина које су одабрали да студирају. Неће им то бити изгубљено време! Напротив!

Срећом, наши велики претходници су се бавили истовремено и педагошким и андрагошким питањима, па ће за студенте обе студијске групе такав „увод у студије“ бити и веома интересантан, дубоко верујем, и користан!

Нека то ваши студенти сазнају на почетку својих студија, а не као ја, који сам то сазнао, и то личним напором, тек више од десетину година после дипломирања! Многи који су дипломирали на овој Катедри, и педагози и андрагози, то никада нису ни сазнали!

Радујем се што сам, са осталим колегама доста тога лично учинио, док сам радио на Катедри, да моји и ваши велики претходници, а поменуо сам само двојицу мојих непосредних претходника, нису заборављени и што

ће се, верујем, и даље одржавати жива успомена на њих и њихова дела и на педагошке и андрагошке идеје које су заступали и развијали.

Нека вам је срећан овај велики јубилеј Катедре за педагогију! Желим да их још много славите сви заједно. Желим Вам много успеха у будућем раду и посебно успехе у наукама којима се бавите, јер тиме, лично, утврђујете, богатите и проширујете темеље на којима је стварана и на којима се једино и данас и убудуће може темељити и развијати Катедра, односно Одељење за педагогију и андрагогију! Тиме ћете се на најбољи могући начин одужити и својим великим претходницима, па и самима себи!

**Презентација активности Одељења:
др Владета Милин и
др Јован Миљковић**

Свечана седница Одељења

Кратки преглед запослених од оснивања Катедре за педагогију до данас*

Први предавачи на Катедри

Оснивач Катедре за педагогију.

Од 1892. до 1905. године држао је течаје:е:
- Педагогије
- Методике гимназијске наставе

др Војислав Бакић
(1847-1929)

Од 1909. до 1912. године држао је течаје:е:

- Општа педагогика и етика
- Општа дидактика
- Посебна дидактика
- Васпитна телеологија
- Практична педагогика
- Школски рад

др Стеван Окановић
(1871-1917)

Од 1912. до 1938. године држао је течаје:е:

- Опште теорије образовања
- Практичне педагогике
- Опште дидактике
- Социологије васпитања
- Начела народног образовања

др Вићентије Ракић
(1881-1969)

Од 1919. до 1931. године држао је течаје:е:

- Увода у средњошколску методу
- Историје педагогије
- Методике матерњег језика

Оснивач Општег педагошког семинара за будуће средњошколске професоре.

др Милан Шевић
(1866-1934)

Наставници Педагошке групе и општег педагошког семинара (између два рата)

др Димитрије Кириловић, приватни доцент

Држао је курсеве из Историје васпитања у периоду од 1933. до 1936. године

др Артур Либерт, хонорарни професор

Предавао је Општу педагогију од 1933. до 1939. године

др Владимир Спасић, хонорарни наставник

Држао је предавања из Савремене педагогике у периоду од 1939. до 1941. године

Наставници на студијама педагогије двопредметног усмерења (прва послератна генерација)

Милан Јањушевић, хонорарни наставник

Предавао је Општу педагогију од 1946. до 1951. године

Радивоје Миловановић, стални предавач

Предавао је Историју педагогије од 1946. до 1952. године

Босиљка Глигоријевић, виши стручни сарадник

Предавала је Предшколско васпитање од 1947. до 1969. године

* Портрети ових наставника дати су у публикацијама поводом седамдесет пет и сто година Катедре за педагогију

Наставници на Катедри од 1950. године

Предавао од 1951. године до 1989. године.
Општа педагогија

др Никола Поткоњак

Предавао од 1951. до 1988. године.
Историја педагогије

др Владета Тешић

Предавао од 1952. до 1987. године.
Теорија васпитања
Дидактика

др Јован Ђорђевић

Предавала од 1958. до 1986. године.
Предшколска педагогија

др Александра Марјановић

Оснивач Катедре за андрагогију (1979.)
Предавао од 1958. до 1991. године.
Општа андрагогија
Компаративна андрагогија

др Душан Савићевић

Први доктор андрагогије на Балкану.
Предавао на Катедри од 1963. до 1970. године.
Теорија образовања одраслих

др Боровој Самолочев

др Даринка Ранитовић Митровић
Предавала Педагогику са дидактиком од 1951. до 1971. године.

др Тихомир Продановић
Предавао Дидактику и методичку од 1952. до 1973. године.

др Светомир Игњатовић
Предавао Методичку основне наставе од 1951 до 1967. године.

др Слободан Поповић
Предавао од 1955. до 1962. године.

Предавао од 1967. до 2002. године.
Дидактика

др Живорад Цветковић

Предавао од 1969. до 2012. године.
Општа педагогија са методологијом

др Љубомир Коцић

Предавала од 1970. до 2005. године.
Историја педагогије

мр Љубица Радулашки

Предавао од 1971. до 2006. године.
Општа андрагогија

др Ранко Булатовић

Предавала од 1972. до 2012. године.
Предшколска педагогија

др Мирјана Пешић

Предавала од 1974. до 2017. године.
Андрагогија слободног времена
Андрагогија комуникација и медија

др Нада Качавенда Радић**др Радивој Квашчев**

Предавао од 1971-1983
Педагошка психологија

мр Венцислав Радовановић
Предавао од 1974. до 2012. године.
Педагошка психологија

Предавала је од 1977. до 2010. године.
Општа педагогија

др Снежана Радовановић

Предавала је од 1977. до 2014. године.
Развојна психологија

др Љиљана Левков

	Предавао од 1983. Од 2008. је на функцији у МПНТР Општа педагогија (Теорија васпитања)		Предавала је од 1987. до 2012. године. Предшколска педагогија		Предавао је од 1988. до 2007. године. Школска педагогија		Предавала је од 1989. до 2010. године. Педагошка психологија
мр Желимир Попов		мр Татјана Павловски		др Недељко Трнавац		мр Марина Павловић	
	Предавала је од 1990. до 2016. године. Дидактика са методиком		Предавала је од 1996. до 2006. године. Општа педагогија		Предавала је од 2003. до 2008. године. Дидактика		
др Милица Митровић		др Надежда Божановић Шарановић		др Гордана Зиндовић			

Сарадници који су део каријере провели на нашем Одељењу

мр Споменка Ковачевић

Предавала је од 1984. до 1993. године.
Дидактика

мр Сања Муждека

Предавала је од 1985. до 1997. године.
Андрагогија

мр Соња Влаисављевић

Радила је као истраживач на ИПА од 1989. до 1993. године

Дејана Лазић

Радила је као истраживач на ИПА од 1995. до 2006. године

Снежана Антонијевић

Радила је као истраживач на ИПА од 1996. до 2006. године

др Бојан Лазаревић

Предавао је од 2000. до 2008. године. Андрагогија

Сандра Илић

Предавала је од 2001. до 2011. године. Општа педагогија

Бранка Александрић

Предавала је од 2001. до 2015. године. Дидактика

Маша Аврамовић

Предавала је од 2012. до 2018. године.
Предшколска педагогија

Стручни сарадници на Одељењу од 1950. године

Библиотекари

Надежда Јовановић, запослена од 1952. до 1974. године
Љубица Поповић, запослена од 1959. до 1982. године
Десанка Мркић, запослена од 1974. до 1975. године
Душанка Грубјешић, запослена од 1974. до године 2014. године

Секретари

Мирјана Марковић, запослена од 1970. до 1974. године
мр Млађен Галић, запослен од 1977. до 1987. године
Гордана Макањић, запослена од 1983. до 2015. године

Портрети наставника

Проф. др Душан Савићевић

Душан Савићевић (1926, Црна Гора) је један од најпознатијих професора андрагогије у Европи, посебно у Југоисточној Европи, као и творац и зачетник специфичног југословенског и српског концепта андрагогије. Заслужан је за ширење идеје и концепта андрагогије у свету, посебно у САД.

Након завршене средње учитељске школе и краткотрајног рада у пракси у области образовања, Савићевић је уписао педагогију на Филозофском факултету, на Универзитету у Београду (1952 – 1956), где је завршио и постдипломске студије (1958) и одбранио своју докторску тезу (1963) из области андрагогије, под називом *Проблеми интеграције, контакта и комуникације у образовању одраслих*. Био је запослен на Филозофском факултету Универзитета у Београду све до своје пензије (1991). Током тог периода је био на дужности Шефа Катедре за андрагогију, Управник Одељења за педагогију и андрагогију, Управник Института за педагогију и андрагогију, као и заменик декана и декан Филозофског факултета.

Током своје професионалне каријере стручно се усавршавао на неким од најеминентнијих универзитета и у земљама које имају развијену теорију и праксу образовања одраслих. Годину дана је провео у Данској и Шведској (1958/59) студирајући образовање одраслих, са нагласком на активностима јавних средњих школа које имају дугу традицију у овим земљама. У својству стипендисте Фордове фондације (1965) посетио је универзитете у Чикагу, Бостону, Универзитет у Сиракузи, Висконсину, Лос Анђелесу и Универзитет Беркли и Колумбију у Америци. Током исте године је посетио универзитете у Ванкуверу и Торонту у Канади, као и универзитете у Лондону, Универзитет у Оксфорду и Кембриџу у Великој Британији.

Савићевић је био веома посвећен сарадњи са професионалним андрагошким удружењима и уредничким одборима научних и стручних часописа. Оснивач је и председавајући Савеза андрагошких друштава Југославије и председавајући Савеза андрагошких друштава Србије. Такође, био је уредник и члан уредничког одбора неколико српских (југословенских) и међународних часописа: „Настава и васпитање“ (Београд), „Савремене методе у настави“ (Београд), „Образовање одраслих“ (Загреб), „Андрогогија“ (Загреб), „Андрогошке студије“ (Београд), „Конвергенција“ (Торонто), „Међународни часопис за целоживотно учење“ (Лондон) и „Међународни часопис Универзитета за образовање одраслих“ (Лондон). Дао је свој допринос Југословенској педагошкој енциклопедији и Међународној енциклопедији образовања (Оксфорд).

Дуго година је био део међународног покрета за образовање одраслих. Био је председник Међународног конгреса за универзитетско образовање одраслих, члан извршног одбора Међународног савета за образовање одраслих, члан Европског друштва за образовање одраслих, Међународног савета за образовање одраслих, Међународног конгреса за универзитетско образовање одраслих, Европског друштва за истраживање у образовању одраслих, Међународног комитета за саветовање о образовању изван школства у саставу УНЕСКА, Међународног удружења за компаративна проучавања образовања одраслих, и СКУТРЕЕ (Стална конференција универзитетског поучавања и истраживања у образовању одраслих).

Савићевић је активно учествовао у најзначајнијим међународним конференцијама о образовању одраслих, чији је циљ био да се обликује и развије глобална свест у вези са значењем и значајем образовања одраслих. Неке од њих су: Међународна конференција о системима образовања одраслих (Опатија, Хрватска, 1964), Прва међународна конференција компаративних студија образовања одраслих (Бостон, САД, 1967), Друга међународна конференција Међународног конгреса за универзитетско образовање одраслих (Монтреал, Канада, 1970), Међународна конференција „Образовање одраслих и развој“ (Дар ес Салам, Танзанија, 1976), Трећа светска конференција Међународног конгреса за универзитетско образовање одраслих (Акра, Гана, 1976), Четврта међународна УНЕСКОВА конференција о образовању одраслих (Париз, Француска, 1985), Међународна конференција о искорењивању неписмености (Пјонгјанг, Северна Кореја, 1986), Светски конгрес о развоју људских ресурса (Вашингтон, САД, 1987), Међународна конференција „Учење учења“ (Де Калуба, САД, 1987), Међународни симпозијум о писмености одраслих (Сиракјус, САД, 1988), Међународна конференција „Образовање одраслих и социјалне промене“ (Београд, Србија, 1990),

Светска конференција „Образовање одраслих за све“ (Јомтиен, Тајланд, 1990).

Савићевић је учествовао у спровођењу многобројних националних и међународних пројеката у области образовања у учења одраслих, а на некима од њих је био и руководиолац. Од посебне важности су пројекти које су реализовали УНЕСКО, ОЕЦД и Савет Европе.

Током своје богате и продуктивне каријере, професор Савићевић је предавао на великом броју универзитетских центара бивше Југославије: у Никшићу, Сарајеву, Загребу, Новом Саду, Нишу, Приштини и Скопљу. Као гостујући професор је предавао на Универзитету Симон Родригез у Каракасу (1977), на Универзитету Висконсин (1984) и на Универзитету у Пекингу (1990). Поред тога, одржао је бројна друга предавања у институцијама за образовање одраслих и на универзитетима у Европи, Северној и Јужној Америци, Азији и Африци.

Многа дела професора Савићевића су преведена и објављена на енглеском, немачком, француском, руском, шпанском, финском, чешком, словачком, мађарском, арапском и кинеском језику.

Због продуктивног рада на промоцији андрагогије и образовања одраслих, Савићевић је примио бројне националне награде и признања. Добитник је награде Народне скупштине Србије за изузетан допринос образовању. Одликован је Медаљом заслуга за народ приликом прославе 150 година Универзитета у Београду. За своје заслуге добио је медаљу коју му је доделио часопис „Конвергенција“. Године 2007 је ушао у Међународни хол славних у области образовања одраслих и континуираног образовања (САД). Током званичног пријема у Бамбергу (Немачка), посебно је истакнут његов изузетан допринос у ширењу концепције андрагогије и промоције идеје учења и образовања одраслих широм света.

У настојању да се установи назив образовања одраслих и створи темељ за андрагогију као научну дисциплину, објавио је 26 књига и преко 300 чланака у домаћим и међународним часописима. У својим радовима, Савићевић се бавио историјским, компаративним, филозофским, методолошким и дидактичким проблемима андрагогије. Његова прва књига, Методе у образовању одраслих, је објављена 1961, док је последња књига, Општа андрагогија, објављена у Београду 2011, што указује на то да је током 50 година каријере, чак и у позном добу, увек био активан и посвећен разумевању и успостављању андрагогије и образовања одраслих.

Целокупни универзитетски и професионални рад Душана Савићевића могуће је сумирати у следеће три категорије:

- међународна афирмација концепта андрагогије - успостављање снажне међународне комуникације и сарадње у области образовања одраслих кроз учешће на бројним међународним

конференцијама и пројектима и непосредним контактима са главним научницима и стручњацима у образовању одраслих широм света;

- концептуализација андрагогије као науке - успостављање и развој аутентичног концепта андрагогије у бившој Југославији и Србији на основу обимних истраживања, књига и радова објављених у домаћим и међународним часописима;

- професионализација образовања одраслих - успостављање андрагогије као универзитетске дисциплине и професионалног подручја кроз оснивање Катедре за андрагогију на Филозофском факултету Универзитета у Београду, где се и данас реализују програми основних, мастер и докторских студија андрагогије.

Кроз успостављање чврстих међународних контаката, Савићевић је дао посебан допринос ширењу концепта андрагогије у САД. Малком Ноулс (1913 – 1997), професор Универзитета у Бостону, је према сопственом признању „украо“ термин андрагогија 1966. Малком Ноулс је један од најзначајнијих професора у образовању одраслих у САД, са импресивном академском репутацијом и значајним заслугама за промоцију образовања одраслих у Сједињеним државама и широм света. Често су га називали оцем и оснивачем андрагогије у Америци. Међутим, свакако није било речи о крађи научних термина (Савићевић, 2006); пре се може рећи да је Ноулс прихватио термин андрагогија након интензивне комуникације са Савићевићем, након које је развио свој концепт андрагогије. 1968 је објавио први чланак о андрагогији са провокативним насловом „Андрогогија, не педагогија“, након ког је овај термин прихваћен у Северној Америци и свим земљама енглеског говорног подручја. За Ноулса, андрагогија као „уметност и наука помагања одраслима да уче“, почива на идеји о одраслим ученицима као самоусмереним и аутономним особама и идеји наставника који помаже одраслима у учењу, уместо пуког презентовања и преношења садржаја. Ноулс је касније модификовао своје гледиште и одредио андрагогију као технологију учења, модел или теорију учења, наглашавајући њене директивне и нормативне карактеристике и запостављајући социо-економске и филозофске димензије. Савићевић је касније критиковао Ноулсово виђење андрагогије (Савићевић, 1999, 2006), наглашавајући да андрагогија „не помаже одраслима да уче“, него проучава феномен образовања и учења одраслих, затим да није директивна и нормативна наука како је Ноулс описује, већ је аутономна научна теоријско-емпиријска област која систематски анализира и проучава образовање одраслих. Под утицајем Савићевића, неки од Ноулсових следбеника су дефинисали андрагогију као науку, односно релативно независну научну дисциплину (Сооре & Henschke, 2003).

Али Савићевић није представио концепт андрагогије само у САД. Због свог специфичног концепта андрагогије, снажно је утицао на

савремену андрагогију и глобални покрет за образовање одраслих. Цитиран је у радовима најпознатијих научника и експерата у образовању одраслих и директно је сарађивао са следећима: М. Ноулс, С.О. Хуло, В.С. Грифин, А. Чартер, Џ. Апс, Џ.Р. Кид, Ј. Кулић, Д.Д. Камбел, А. Тоф, Џ. Грифин, М. Тајт, П. Џарвис, Ј.Х. Нол, Ј. Рајшман, Т. Хев, К.К. Скод, Е.П. Тонконогаја и многим другима, што доказује његову међународну репутацију.

Током своје научне каријере у области образовања, Савићевић се бавио различитим предметима. Његов научни рад обухвата најзначајнија андрагошка питања и теме, као што су: концепт андрагогије као науке, филозофски основи образовања одраслих, психолошки основи образовања одраслих, историјски корени развоја андрагогије, методе образовања одраслих, образовне групе, самоусмерено учење, образовне потребе, мотиви и циљеви одраслих, породица као фактор образовања, универзитетско образовање и настава, систем образовања, целоживотно учење, повратно образовање, партиципација у образовању одраслих, писменост и основно образовање одраслих, медији у образовању одраслих, компаративно образовање, евалуација у образовању одраслих, методолошки оквир образовања одраслих.

Савићевић је посебно био посвећен успостављању идентитета и аутономије андрагогије, односно конституисању андрагогије као релативно независне научне дисциплине. На основу својих историјских и компаративних проучавања, Савићевић закључује да је образовање и учење одраслих старо колико и људско друштво и да је ово феномен који представља једну од основних карактеристика сваке цивилизације и културе, почевши од древне па све до савремене, постмодерне. Упорно се опирао уобичајеном схватању да је образовање одраслих проистекло из праксе образовања деце и младих, као и да је андрагогија као наука проистекла из педагогије током 20. века, на исти начин као што је педагогија проистекла из филозофије током 19. века. У великом броју својих радова је пружио доказе и аргументацију да су пракса и систем образовања одраслих постојали вековима пре него што су се појавиле школе за младе, и да андрагогија није проистекла из педагогије, већ из конфликта са педагогијом и педагошком психологијом (Савићевић, 1991, 2000), што на одличан начин илуструје примерима конфликта мишљења између Капа и Хербарта, Мединског и Крупског, Пирса и Спирмана итд.

Андрагогија као наука о образовању одраслих, како је Савићевић дефинише, обликује своју структуру и одређује своју област, чије границе према другим дисциплинама нису прецизно одређене већ, према његовом мишљењу, веома разуђене, што андрагогију чини не само интердисциплинарном, већ и интегративном науком о образовању и учењу. Научна структура андрагогије је веома диференцирана и према Савићевићу, обухвата 15 посебних андрагошких дисциплина, од којих су

неке стабилне и веома добро успостављене у смислу теоријског и емпиријског знања којима се баве, док друге, као што је еколошка андрагогија, футуролошка андрагогија и андрагогија високог образовања, по свом обиму и квалитету теоријског и емпиријског знања, поседују ове особине у много мањој мери. Дакле, за Савићевића, андрагогија представља научну дисциплину чији је предмет проучавања образовање одраслих. Она није „технологија учења“, „модел учења“, „теорија учења“, као што је представљају Ноулс и неки англосаксонски аутори, већ теоријска и емпиријска наука са практичним и нормативним импликацијама. Као теоријска и емпиријска наука која проучава један од најкомплекснијих социјалних и индивидуалних проблема, као што је учење, андрагогија има своју филозофску, социолошку, психолошку, економску, историјску, компаративну, дидактичку и методолошку основу и производи аутентична научна знања.

Савићевић је пружио значајан допринос успостављању андрагогије као академске дисциплине и професионализацији рада андрагога и других стручњака за образовање одраслих. Под професионализацијом је подразумевао признату квалификацију засновану на универзитетском образовању, односно научно знање. Само основно универзитетско образовање (дипломске студије) може да пружи потпуну професионалну социјализацију – тј. стицање суштинских знања и вештина неопходних за рад у једној одређеној области, што омогућава стицање и развој професионалног идентитета, професионалног рада и професионалног утицаја. Због тога је Савићевић основао четворогодишње студије андрагогије на Универзитету у Београду (1979), где се образују стручњаци за рад у области образовања одраслих и где су доступне и мастер и докторске студије.

Имајући у виду читав његов научни и професионални рад, можемо да кажемо да је Душан Савићевић једна од кључних личности у андрагогији и покрету за образовање одраслих широм света. Био је и још увек је лидер у овој области, са својим холистичким приступом образовању одраслих, спреман да комуницира са другим стручњацима, прихвата критике и способан је да прецизно формулише и објасни своје увиде, ставове и уверења. Његов приступ образовању је свеобухватан – историјски, компаративни, психолошки, социо-економски и филозофски, што је допринело постављању његовог концепта андрагогије као аутентичне и самосталне науке, што му је донело међународно признање.

Литература* :

- Coore, M.K & Henschke, J.A., (2003) An update of Andragogy, The international foundation for its research , theory and practice, Rad predstavljen na konferenciji profesora obrazovanja odraslih, Konferencija, Detroit.
- Knowles, M. S., (1968) Andragogy, not pedagogy, *Adult Leadership*, 16.
- Knowles, M. S., (1970, 1980) The Modern Practice of Adult Education- Andragogy versus pedagogy, Englewood Cliffs, Prentice Hall/Cambridge.
- Knowles, M. S., et al (1984) Andragogy in Action - Applying modern principles of adult education, Jossey Bass, San Francisco.
- Savićević, D., (1989) Konceptije obrazovnih potreba u andragogiji, Beograd.
- Savićević, D., (1991) Savremena shvatanja andragogije, Prosveta, Beograd.
- Savićević, D., (1999) Adult education from Practice to Theory Building, Petar Lang, Frankfurt.
- Savićević, D., (2000) Koreni i razvoj andragoških ideja, IPA, Beograd.
- Savićević, D., (2003) Komparativna andragogija, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd.
- Savićević, D., (2006) Andragoške ideje u međunarodnim okvirima, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd.

Миомир Деспотовић

* Библиографија Душана Савићевића објављена је у зборнику „Правци развоја теорије и праксе образовања одраслих. Београд: ИПА.

Проф. др Мирјана Пешић

Мирјана (Божовић) Пешић је рођена у Београду 1943. године где је најпре на Електротехничком факултету стекла диплому погонског инжењера за техничку физику, а потом 1970. године завршила студије психологије на Филозофском факултету. Постдипломске студије на Одељењу за педагогију, смер предшколска педагогија, завршила је 1980. године одбраном магистарске тезе на тему „Мотивација за учење код деце предшколског узраста“. На истом Одељењу је докторирала 1984. године са темом „Вредновање предшколских васпитних програма“.

Од 1970. до 1972. године радила је као клинички психолог у Заводу за физикалну медицину и рехабилитацију Др Мирослав Зотовић. За асистента приправника за предмет Предшколска педагогија на Одељењу за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду изабрана је 1972. године, у звање доцента изабрана је 1985, ванредног професора 1991, а редовног професора 1997. године. Била је такође члан Катедре за антропологију Филозофског факултета на којем је држала изборни курс из педагошке антропологије.

Професорка Пешић је први редовни професор предшколске педагогије у историји Филозофског факултета Универзитета у Београду. У више наврата је била управник Одељења за педагогију и андрагогију и Центра за образовање наставника; дугогодишњи шеф Катедре за предшколску педагогију; један од иницијатора оснивања Института за педагогију и андрагогију и његов први секретар, а потом и управник.

Током своје каријере руководила је великим бројем научно-истраживачких пројеката: „Евалуација програма предшколског васпитања у Србији“, „Друштвено и породично васпитање предшколске деце“, „Педагошка теорија и програми образовања“, „Програмирање васпитно-образовног рада по областима“, „Стручно усавршавање васпитача путем драмских радионица“, „Дифузија резултата акционог истраживања“,

„Интерактивна педагогија“. Такође, била је руководицац више развојних пројеката: „Модели различитих облика и програма ПВО“, „Игровница“, пројекта УНИЦЕФа „Родитељи и васпитачи у акцији: образовање за дечја права“; пројекта „Реформа предшколског васпитања“ за Министарство просвете и науке Црне горе, „Развијање отвореног курикулума“ у сарадњи са Министарством просвете Србије.

Учествовала је на већем броју међународних и домаћих конференција и била национални представник ОМЕР за Југославију на конференцијама у САД, Јапану и Данској у периоду од 1992 до 1998 године. Била је гостујући професор по позиву на Пенсилванија Универзитету у САД 1987. године, на последипломским студијама предшколске педагогије Филозофског факултета у Загребу од 1987 до 1989., на универзитету Левал у Квебеку, Канада, 1992, као и на Никшићком факултету Универзитета Црне горе.

Била је дугогодишњи уредник реномираног часописа *Предшколско дете* и члан уређивачког одбора два међународна часописа: *International Journal of Early Childhood* и *International Journal of Early Years Education*, као и члан IЕDEPE (Европског института за развој потенцијала све деце) и активни члан Педагошког друштва Србије, једно време члан управног одбора.

Најзначајнији радови проф. Пешић су свакако њене књиге: „Мотивација за учење предшколске деце“, „Вредновање предшколских васпитних програма“, „Модели различитих облика предшколског васпитања“, „Дечја права – чија одговорност“ и „Педагогија у акцији“, које су незаобилазна литература из предшколске педагогије генерацијама студената и практичарима у овој области.

Као велики мислилац, отвореног ума и увек у току са савременим научним сазнањима, била је визионар и предводник. Прва је реализовала евалуацију предшколских програма у Србији, онда када се о евалуацијама образовних програма мало знало код нас; творац је првих основа програма предшколског васпитања утемељених на савременом разумевању програма, детета и учења; прва је покренула акциона истраживања у образовању у Србији; прва је организовала специјалистичке студије из предшколске педагогије за предшколске стручне сараднике; прва је, много пре него што је Болоњским реформама то тражено, на студијама педагогије увела примењени курс на коме су студенти могли да стекну професионална умења и из кога су се касније развила три нова курса на студијама педагогије; прва је покренула на нашем Институту примењене пројекте усмерене на промену образовне праксе.

Као научник, професорка Пешић је своју педагошку теорију градила на критичкој теорији друштва, верујући у трансформативну снагу образовања, верујући у дете и верујући у практичаре. Три су носећа,

узајамно повезана, концепта ове теорије којима се она бавила у својим радовима:

Први је концепт педагогије као *praxis* – педагогије као науке која се гради кроз јединство и узајамно преиспитивање теорије и праксе, наместо позитивистичког подвајања теорије и практичног делања и третирања праксе само као места линеарне примене научних знања. Отуда њена методолошка оријентација на акциона истраживања, као истовремену и акцију и истраживање, као процес и мењања праксе кроз грађење практичне теорије и конструкције сазнања кроз мењање праксе. По речима проф. Пешић еманципаторско акционо истраживање брише границе између истраживача и учесника у друштвеној пракси, стварајући и ширећи „заједницу акционих истраживача“, односно заједницу критичких, саморефлексивних актера, који могу да мењају праксу - од индивидуалног плана или плана једне мале групе, до макро друштвено-историјског плана на коме образовне институције функционишу. Верујући у педагогију као *praxis* проф. Пешић је целу своју професионалну каријеру заснивала на повезивању са праксом и чврсте везе и веру у практичаре.

Други је концепт права детета у образовању - виђење детета као бића које је способно да активно учествује у сопственом развоју и учењу и у животу заједнице. По речима проф. Пешић, поимање детета као посебног и различитог бића од одраслог, издвајање и продужавање детињства у период „припреме за живот“, који тражи посебну пажњу, бригу и заштиту, стварање посебне „културе детета“ и „културе намењене деци“, једна су страна процеса маргинализације деце у друштвеном животу, обраде и „припитомљавања“ у име припреме за живот, дискриминације па чак и скривеног облика манипулације. Отуда проф. Пешић није била само, као вишегодишњи председник Друштва пријатеља деце и као сарадник Центра за права детета, активни заступник права детета, већ је у домену теорије дечјег вртића развијала концепцију отвореног курикулума у коме дете није објекат унапред прописаног плана и активности, већ активни учесник процеса учења у програму који израћа из његових интересовања и кроз размене са другом децом, васпитачем и средином.

Трећи је концепт дечјег вртића као отвореног система, повезан са концептом отвореног курикулума, као места заједничког живљења деце и одраслих, отвореног према заједници и породици, у којој је васпитач креатор сопствене праксе, не онај који примењује унапред прописани програм већ га у заједници праксе креира. Да би се предшколска установа трансформисала у отворени вртић није довољно развити теоријски модел и уградити га у званични програм предшколског васпитања, већ је потребно оснажити практичара за рефлексивну праксу. Саставни део такве праксе развијања отвореног курикулума је евалуација, као средство самоувида и професионалног развоја, а не средство мерења и спољашње

контроле, типично за бирократизовани образовни систем којег смо сведоци и данас. Како наводи проф. Пешић, управо у оквиру акционих истраживања, која практичара стављају у центар педагошке праксе и педагошких реформи, настају услови за самоевалуацију практичара и тиме трансформацију праксе.

Као наставник, дала је велики допринос развоју студијског програма педагогије и посебно проучавања предшколске педагогије. Своју каријеру је започела ангажовањем на једном предмету на студијама, тада једином из области предшколске педагогије. Одлазећи у пензију, она их је оставила девет – по три на основним, на мастер и докторским студијама. Њен менторски ангажман није резултирао само великим бројем одбрањених дипломских, магистарских, мастер и докторских радова из области предшколске педагогије већ је она, усмеравајући радове својих докторанада, у нашем педагошком простору прва афирмисала концепте рефлексивног практичара, писмености као потке свеколиког учења и образовања, вртића као заједнице праксе, системских промена у образовању и системског мишљења. Њен мултидисциплинарни и критички приступ проблематици образовања и њена комплексна, вишеслојна и продубљена промишљања није било увек лако следити, али је несумњиво чинило да има велики, ретко достижан и неподељени углед врхунског професора и међу студентима, и међу сарадницима и колегама на факултету, и у научној заједници у међународним оквирима.

Сви ми који смо учили, радили и сарађивали са професорком Пешић знамо да је она била не само наставник и научник, већ и одани садруг са којим смо радо и често делили уверења о образовању, о животу, о породици, о политици, као и тренутке опуштања и дружења. Јер нас је она, између осталог, учила том господском умећу радовања идејама, малим животним тренуцима и обичним стварима, када су врхунске и у правој мери.

Педагошко учење и просветитељско делање проф. Мирјане Пешић остаје трајна баштина којом је трасиран пут даљег развоја предшколске педагогије на нашем одељењу и пут праксе предшколског васпитања код нас.

Драгана Павловић Бренеселовић

Библиографија

Монографије

- Пешић, М. (1985). *Мотивација за учење код деце предшколског узраста*. Београд: Просветни преглед.
- Пешић, М. (1987). *Вредновање предшколских васпитних програма*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

- Пешић, М., Павловић, Д., Стокић, Л. (1989). *Модели различитих облика предшколског васпитања*. Београд: ИПА и РСИЗ дечје заштите Србије.
- Pešić, M. i saradnici (1998). *Pedagogija u akciji: metodološki priručnik*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju.

Избор радова:

- Pešić, M (1972). Uloga pojma ravnoteže u objašnjenju kognitivnog razvoja, *Psihologija*, br.1-2. str.43-47
- Пешић, М. (1973). Промене у тумачењу природе мотивације и њихове педагошке импликације. *Предшколско дете*. Бр.4., стр.353-360.
- Пешић, М. (1978). Етологија и психологија. *Психологија*. 1-2, стр. 137-146
- Пешић, М. (1978). Етологија и проучавање детета. *Психологија*.3.стр. 89-108.
- Пешић, М. (1979). Скица програма за праћење и евалуацију васпитно-образовног рада у дечјим вртићима. *Предшколско дете*. 4.стр.488-493.
- Пешић, М. (1981). Концепција и могућности реализације програма упознавања околине. *Предшколско дете*. 1. стр.17-31.
- Пешић, М. (1982). Стил и садржај васпитања деце од 0 до 3 године. Васпитна улога породице - *Зборник инстиута за педагошка истраживања (351-364)*, са О. Арџина
- Пешић, М. (1982.). Активности и улоге деце и васпитача. *Предшколско дете*, 3, стр. 205-209 и *Предшколско дете (1983)*. 1-2, стр. 67-81.
- Pešić, M. (1989). Način organizovanja neposredne društvene brige o deci predškolskog uzrasta i vrste programa i usluga. *Predškolsko dete*. god. 19, br.1, str. 59-64.
- Пешић, М. (1989). Програмирање васпитно-образовног рада у дечјем вртићу. *Предшколско дете*, 2, стр. 5-12.
- Пешић, М. (1989). Програмирање васпитног рада по областима – једно акционо истраживање. *Предшколско дете*, 2. 17-25.
- Pešić, M. (1989). An alternative Approach to Preschool Curriculum Development. *XIX world Congress Proceedings, OMEP*, 244-250.
- Pešić, M. (1990). The evaluation of Elementary school Curriculum – National Report of Yugoslavia. *Primary Education in Europe: Evaluation of New Curricula in 10 European Countries*. CEDE, 123-131-
- Pešić, M. (1990). Акционо истраживање и критичка теорија васпитања. *Pedagogija*. 3, str. 275-300.
- Пешић, М. (1991). Програмирање, праћење и истраживање праксе и евалуација. *Учитель у пракси*. Београд: Републички завод за унапређивање васпитања и образовања. Стр. 227-245
- Pešić, M. (1996). Istraživanja u domenu predškolskog vaspitanja 1983-1996. U: MEDIĆ, Snežana (ur.). *Istraživanja u pedagogiji i andragogiji: međunarodni simpozijum*, Beograd, 16. i 17. decembar 1996. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta. 1997, str. 21-25.

- Pešić, M. (1989) Alternativne epistemologije pedagoških istraživanja. U: PEŠIĆ, Mirjana (ur.). *Pedagogija u akciji: metodološki priručnik*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju. str. 3-18.
- Pešić, M. Istraživanja praktičara. (1989). U: PEŠIĆ, Mirjana (ur.) *Pedagogija u akciji: metodološki priručnik*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju. str. 58-74
- Pešić, M. (1989) Samoevaluacija praktičara. U: PEŠIĆ, Mirjana (ur.). *Pedagogija u akciji : metodološki priručnik*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju. str. 143-163.
- Пешић, Мирјана, Попадић, Драган, Игњатовић-Савић, Нада, Петровић, Данијела, Радуловић, Лидија, Јашаревић, Сенад. (2002). Демократизација образовања и образовање за демократију и грађанско друштво. У: *Квалитетно образовање за све - пут ка развијеном друштву*. Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије, Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу. стр. 103-147
- Pešić, Mirjana, Gera, Ibolya, Vojković, Dragana, Čebić, Milica, Anđelković, Slađana D. (2005). Reforma obrazovanja vaspitača dece predškolskog uzrasta u Beogradu. U: MIMICA, Aljoša (ur.), GRAC, Zoran (ur.). *Visoko obrazovanje u Srbiji na putu ka Evropi četiri godine kasnije: zbornik radova*. Beograd: Alternativna akademska obrazovna mreža. стр. 77-87
- Пешић, Мирјана, Марковић, Мирјана В. (2006). *Отворени Монтесори програм*. Београд: Центар за квалитетно образовање.

Приручници

- ВИДОВИЋ, Станислава, ВУЧКОВИЋ-ШАХОВИЋ, Невена, ДЕЈАНОВИЋ, Весна, ПЕШИЋ, Мирјана, РАДУЛОВИЋ, Лидија, ХЕБИБ, Емина. (2005). *Како можемо заједно: [приручник за водитеље радионица из области образовања за права детета и дечје партиципације]*. 2. изд. Нови Сад: Покрајински омбудсман
- ВУЧКОВИЋ-ШАХОВИЋ, Невена, ДЕЈАНОВИЋ, Весна, ПЕШИЋ, Мирјана, ПОПАДИЋ, Драган, РАДУЛОВИЋ, Лидија (2002). *Грађанско васпитање: за 2. разред средње школе: водич за наставнике*. Београд: Министарство просвете и спорта
- ПЕШИЋ, Мирјана, ДЕЈАНОВИЋ, Весна, КИЈЕВЧАНИН, Славица, ПОПАДИЋ, Драган, РАДУЛОВИЋ, Лидија, КРИВАЧИЋ, Марија, МРШЕ, Сњежана (2001). *Грађанско васпитање: за 1. разред средње школе: приручник за наставнике*. Београд: Министарство просвете и спорта.

Уредништво

- ПЕШИЋ, Мирјана (уредник), КРЊАЈА, Живка (уредник), ПАВЛОВИЋ-БРЕНЕСЕЛОВИЋ, Драгана (уредник), КЛЕМЕНОВИЋ, Јасмина (уредник), СТАНИСАВЉЕВИЋ ПЕТРОВИЋ, Зорица (уредник) (2010). Научни скуп

предшколских педагога Дечји вртић - заједница учења, Филозофски факултет, Београд 03.10.2009. Зборник резимеа. Београд: Институт за педагогију и андрологију, Филозофски факултет.

PEŠIĆ, M. (urednik) (1998). *Pedagogija u akciji: metodološki priručnik*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju.

Извештаји истраживања

Пешић, М. са сарадницима (1982) *Основне карактеристике васпитно-образовног процеса у дечјим вртићима Србије* – Главни извештај. Београд Филозофски факултет

Пешић, Мирјана, Митровић, Милица, Хебиб, Емина, Радуловић, Лидија, Павловић-Бренеселовић, Драгана (1996). *Дечја права - чија одговорност?* : пројекат : Родитељи и васпитачи у акцији. Београд: Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет: Уницеф

Vorkapić, Slađana, Vučković-Šahović, Nevena, Dejanović, Vesna, Zogović, Tanja, Pešić, Mirjana, Stevanović, Ivana, Tošković, Olivera, Pejaković, Ljubomir, Cucić, Viktorija. *Prava deteta u Srbiji* : 2004. Beograd: Centar za prava deteta, 2005.

Cucić, Viktorija, Vučković-Šahović, Nevena, Dejanović, Vesna, Zogović, Tanja, Pešić, Mirjana, Stevanović, Ivana, Tošković, Oliver, Pejaković, Ljubomir, Vorkapić, Slađana. *Child Rights in Serbia* : 2004. Belgrade: Child Rights Centre, 2005.

Cucić, Viktorija, Dejanović, Vesna, Jovanović, Vladan, Pejaković, Ljubomir, Pešić, Mirjana, Rajović, Vera, Sretenović, Milana, Vučković-Šahović, Nevena. *Prava deteta u Srbiji* : 2003, (Izveštaji). Beograd: Centar za prava deteta, 2004.

др Милица Митровић

Милица Митровић је рођена у селу Пауне крај Ваљева, 1959. године. Основну и средњу школу завршила је у Ваљеву, а студије педагогије на Филозофском факултету у Београду. Дипломирала је 1983. на тему „Припремљеност деце за прихватање школе као нове друштвене средине,“ код менторке проф. др Александре Марјановић. Убрзо затим запослила се најпре као васпитач у једном београдском дечјем вртићу (1983), а затим као истраживач у области уџбеника и наставних средстава у Заводу за уџбенике и наставна средства у Београду (1984). Упоредо са тим наставила је своје формално образовање уписавши магистарске студије педагогије на Филозофском факултету у Београду. Магистарску тезу „Приказивање садржаја у штампаним дидактичким материјалима и уџбеницима за децу узраста од шест до осам година“ одбранила је 1993. године, а 2006. одбранила је на истом факултету докторску дисертацију „Образовна пракса развијања писмености у институционалном контексту“ под менторством проф. др Мирјане Пешић.

Од фебруара 1990. године запослена је на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, где је бирана у сарадничка звања и звање доцента за ужу научну област Дидактика са методиком. Учествовала је у развијању програма и реализацији наставе на предметима из области методике језичког образовања и дидактике. Самостално или тимски развила је програме више наставних предмета на свим нивоима студија: *Језик и образовање*, *Праћење и оцењивање у настави*, *Професионалне вештине*, *Детињство, култура, васпитање* (основне академске студије педагогије), *Писменост и школски курикулум* (мастер академске студије педагогије), *Настава у социокултурном контексту*, *Квалитативна истраживања* (докторске студије педагогије) и *Писменост и школски курикулум* (мастер студије за образовање наставника предметне наставе). Програме предмета заснивала је на најновијим научним

сазнањима, имајући у виду тенденције у просветним политикама у савременом свету и практичне проблеме наставног рада у школама у Србији, а затим их прилагођавала пратећи перспективу и успех студената. Развијању програма није приступала као једнократној реформској активности, већ је то био трајни квалитет њеног педагошког рада: континуирано је преиспитивала садржаје, методичка решења, начине праћења и оцењивања. Бирајући и развијајући притом пажљиво наставни метод, настојала је да кроз наставу допринеси и припреми студената за праксу и развоју критичког дидактичког дискурса. Овим циљевима доносила је и кроз менторски рад са студентима, водећи израду великог броја завршних, дипломских и мастер радова на основним и дипломским академским студијама и учествујући у комисијама за оцену и одбрану завршних радова и докторских дисертација.

Милица Митровић је, такође, била дугогодишњи истраживач Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Најважније области њених професионалних интересовања тичу се односа језика, културе и образовања из постмодернистичке и критичке перспективе, студија писмености и студија програма, квалитативних истраживања у педагогији и културне продукције за децу. Из проучавања и истраживања ових проблема проистекао је највећи број њених радова: за живота је објавила је две самосталне монографије, а трећа је објављена постхумно) и још око 50 самосталних и коауторских радова у часописима међународног и националног значаја, тематским зборницима и монографијама, зборницима са међународних и националних конференција. Њена књига *Писменост и образовање: перспектива нових студија писмености* (у издању Филозофског факултета у Београду, 2010) награђена је од стране Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије, за посебан допринос научно-истраживачком раду у области друштвено-хуманистичких наука (на 55. међународном сајму књига у Београду, 2010) и добила је статус истакнуте монографије националног значаја. Такође је била уредник и рецензент значајног броја научних и стручних радова и публикација, као и штампаних образовних материјала и књига за децу и члан редакције часописа *Настава и васпитање*.

Као истраживач и теоретичар, студиозно је градила и прецизно изражавала своје схватање педагошких проблема, уз спремност да не остаје на традиционалистичким калупима и устаљеним, често празним фразама, трагајући и пратећи савремена кретања у педагошкој мисли, али не приклањајући се некритички ниједном теоријском јату. Темељност и самокритичност којима се одликовала водили су је избору тежег пута: између продуковања много радова који би задовољили квантитативне захтеве који се постављају научној заједници и писања добро теоријски

заснованих радова који носе идеју и наводе на размишљање - она се опредељивала за квалитет. Њена педагошка мисао и радови које је написала представљају стварни допринос областима којима се бавила и на њене радове се може са сигурношћу ослонити.

Милица Митровић је учествовала и у развојно-примењеним пројектима попут пројеката УНИЦЕФ-а „Примена буквара дечјих права у ширењу порука конвенције УН о дечјим правима“ и „Родитељи и васпитачи у акцији: образовање за дечја права“. Активно је учествовала у реформским процесима образовања у нас, као члан Комисије за образовну област „Језик, комуникација и књижевност“ Министарства просвете (2002-2003), Комисије за оцену квалитета уџбеника (2004.), члан истраживачког тима Института за психологију Филозофског факултета који се бавио анализом квалитета актуелних основношколских уџбеника (2006.), члан комисије за акредитацију програма стручног усавршавања наставника Завода за унапређивање образовања и васпитања (2010. и 2011.).

Сарађивала је са низом удружења и организација: Пријатељи деце Србије, Југословенски центар за права детета, Центар за интерактивну педагогију; Балканско друштво за педагогију и образовање и била дугогодишњи члан Педагошког друштва Србије.

Лидија Радуловић

Извод из библиографије

- Митровић, М. (2017). *Реформски потенцијал оцењивања у настави*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.
- Митровић, М. (2010). *Писменост и образовање: перспектива Нових студија писмености*, Београд: Филозофски факултет.
- Митровић, М. (1994). *Приказивање садржаја у штампаним дидактичким материјалима и уџбеницима за децу од шест до осам година*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.
- Митровић, М. (2007). Куда теже данашњи буквари и почетнице, у Д. Плут (ур.) *Квалитет уџбеника за млађи школски узраст*, Београд: Институт за психологију, Филозофски факултет, 37-50.
- Митровић, М. (2008). Неке карактеристике наративних истраживања, у Ш. Алибабић, А. Пејатовић (ур.), *Образовање и учење – претпоставке европских интеграција*, Београд: Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет, 157-168.
- Митровић, М. (2008). Конструкција односа усмености и писмености у образовању, *Андрагошке студије*, Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет, Београд, 2008, бр. 2, 301-314.
- Mitrović, M., Aleksendrić, B. (2011). Načelo individualizacije u praćenju i ocenjivanju u nastavi, u *Zbornik mednarodnega posveta Udejanjanje načela individualizacije v vzgojno-izobraževalni praksi*, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 81-86.

- Митовић, М. (2014). Промена парадигме оцењивања у настави као елемент стратегије квалитета образовања. *Настава и васпитање*, 63(2), 175-188.
- Митровић, М., Радуловић, Л. (2011): Зашто су наставне методе у нашим школама недовољно разноврсне, *Настава и васпитање*, 60 (3), 367-377.
- Митровић, М., Радуловић, Л. (2014). Елементи за стратегију грађења квалитета наставе. У Д. Павловић Бренеселовић, Ж. Крњаја и Л. Радуловић (ур). *Педагошки модели евалуације и стратегије развијања квалитета образовања* (141-166). Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.
- Mitrović, M. i Antonijević, R. (2014). Scientific paradigm as a reference frame for the study of assessment in teaching. *Pedagoška obzorja*, 29 (1), 19-32.
- Mitrovic, M. (2015). La letteratura per l'infanzia e per ragazzi in Serbia dal 1945 a oggi. In Alessandra Avanzini (cur.) *Linee europee di letteratura per l'infanzia. II. Germania, Irlanda, Lettonia, Olanda, Serbia*. Milano: Franco Angeli.

Проф. др Јован Ђорђевић

Јован Ђ. Ђорђевић рођен је у Нишу 1922. године. Основну школу и нижу гимназију завршио је у месту рођења, а учитељску школу у Јагодини, где је дипломски испит положио са одличним успехом. По завршеној учитељској школи провео је 18 месеци у учитељској служби. Од августа 1944. до октобра 1946. провео је у војсци, а био је и резервни официр ЈНА.

Педагошке науке студирао је на Филозофском факултету у Београду (1946-1950), где се уписао после демобилизације, и дипломирао је са просечном оценом 9.65. По завршетку студија педагогије студирао је друштвене науке на Институту друштвених наука у Београду (1950-1952). Октобра 1952. године постављен је за професора средње школе на Катедри за педагогију, а јуна месеца 1957. године на истој катедри изабран је за асистента за предмет општа педагогија.

Докторску дисертацију под насловом *Прилог експерименталном испитивању дидактичке вредности наставног филма* одбранио је на Филозофском факултету у Београду 1961. године. Био је редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, а обављао је наставу предмета Општа педагогија II (Теорија васпитања) и Дидактика. Био је и хонорарни професор педагогије на Педагошко-техничком факултету у Чачку, Филозофском факултету у Новом Саду и Педагошком факултету у Петрињи.

Ради научног и стручног усавршавања, боравио је 1960. године у Немачкој (Institut für Film und Bild in Wissenschaft und Unterricht - Институт за филм и слику у науци и настави, München), затим у Чехословачкој (Карлов универзитет у Прагу), СССР-у (Академија педагошких наука и Министарство просвете), САД (Министарство просвете Калифорније), у циљу упознавања са образовним системом и радом школа.

Био је члан матичних комисија за оснивање педагошких академија у Београду, Шапцу и Јагодини, Педагошко-техничког факултета у Чачку и Дефектолошког факултета у Београду, као и први декан овог факултета.

Учествовао је са саопштењима на неколико међународних саветовања и симпозијума (Берлин, Москва, Кан, Будимпешта, Балатонфиред).

На Филозофском факултету у Београду био је управник Одељења за педагогију, продекан за наставу, председник Савета радне заједнице Факултета, члан комисија: кадровске, наставне и за постдипломске студије.

Поред научног и наставног рада био је активан и на друштвено-стручном плану. Био је члан Комисије за педагошке и психолошке науке при Савету за координацију научних истраживања, члан Извршног одбора Савета за бригу о деци и омладини Југославије, члан Међународног комитета за визуелне информације (Милано), члан Међународног жирија за наставни и културно-просветни филм у Кану, председник Југословенске комисије "Филм и дете", председник Републичког одбора за развој образовног програма путем телевизије.

Посебно је био ангажован у Друштву педагога Србије и Југославије, као председник Педагошког друштва Србије, потпредседник Савеза педагошких друштава Југославије, члан редакције часописа *Настава и васпитање*, члан издавачког савета часописа *Педагогија* и друго.

Два су главна подручја научног интересовања проф. Ђорђевића: теорија васпитања (интелектуално и морално васпитање) и дидактика (проблеми савремене наставе и образовања). Објавио је 21 књигу и монографију (у пет је коаутор) и преко 220 научних и стручних радова из опште педагогије, теорије и историје васпитања и дидактике. На семинарима за усавршавање наставника и других стручњака одржао је велики број предавања из педагошких области којима се бави. Такође је одржао и већи број предавања и циклуса предавања на Коларчевом народном универзитету.

Добитник је награда, признања и одликовања за научну и друштвену активност и допринос науци и струци, међу којима се издвајају: Републичка награда Србије "25 мај" - за постигнуте резултате од изузетне вредности у области васпитања и образовања; Октобарска награда града Београда "Доситеј Обрадовић" - за животни рад на васпитању и образовању; плакете: града Београда, Коларчевог НУ, Филозофског факултета у Београду, Савета за бригу о деци и омладини Југославије, повеље Савеза педагошких друштава Србије, Учитељског факултета у Јагодини и друго. Одликован је Орденом рада са црвеном заставом, Орденом рада са златним венцем и Орденом заслуге за народ са сребрним зрацима.

Два су главна подручја научног интересовања професора Ђорђевића: теорија васпитања (интелектуално и морално васпитање) и дидактика (проблеми савремене наставе и образовања). У свом научном раду проф. Ђорђевић значајну пажњу посветио је и педагошкој телеологији, односно

улози и значају педагошких циљева, циљева васпитања, образовања, наставе и учења. Бавио се и значајем и проблемима конкретизације педагошких циљева, стављајући то у контекст остварења оптималних услова да се кроз процес васпитања омогући развој целовите и свестране личности.

Проф. Ђорђевић бавио се проблемима интелектуалног и моралног васпитања кроз комплексно сагледавање могућности да се путем васпитања, образовања, наставе и учења омогући развој целовите и свестране личности ученика. Уочљиво је да је у комплексном сагледавању и проучавању проблема интелектуалног и моралног васпитања остварио холистички приступ проучавања личности ученика.

У оквиру учења о интелектуалном васпитању посебну вредност придавао је схватањима Виготског и теорији културно-историјског развоја. У значајној мери се дидактичке идеје проф. Ђорђевића поклапају са научним схватањима заступљеним у оквиру теорије развијајуће наставе, коју су створили руски психолози и дидактичари Ељконин и Давидов.

Његова схватања интелектуалног (когнитивног) аспекта моралног развоја прожета су истицањем да се морално васпитање одвија и кроз учење моралних норми, кроз морално закључивање, формирање моралних ставова и слично. У свему томе, јавља се и интелектуална страна моралног развоја, те је код проф. Ђорђевића посебно заступљено становиште о интелектуалног страни моралног развоја и повезаности интелектуалног и моралног васпитања.

Истицао је значај наставе и учења за целовит и свестрани развој ученика. Сматрао је да се интелектуално и морално васпитање одвијају у настави већине школских предмета, иако су неки од школских предмета, а пре свега математика, у суштинском смислу смештени у област интелектуалног васпитања. Залагао се и за враћање васпитне улоге школе, у смислу унапређивања друштвено-моралног васпитања чији би темељ био у садржајима васпитно-образовног рада у школи.

Проф. Ђорђевић бавио се дидактичким темама током целог свог научног рада, од докторске дисертације па све до својих последњих радова. Објавио је низ самосталних и коауторских радова који се могу означити као дидактички (о телевизији као средству у васпитању и образовању, о неуспеху у учењу, иновацијама у настави), као и радова који су директно повезани са дидактичким питањима. Међу њима су и књига *Савремена настава* (1981), која је објављена у тиражу од 3.000 примерака и која је и данас довољно информативна и занимљива, као и део уџбеника педагогије под називом *Дидактика*, који је у коауторству са проф. Поткоњаком и проф. Трнавцем доживео 12 издања од 1983. до 2012. године и из кога су училе и уче бројне генерације будућих учитеља, наставника и педагога.

Имајући у виду литературу коју је користио, његови радови доносили су у нашу средину нове информације и савремене теме (од истраживања филма у настави, у моменту када се то радило и на европским универзитетима, до критичког преиспитивања разредно-предметно-часовног система и приказивања другачијих облика организације школског живота и наставе – Далтон план, Јена план, Винетка план и други). Ови радови разматрали су концепте и идеје који су не само били актуелни на међународном нивоу у моменту писања и објављивања, већ су неки од њих и данас значајни и актуелни за дидактичку теорију и наставну праксу. Између осталог они су донели концепте: индивидуализована и диференцирана настава, тимска настава, курикулум, клима у одељењу, настава као процес, идеје о значају школске климе, о важности емоција и емоционалних односа у одељењу за наставу, о односу мотивације и учења, о јединству наставе и учења и међусобној повезаности поступака наставника и активности ученика, о значају индивидуалних разлика међу ученицима и потреби да се настава структурира водећи рачуна о ученичким индивидуалним карактеристикама и интересовањима, а не само развојним фазама, о избору наставних садржаја, о томе како се мењају наставни програми и шта је будућност курикулума.

Његови радови из области дидактике приказивали су различита савремена стајалишта и тиме су могли допринети информисаности о томе шта је актуелно, а из данашње перспективе уочљиво је да су били корисни и за отварање неких питања која временом нису изгубила на актуелности у сфери образовне политике и праксе наставног рада у школама.

Проф. Ђорђевић, бавећи се различитим питањима из области теорије васпитања и дидактике, углавном није прихватао и развијао једно одређено схватање педагошких и дидактичких проблема, и више је био оријентисан на приказивање различита схватања. Сусрет са идејама које омогућавају научни радови проф. Ђорђевића и идеје са којима нас је упознавао омогућавају онима који се баве питањима из области теорије васпитања и дидактичким питањима даље трагање, преиспитивање и развијање.

Радован Антонијевић
Лидија Радуловић

Извод из библиографије

Књиге

Различити методолошки приступи у проучавању проблема моралног васпитања, "Просвета", Београд, 1977.

Креативно мишљење, "Просветни преглед", 1440 (8), 1983.

Интелектуално васпитање, ИЦС, Београд, 1975; II проширено издање, Просветни преглед, Београд, 1983.

Иновације у настави, "Просвета", Београд, 1986.

- Ученици о својствима наставника* (са Б. Ђорђевић), "Просвета", Београд, 1988.
- Интелектуално васпитање и савремена школа*, "Свјетлост", Сарајево, 1990.
- Својства универзитетских наставника* (са Б. Ђорђевић), Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета, Београд, 1992.
- Васпитно-образовни циљеви и друштвено-моралне вредности*, "Наша школа", Бања Лука, 1- 2, 1995.
- Настава и учење у савременој школи*, Учитељски факултет, Београд, 1997.
- Реформски педагошки покрети у 20. веку*, Учитељски факултет у Београду и "Научна књига", Београд, 2000.
- Морално васпитање - теорија и пракса*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 1996, друго издање 2002. године.
- Савремени проблеми друштвено-моралног васпитања* (са Б. Ђорђевић), Савез педагошких друштава Војводине и Висока школа струковних студија за образовање васпитача "Михаило Палов" у Вршцу, Нови Сад, 2010.
- Дидактика, у Педагогија* (са Н. Поткоњаком), Научна књига, Београд, 1985. до 1990.
- Дидактика, у Педагогија* (са Н. Трнавцем), Научна књига, Београд, 1992. до 2012.

Чланци и други радови

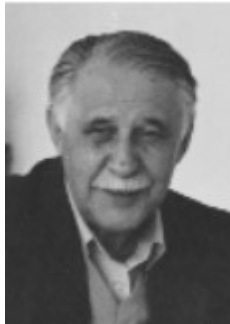
- Које филмове гледају деца осмогодишње школе, *Савремена школа*, 3-4, 1953.
- Предзнања о читању и писању ученика основне школе, *Настава и васпитање*, 6, 1955, 251-255.
- Проблем инверзије слова у фази почетног писања, *Настава и васпитање*, 6, 1955, 357-362.
- О физичком и интелектуалном раду, *Настава и васпитање*, 3-4, 1963.
- Проблеми конкретизације васпитно-образовних циљева, *Педагошка стварност*, 10, 1964, 609-617.
- Коришћење едукативних ТВ емисија у настави, *Настава и васпитање*, 7-8, 1965, 366-375.
- Породица и школа као фактори у формирању моралног карактера, *Настава и васпитање*, 5, 1967, 493-498.
- Процењивање рада у школама, *Настава и васпитање*, 4, 1967, 274-276.
- Схватања Коменског о моралном васпитању, *Педагогија*, 1, 1970, 80-90.
- Округли сто педагогије: Циљ васпитања, *Педагогија*, 1, 1971.
- Експериментална педагогија, *Педагогија*, 2, 1971, 193-212.
- Решавање проблема као облик стваралачког рада у настави, *Настава и васпитање*, 3, 1972, 237-257.
- Фазе интелектуалног развоја и педагошке импликације, *Настава и васпитање*, 5, 1972, 514-529.
- Мотивација, учење и интелектуално васпитање, *Настава и васпитање*, 1, 1973, 17-35.
- Савремени покушаји и облици организације учења и наставе, *Настава и васпитање*, 4, 1973, 414-437.
- Могућности примене радио-школе у настави, *Настава и васпитање*, 2, 1974, 9-19.
- Методe прогнозирања у педагогији, *Зборник 8 Института за педагошка истраживања*, Београд, 1975, 153-157.

- Методe и технике проучавања чврстине моралних судова, *Зборник 8 Института за педагошка истраживања*, Београд, 1975, 219-225.
- Морални ставови ученика основне школе у различитим хипотетичким ситуацијама, *Зборник 9 Института за педагошка истраживања*, Београд, 1976.
- Школа и морално васпитање, *Зборник 9 Института за педагошка истраживања*, 1976, 13-26.
- Значај и функција образовне технологије, у *Модернизација образовног рада*, Републички завод за васпитање и образовање, Београд, 1977, 29-45.
- Проблеми конкретизације циљева и задатака васпитања и образовања, *Настава и васпитање*, 5, 1978, 614-629.
- Индивидуализована настава, *Настава и васпитање*, 2, 1979, 167-186.
- Савремени проблеми диференциране наставе, *Настава и васпитање*, 3, 1979, 261-281.
- Тимска настава, *Настава и васпитање*, 2, 1980, 231-250.
- Иновације у васпитању и образовању, *Настава и васпитање*, 1, 1981, 9-19.
- Процењивање васпитно-образовног рада ученика, *Настава и васпитање*, 3-4, 1982, 825-841.
- Новији прилази и поступци у оцењивању ученика, у *Оцењивање*, "Просветни преглед" (Специјално издање), Београд, 1984, 35-40.
- Савремене тенденције у избору наставних садржаја, Округли сто 7, у *Школски програми и савремене потребе у области образовања*, Институт за педагошка истраживања, Београд, 1984, 19-25.
- Личност наставника и васпитање ученика, *Настава и васпитање*, 1, 1985, 57-69.
- Дискусија као метод у моралном васпитању, *Педагошка стварност*, 1-3, 1985, 105-112.
- Методологија истраживања у друштвено-моралном васпитању, *Педагошка стварност*, 7, 1985, 491-498.
- Савремени проблеми наставе и њене перспективе, *Настава и васпитање*, 4-5, 1986, 475-505.
- Савремена настава и компјутери, *Настава и васпитање*, 3, 1987, 207-216.
- Научно-технолошка револуција и промене у наставним програмима, *Зборник 20 Института за педагошка истраживања*, Београд, 1988.
- Научно-технолошка револуција и наставни програм, *Настава и васпитање*, 1-2, 1988, 5-17.
- Типови личности наставника, *Педагошка стварност*, 3, 1988, 20-28.
- Школа и морално васпитање, *Зборник 21 Института за педагошка истраживања*, 114-121, 1988.
- Настава и интелектуални развој ученика, *Зборник 21 Института за педагошка истраживања*, 1988, 185-201.
- Тешкоће у учењу и проблеми неуспеха, *Настава и васпитање*, 4, 1989, 291-301.
- Разредно-часовни систем између традиције и савремених потреба, *Настава и васпитање*, 5, 1989, 423-433.
- Даровити ученици и рад са њима, *Педагошка стварност*, 1-2, 18-25, 1990.
- Морално васпитање, религијско васпитање и школе, *Настава и васпитање*, 4-5, 327-335, 1992.

- Подстицање и развијање мишљења ученика у настави, *Зборник 24 Института за педагошка истраживања*, Београд, 1992, 77-85.
- Друштвене промене и промене у садржајима и структурама образовања, *Иновације у настави*, 2, 1992.
- Проблеми циљева и задатака у образовању и васпитању, *Педагогија*, 1-2, 1993.
- Улога наставника у организовању и вођењу дискусије, *Директор школе*, 3-4, 1993.
- Промене у друштву и науци и перспективе наставних програма, *Педагошка стварност*, 1-2, 1994.
- Студентске процене наставног рада и наставника, *Андрагошке студије*, 1994, вол. 1, бр. 1-2.
- Циљеви и задаци наставе: проблеми и перспективе, у *Сазнавање и настава*, Институт за педагошка истраживања, Београд, 1995.
- Друштвена криза, моралност и школа, у *Моралност и друштвена криза*, Институт за педагошка истраживања, Београд, 1995.
- Аутономија личности и васпитање, у *Образовање за будућност, Аутономија личности и васпитање*, Педагошко друштво Србије, 1996.
- Modern trends in the selection of the Contents of the Curriculum, in *Towards a Modern Learner-Centred Curriculum*, Institute for Reducational Research, UNESCO-UNICEF, Belgrade, 1996.
- Етичке димензије будућих учитеља, *Настава и васпитање*, 4, 1997.
- Личност и својства васпитача предшколских установа, у *Какав васпитач треба савременој предшколској установи*, Виша школа за образовање васпитача, Шабац, 1998.
- Евалуација и проблем школских оцена, *Педагошка стварност*, 1-2, 1998.
- Криза друштва и криза образовања и нови погледи на садржај образовања, *Педагогија*, 3, 1998.
- Личност, индивидуализација и социјализација, *Педагогија*, 1-2, 1999.
- Процењивање успешности рада школе, *Педагошка стварност*, 5-6, 1999.
- Реформа образовања и наставни програм, *Директор школе*, бр. 2, 1999.
- Индивидуална настава, индивидуализација и социјализација, *Настава и васпитање*, 34, 1999.
- Микронастава, *Иновације у настави*, 3-4, 1999.
- Самерхил-енглеска експериментална школа, *Педагошка стварност*, 3-4, 2000.
- Теорије и схватања о настави и развоју, *Педагошка стварност*, 9-10, 2004.
- Схватање о курикулуму и његова улога у настави, *Педагошка стварност*, 1-2, 2003.
- Индивидуализација и проблемска настава у раду са даровитим и талентованим ученицима, *Зборник 9*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.
- Савремена дидактика и настава на различитим нивоима, *Зборник 10*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2004.
- Настава као процес учења, поучавања и комуникације, у *Комуникације и медији у савременој настави*, Научни скуп са међународним учешћем, Учитељски факултет у Јагодини и Институт за педагошка истраживања у Београду, Јагодина, 2004.
- Комуникације и даровити ученици, у *Зборник 12: Даровитост, интеракције и индивидуализације у настави*, Виша школа за васпитаче, Вршац, 2006, 175-181.

- Настава и учење у савременој школи, у *Претпоставке успешне наставе*, Институт за педагошка истраживања Србије, Београд, 2006.
- Школа и питање доживотног образовања, у *Андрагогија на почетку трећег миленијума* (Симпозијум посвећен 80 год. Душана Савићевића); Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета, Београд, 2006.
- Дидактика и постмодерна: мета теоријска полазишта дидактике, *Педагошка стварност*, 9-10, 2006.
- Contemporary views in Innovation in Education and pedagogical Work, *Иновације у настави*, 4, 2006.
- Class-lesson System Between Tradition and Contemporary Needs, *Inovacije u nastavi*, 3, 2007.
- Циљеви васпитања и образовања и моралне вредности, *Педагошка стварност*, 1-2, 2007.
- Недостаци и слабости традиционалне и савремене школе (са Б. Ђорђевић), *Зборник радова међународног скупа: Будућа школа*, Српска академија образовања, Београд, 2009.
- Предвиђања и претпоставке о школи будућности, *Годишњак САО*, бр 5, Српска академија образовања, Београд, 2009.
- Процес глобализације и креативност, *Педагошка стварност*, 7-8, Нови Сад, 2010.
- Савремени економско друштвени услови и могућности припремања и усавршавања наставника, *Педагошка стварност*, 3-4, 2011.

Проф. др Живорад Цветковић

Рођен је 1937. године у селу Селевац, крај Смедерева. Основну школу је завршио у Селевцу, а Учитељску школу у Пожаревцу. После дипломирања на Групи за педагогију Филозофског факултета у Београду ради као професор на Учитељској школи у Пожаревцу. Од 1963. До 1967. године ради као асистент на Институту за педагошка истраживања у Београду. Током школске 1964/65. године обавља специјализацију у Институту психологије АПН РСФСР и на Филозофском факултету у Москви под руководством В.В. Давидова и П. Гаљперина. У звање асистента за Методику основношколских предмета на Одељењу за педагогију Филозофског факултета у Београду изабран је 1967. године. Магистарски рад на тему „Дидактичка функција предмета материјалне стварности у процесу усвајања појмова“ одбранио је 1974. године. Докторску дисертацију под називом „Однос између општих, посебних и појединачних знања у настави“ одбранио је 1988. године, када је и изабран у звање доцента за предмет Дидактика. Сматрајући да се дидактика не може развијати без методика јер ће у супротном остати на нивоу само нормативне дисциплине, развио је студијски програм предмета Методика математичког образовања. У звање ванредног професора изабран је 1999. године.

Стручно усавршавање у Москви и сарадња са руским психологом В.В. Давидовим трајно је одредило правац научног интересовања Живорада Цветковића. Након повратка са специјализације наставио је да популаризује и даље развија идеје развијајуће наставе, како кроз рад са студентима у настави, тако и кроз научни рад. Своје научне ставове бранио је непоколебљиво, са страхћу, увек спреман на аргументовану дискусију, не правећи уступке и не чинећи компромисе. На нашим просторима је међу првима заступао идеје концепције школе Виготског и истовремено се трудио да у наставној пракси, сарађујући са школама и наставницима на

реализацији огледних часова, покаже основаност нових и оригиналних дидактичко – методичких решења у настави. У сарадњи са наставницима из праксе експериментално је проверавао примењивост и ефекте развијајуће наставе на знање и постигнуће ученика, успевајући при томе не само да заинтересује наставнике за другачији дидактички приступ наставном градиву, већ и да ученике снажно мотивише за рад и учење. Залагао се за проблемски приступ у настави који подразумева да ученици откријем, примењујући специфичне и адекватне мисаоне активности, овладавају научним знањима и појмовима и стичу разумевање суштине предмета сваке науке. Сматрао је да је претпоставка за то анализа научних знања и појмова с циљем да се открије порекло и истински садржај изучаваних појмова, што представља темељ и полазиште за издвајање релевантних ученичких мисаоних активности у настави.

Као велики критичар традиционалне дидактике и њених основних постулата, Живорад Цветковић се у раду са студентима трудио да укаже на другачије перспективе гледања на нека од најважнијих дидактичких проблема и на потребу да се настава анализира и промишља у светлу прошле, актуелне и нарочито будуће праксе, развијајући код студената критички дух и јасан дидактички став. Генерације студената га памте по отворености и непосредности у комуникацији, али и високим очекивањима и захтевима када је у питању знање на испиту или квалитет дипломског рада. Високе захтеве постављао је и себи када је објављивао резултате својих теоријских и емпиријских истраживања, тако да радове Живорада Цветковића карактерише јасна теоријска оријентација, систематичност у образлагању идеја и велика доза критичности према актуелној наставној пракси. Међутим, у својим радовима није остајао само на критици, већ је и прецизно указивао на путеве и концептуална решења којима је могуће превазићи слабости актуелне наставе.

Био је дугогодишњи уредник и рецензент часописа Настава и васпитање, сарадник републичких и градских просветних установа и органа, као и члан савета просветних и културних установа у Београду. Одржао је велики број семинара и предавања за просветне раднике. У пензију је отишао 2004. године.

Саша Дубљанин

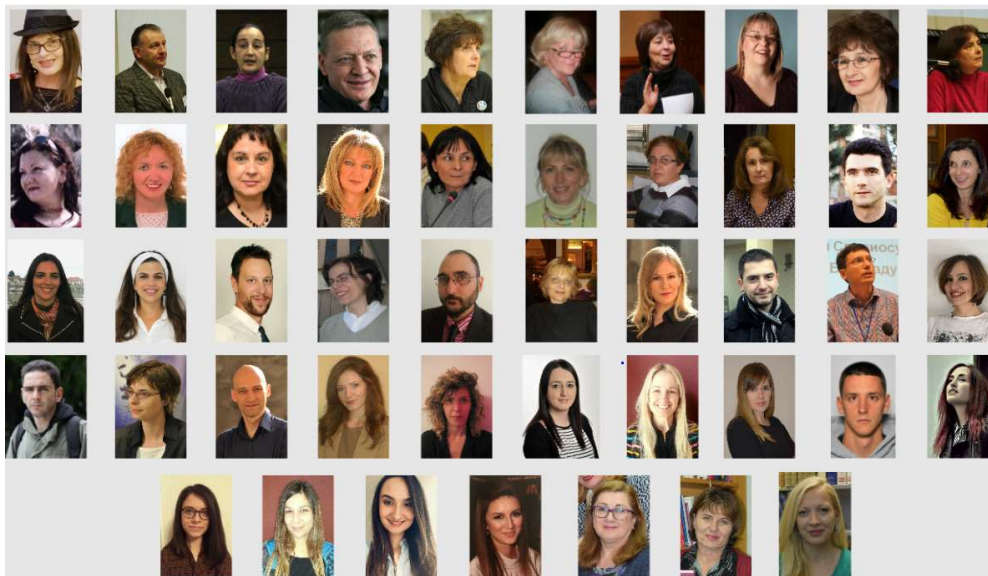
Избор из библиографије

О предметних источниках понятия дроби, Психологические возможности младших школьников в усвоении математики, Просвещение, Москва, 1969, стр. 76-130 (коауторство са В.В. Давидовим).

Нека новија схватања о усвајању математичких појмова у основној школи, Настава и васпитање, 1981, стр. 69-79.

- Усвајање појмова у настави*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1982.
- Потреба и правци проучавања садржаја наставе*, Настава и васпитање, бр. 1, 1983, стр. 231-238.
- Улога наставе у васпитању свестране личности ученика*, Настава и васпитање, 1985, стр. 128-133.
- Садржај наставе и развијање мишљења ученика*, Зборник Института за педагошка истраживања, бр. 22, Београд, 1989, стр. 98-106.
- Стање и развој научног знања и мишљења и проблема наставе*, Педагогија, 1992, бр. 1 / 2, стр. 13-22.
- Улога општих знања у сазнавању посебног и појединачног*, Сазнавање и настава, Зборник института за педагошка истраживања, Београд, 1995, стр. 171-193
- Неки основни донети традиционалних и правци развоја савремених методика наставе*, Наша школа: часопис за педагошка питања, 1997, бр. 3 / 4, стр. 237-243.
- Редослед усвајања општих, посебних и појединачних знања у настави*, Зборник института за педагошка истраживања, бр. 33, Београд, 2001, стр. 276-292.

Одељење за педагогију и андрагогију данас

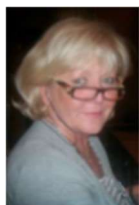

Запослени на Одељењу за педагогију и андрагогију

Наставници и сарадници

У години јубилеја на Одељењу је ангажовано 8 редовних професора, 10 ванредних професора, 13 доцента, 7 асистента, 5 студента докторских студија – истраживача приправника при Институту за педагогију и андрагогију и 5 стручних сарадника.

Проф. др Снежана Медић

Снежана С. Медић је рођена у Београду 1950. године. Основне студије педагогије на Филозофском факултету у Београду завршила је 1973. године. Своју академску каријеру започела је на Дефектолошком факултету у Београду (данашњи ФАСПЕР). Магистарски рад *Социјална средина као фактор успеха у основном образовању одраслих* одбранила је 1980. године на Филозофском факултету у Београду и две године касније своју академску каријеру наставља у звању асистента на Филозофском факултету у Београду. На истом факултету је 1989. године одбранила докторску дисертацију *Образовање као компонента социјализације одраслих*.

Од 2001. године је редовни професор на Одељењу за педагогију и андрагогију, одговорна за наставу предмета на основним – социјална андрагогија, породична андрагогија, образовање старих, педолошка андрагогија, мастер – образовање одраслих у социјалној заштити, образовни програми за родитељство, и докторским студијама андрагогије – образовање одраслих и социјална политика, образовање за живот у породици.

Подручја њеног истраживачког интересовања су породично васпитање, социјализација одраслих, образовање одраслих и социјална политика, образовање за живот у породици, образовање старих.

Неки од најзначајнијих пројеката којима је руководила су: *The Second Chance – Systemic Development of Elementary, Practice Based Adult Education in Serbia*, EU-funded project, GOPA Consultants; *Функционално основно образовање Рома*, Roma Education Fond, Budapest, Министарство просвете и спорта РС, Национални савет Рома, ИПА; *Социо-едукативни програм за породицу – Школа за родитеље*, UNICEF – Канцеларија у Београду, Министарство за социјална питања РС, ИПА; *Развој модела интегралне социјалне заштите на локалном нивоу*, Министарство за рад, запошљавање и социјална питања РС; *Развој академских компетенција*

универзитетских наставника – РАКУН, ИПА, Фонд за отворено друштво, Београд; *Старити различито*, Фонд за отворено друштво, Београд, Удружење грађана „Отворени за суседе“. Члан је *ESREA (European Society for Researches in Education of Adults)*, *BASOPED (Balkan Society for Pedagogy and Education)*, Друштва андрагога Србије.

Монографије

- Медић, С. (2018). *Око амфитеатра – изазови улоге универзитетског професора*. Београд: ИПА.
- Медић, С. и сар. (2010). *Стратешко управљање интегралном социјалном заштитом у локалној заједници*. Београд: Стална конференција градова и општина.
- Медић, С. и сар. (2009). *Функционално основно образовање одраслих – програмски/просветни оглед као активна мера*. Београд: ИПА.
- Медић, С., Матејић-Ђурчић, З. и Влаовић-Васиљевић, Д. (1997). *Школа за родитеље - социо-едукативни програм за породицу*. Београд: ИПА.
- Медић, С. (1993). *Образовање и социјализација одраслих*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Одабрани радови

- Medić, S. at all (2013). *Regional Report on Adult Learning and Education – South East Europe*. CONFINTEA VI – follow up. Belgrade, Serbia: Adult Education Society, Bonn, Germany: DVV International, Institute for International Cooperation.
- Medić, S., Miteva, A. and Popović, K. (2009). *Regional Report on the Development and State of the Art of Adult Learning and Education – SOUTH EAST EUROPE*. CONFINTEA VI – UNESCO, DVV International – Regional Office for South East Europe, Sarajevo, Sofia.
- Medić, S. and Milošević, Z. (2016). Search For Differences In Learning And Education During The Aging Process. In: A. Pejatović, R. Egetenmeyer, M. Slowey (Eds.) *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (153-166). Belgrade: IPA; Wurzburg: University of Wurzburg; Dublin: Dublin City University.
- Medić, S. (2010). Andragogy Profession – Traps, Controversies and Perspectives. У: S. Medić, R. Ebner, K. Popović (Eds.) *Adult Education: Response to Global Crisis - Strengths and Challenges of the Profession* (31-45). Belgrade: IPA; EAEA Brussels.
- Medić, S. (2007). Poverty reduction and Expectation from Adult Education in Serbia, Chapter 4. In: Preece, J., Ruud van der Veen, Raditloaneng (Eds.) *Adult education and Poverty Reduction: issues for policy research and practice* (47-60). Lentsswe La Lesedi and Lightbooks publisher.
- Medić, S. (2012). The Importance of Activating Learning in the Third Age. *Andragoške studije*, br. 2, 71-82.
- Медић, С. (2010). Образовањем старих ка друштву за све. *Геронтологија*, бр. 2 (72-99).

- Медић, С. и Поповић, К. (2007). Комуникација Комисије ЕУ „Никада није касно за учење“ и образовање одраслих у Србији. *Андрагошке студије*, бр. 2. 128-139.
- Медић, С. и Милошевић, З. (2014). образовање и старење у глобалном и технолошки сложенем окружењу. у: *Девети међународни Геронтолошки конгрес – Култура старења и старости између традиционалног и савременог модела* (193-211). Београд: Геронтолошко друштво Србије.
- Медић, С. (2009). Квалитет и ефикасност наставе: разлог напуштања образовања и повратка у образовање. У: Ђ. Комленовић, Д. Малинић, Н. Лалић-Вучетић, (Ур.) *Квалитет и ефикасност наставе* (102-111). Београд: Институт за педагошка истраживања.

Проф. др Миомир Деспотовић

Рођен у Пљевљима, Црна Гора, 29.08.1955. Педагошке и андрагошке науке је студирао на Филозофском факултету у Београду, где је дипломирао, магистрирао и докторирао. Од 1984. године ради на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, где је 1996, биран за доцента, 2001, за ванредног и 2011. године за редовног професора. На Одељењу за педагогију и андрагогију држи наставу из неколико обавезних и изборних предмета на основним, мастер и докторским студијама (Општа андрагогија, Андрагошка дидактика, Учење одраслих, Развој курикулума, Анализа потреба за знањима и вештинама, Примена теорија учења у образовању одраслих и др).

На Филозофском факултету Универзитета у Београду обављао је различите функције: управник Института за педагогију и андрагогију (2000 - 2005), продекан за финансије (2006 – 2012), управник Одељења за педагогију андрагогију, шеф Катедре за андрагогију (2012 – 2015), декан Филозофског факултета од 2018.г. У Институту за педагогију и андрагогију био је уредник библиотеке „Андрагошке студије“ и уредник неколико зборника радова. Од 1984. године је главни или одговорни уредник часописа „Андрагошке студије“. Од 2002. године до данас учествовао је као сарадник или руководиоца на већег броја домаћих и међународних пројеката. Члан неколико професионалних асоцијација: Друштво андрагога Србије, Balkans Association for Pedagogy and Education (BASOPED) и European Society for Research on the Education of Adults (ESREA). Учествовао је у раду различитих Владиних тела која се баве питањима образовања и науке. Био је члан тима за реформу образовања одраслих и члан тима за реформу средњег стручног образовања МПС (2001 – 2006) и члан Савета за стручно

образовање и образовање одраслих (2010-2016). Од 2012. до 2015. био је члан Већа друштвено хуманистичких наука на Универзитету Београду, а од 2016. члан је Матичног научног одбора за филозофију, психологију, педагогију и социологију Министарства просвете, науке и технолошког развоја

Учествовао је на већем броју научних и стручних скупова у земљи и иностранству и објавио преко 70 научних и стручних радова.

Монографије:

Радна средина и образовање, Београд, Институт за педагогију и андрагогију, 1991

Знање и критичко мишљење у одраслом добу, Београд, Институт за педагогију и андрагогију, 1997;

Игра потреба - андрагошке варијације, Београд, Институт за педагогију и андрагогију, 2000;

Увод у андрагогију, (коаутор: Кулић, Р.), Београд, Свет књиге, 2001, 2004, 2005, 2010.

Развој курикулума у стручном образовању: приступ усмерен на компетенције, Београд: Филозофски факултет, 2010;

Functional basic Education of Adults : programme / educational experiment as active measure, (коаутори) Medić, S., Popović, K., Milanović, M., Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, 2010;

Образовање одраслих на Западном Балкану – један емпиријски поглед, Београд, Друштво за образовање одраслих, 2016.

Проф. др Драгана Павловић Бренеселовић

Рођена је 7.5.1955. године у Београду где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је и магистрирала на Одељењу за педагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду из области предшколске педагогије. На истом факултету одбранила је докторску тезу са темом „Развијање модела интервенције у успостављању партнерства породице и дечјег вртића“ код ментора проф. др Мирјане Пешић. Била је на стручном усавршавању у Москви на Институту за предшколско васпитање и на Џорџтаун Универзитету у Вашингтону.

Након дипломирања 1980. године радила је као стручни секретар на пројекту „Евалуација програма ПВО у Србији“, потом као један од оснивача сарадника Центра за развој дечјег стваралаштва „Школигрица“ при Центру за културу Стари град. Од 1983. године запослена је на Филозофском факултету као библиотекар Одељења за педагогију, а од 1985. као асистент на предмету Предшколска педагогија на истом

Одељењу. Од 2016. године редовни је професор за ужу научну област Предшколска педагогија.

На основним, мастер и докторским студијама педагогије води предмете из области прешколске педагогије, а држала је курс *Интерактивне методе у настави* на основним студијама педагогије и другим студијским програмима на Филозофском факултету као и на мастер програму за образовање наставника при ЦОН.

Била је шеф Катедре за предшколску педагогију, у два наврата члан Савета факултета као и члан Кадровске комисије факултета, а од 2015/16-2017/18 управник је Одељења за педагогију и андрагогију. Од 2016. представник је факултета у Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду.

Ангажована је као члан и председник већег броја стручних комисија Министарства просвете, науке и технолошког развоја и комисија ЗУОВ у изради докумената образовне политике и акредитацији програма стручног усавршавања, као консултант за образовање УНИЦЕФ и члан радне групе за предшколско образовање и васпитање Европске комисије. Активно сарађује са стручним удружењима стручних сарадника и васпитача и Педагошким друштвом Србије. Члан је редакције часописа „Настава и васпитање“ и часописа „Одгојне теме“, као и рецензент у више националних и међународних часописа.

Учествовала је као истраживач и консултант у преко двадесет пет научно-истраживачких и развојних пројеката, укључујући све пројекте Института за педагогију и андрагогију које је финансирало МПНТР од оснивања Института до данас. Била је руководилац пројеката ИПА и ОСИ „Дечји вртић као породични центар“ за Србију и Црну Гору у оквиру међународног пројекта „Step by step“ и пројеката ИПА, УНИЦЕФ и МПНТР „Калеидоскоп – основе диверсификације програма ПВО“ и пројекта „Пилотирање нацрта Основа програма ПВО - Године узлета“.

Подручје њеног истраживачког интересовања су теорија дечјег вртића, системске промене у образовању, партнерство породице и јавног образовања, професионални развој практичара.

Монографије

- Pešić, M., Pavlović, D., Stokić, L. (1989). *Modeli različitih oblika predškolskog vaspitanja*. Beograd: RSIZ Dečje zaštite/Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pavlović Breneselović, D. (1990). *Položaj deteta u dečjem vrtiću i prvom razredu osnovne škole*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pavlović Breneselović, D. (1992). *Igrovnica - vodič za voditelje*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju/OMEP.
- Pavlovski, T., Pavlović Breneselović, D. (1999). *Timski rad u vaspitnoj praksi*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju/Centar za interaktivnu pedagogiju.

- Pavlović Breneselović, D., Pavlovski, T. (2000). *Interaktivna obuka praktičara u vaspitanju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju/Centar za interaktivnu pedagogiju.
- Pavlović Breneselović, D., Pavlovski, T. (2000). *Partnerski odnos u vaspitanju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju/Centar za interaktivnu pedagogiju.
- Pavlović Breneselović, D. (2012). *Od prirodnih neprijatelja do partnera – sistemski pristup odnosu porodice i javnog vaspitanja*. Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Krnjaja, Ž., Pavlović Breneselović, D. (2013). *Gde stanuje kvalitet (Knjiga 1) – politika građenja kvaliteta u predškolskom vaspitanju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pavlović Breneselović, D., Radulović, L. (2014). *Interaktivna nastava*. Beograd: CON, Filozofski fakultet (praktikum).
- Pavlović Breneselović, D. (2015). *Gde stanuje kvalitet (Knjiga 2) – Istraživanje sa decom prakse dečjeg vrtića*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta.
- Pavlović Breneselović, D., Krnjaja, Ž. (2017). *Kaleidoskop: osnove diversifikacije programa predškolskog vaspitanja*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Krnjaja, Ž., Pavlović Breneselović, D. (2017). *Kaleidoskop: projektni pristup učenju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.

Одабрани радови

- Pavlović-Breneselović, D., Krnjaja, Ž. (2017). *Образовање и наука у неолібјералном лавиринту: где станује квалитет?* (str.1-13). U: Ćirić, Jovan (ur.), Breneselović, Luka (ur.). *Zbornik za percepciju naučnog rada i poznavanje rekvizita njegove ocene. (Knj. 1)*, (Monografija, br. 165). Beograd: Institut za uporedno pravo.
- Pavlović Breneselović, D. & Krnjaja, Ž. (2016). *Discourses on gender in early childhood education and care (ECEC) setting: Equally discriminated against. Journal of Pedagogy, 7 (2): 51-77.*
- Pavlović Breneselović, D. (2014). *Dečji vrtić kao model centar. Nastava i vaspitanje, 63(3): 369-387.*
- Pavlović Breneselović, D. (2014). *Kompetencije ili kompetentnost: različiti diskursi profesionalizma vaspitača. Vaspitanje i obrazovanje, год. 38, бр.2, стр. 57-69.*
- Pavlović Breneselović, D., Krnjaja, Ž. (2014). *Osnove programa kao dimenzija kvaliteta predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Pedagogija, 69(3)*
- Pavlović Breneselović, D. & Krnjaja, Ž. (2013). *ECE Framework in Postmodern Perspective. In M. Despotović, E. Hebib & B. Németh (Eds.) Contemporary issues of education quality (13-29). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD*
- Pavlović Breneselović, D. & Krnjaja, Ž. (2013). *Transforming preschool teacher's role: From implementer toward researcher. Journal of Faculty of Educational sciences (JFES). 46(1): 111-127.*
- Pavlović Breneselović, D. & Krnjaja, Ž. (2013). *Documenting in Preschool Education. Journal of Education and Future. (4): 109-122.*

Pavlović Breneselović, D. (2012) Odnosi na ranim uzrastima. U Baucal, A. (ur.) *Standardi za razvoj i učenje dece ranih uzrasta u Srbiji*, Beograd: Institut za psihologiju/UNICEF, 133-150

Павловић Бренеселовић, Д. (2010). Добробит детета у програму наспрам програма за добробит. *Настава и васпитање*, год. 59, бр. 2, стр. 251-264.

Проф. др Шефика Алибабић-Хоџић

Рођена је у Бихаћу, БиХ, 1951. године. Основну и средњу школу је завршила у Бихаћу, а Филозофски факултет, студијску групу за педагогију и андрагогију у Београду. На истом факултету и студијској групи је магистрирала (1980) и докторирала (1986). Каријеру универзитетског наставника је започела 1977. као асистент на Природно-математичком факултету у Београду. На Филозофском факултету у Београду засновала је радни однос 1992. У звање редовног професора на истом факултету на студијској групи за педагогију и андрагогију, за научну област андрагогија, бирана је 2001.

На основним академским, мастер и докторским студијама реализује следеће предмете: Политика и систем образовања одраслих; Менаџмент у образовању одраслих; Маркетинг у образовању одраслих; Функционална писменост и кључне компетенције; Модели менаџмента у образовању одраслих; Тренинг менаџмент; образовање лидера; Менаџмент и лидерство у образовању одраслих; Истраживање и развој образовних политика; Правци развоја система образовања одраслих.

Подручја њених научно-истраживачких интересовања су менаџмент, лидерство и маркетинг у образовању одраслих; систем и организација образовања одраслих; функционално описмењавање и развоја кључних компетенција.

Учествовала је на бројним научним и реформским пројектима, као руководилац и као истраживач.

Монографије:

Образовање одраслих и менаџмент: хармонија моћи, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 2018.

Теорија организације образовања одраслих, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 2002.

Функционална писменост и самообразовање, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 1994.

Самообразовање наставника у концепцији перманентног образовања, Naučna knjiga, Beograd, 1989.

Наставне методе у основном образовању одраслих, RU Bihać, Bihać, 1978.

Одабрани чланци:

- TQM u organizaciji za obrazovanje odraslih*, Zbornik: Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta obrazovanja odraslih, Beograd, IPA, 2014. str. 7 - 31
- Razvojni elementi u strategijama obrazovanja odraslih*, (koautor E.Avdagić), Pedagogija, br.1, Beograd, 2012, str. 5 -20
- Education of School Leaders –from their Educational needs to Training Models*, Journal of Shruti Foundation for Research on Education, Psychology, Traditional Sciences and Systems, Health and Consciousness, Volume 10/ 2011, New Delhi, pp. 85-103
- Univerzitetski profesor – naučnik i/ili nastavnik*, Andragoške studije, br.2, IPA Filozofskog fakulteta, Beograd, 2010. str.79-101
- Students' Self-education Skill Development*, (koautorski sa D.Ćamilović i K.Ovesni), Educational Journal „Didactica Slovenica“, No.2/2010. Novo mesto, Slovenija, pp.150-170
- Change management – andragogical professional challenge*, In: Adult Education: The Response to Global Crisis Strengths and Challenges of the Profession, IPA, Belgrade, 2010, pp.109-127.
- Doprinos menadžmenta otvorene škole realizaciji inkluzivnog obrazovanja*, Pedagogija, br. 4, LXIV, Beograd, 2009. str. 585-593
- Razvijanje liderskih kompetencija*, Andragoške studije, br.2, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 2008. str.250-265
- Further Education in Serbia*, (koautorski sa J.Miljković), In : „Further Education in the Balkan Countries“, BASOPED and Selcuk University, Konya, Turkey, 2008. pp. 15-31
- Profesionalizacija menadžmenta u obrazovanju*, Zbornik radova: „Andragogija na početku trećeg milenijuma“, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 2007. str.3-15

Проф. др Наташа Вујисић Живковић

Наташа Вујисић Живковић је студије педагогије завршила на Филозофском факултету Универзитета у Београду 1994. године, магистрирала 1999, докторску тезу одбранила 2004. године на истом факултету. На факултету ради од 2006. године, тренутно у звању редовног професора. На основним студијама предаје следеће предмете: Историја педагошких идеја, Историја школства у Србији, Професионални развој наставника, Развој педагогије у Србији. На мастер студијама предаје следеће предмете: Национална историја педагогије, Општа историја педагогије. На докторским студијама предаје следеће предмете: Историја васпитања у Срба, Педагошки класици, Приступу у образовању наставника, Теоријска и историјска педагошка истраживања. Учествовала на следећим пројектима: 2006 -2010 - Промене у основношколском образовању – проблеми, циљеви, стратегије, Учитељски факултет Универзитета у Београду

(Министарство просвете, науке и технолошког развоја), 2011-2018 - Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања, Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет Универзитет у Београду (Министарство просвете, науке и технолошког развоја), 2010 - 2012 - Teacher Education in Europa – History, Structure and Reform Eotvos Lorand University Budapest and European Social Fund, 2010-2012, Establishing and ensuring the quality of education at the university level and professional development of teachers (Филозофски факултет Универзитета у Београду и Филозофски факултет Универзитета у Љубљани, Serbien – Slovenia Science & Tehnology coopertaion (rukovodilac). Ужа поља интересовања: историја и епистемологија педагогије; компаративни, историјски и етички аспекти педагошког образовања наставника.

Монографије

На перу и на седлу : надзор над основним школама у Србији у првој половини XIX века, (2014) (Библиотека Педагошка раскршћа). 1. изд. Београд: Eduka.

Војслав Бакић и развој педагошке науке у Србији. (2012).1. изд. Београд: Филозофски факултет.

Pedagoško obrazovanje učitelja - razvijanje vaspitnog koncepta, (2005). Beograd: Zadužbina Andrejević.

Одабрани радови

The development of pedagogy as an academic discipline in Serbia - between scientific and vocational needs = Razvoj pedagogike kot akademske discipline v Srbiji - med znanstvenimi in strokovnimi potrebami. *Sodobna pedagogika*, oktober 2016, letn. 67, št. 3, str. 70-85, 64-78. (Са СПАСЕНОВИЋ, Вера)

Др Ђорђе Натшевић у ревизији основних школа у Кнежевини Србији. (2015). *Настава и васпитање*, год. 64, бр. 4, стр. 823-835.

Професионални идентитет наставника и образовање између компетенција и идеала. (2013). *Теме*, год. 37, бр. 2, стр. 581-594. (Са ВРАЊЕШЕВИЋ, Јелена)

Doprinos pedagoške istoriografije naučnom utemeljenju aktuelnih reformi obrazovanja. (2012). *Pedagogija*, god. 67, br. 1, str. 140-149.

Torsten Hjusen - arhitekta obrazovanja zasnovanog na naučnom istraživanju. (2010). *Pedagogija*, god. 65, br. 3, str. 373-395.

Razvoj institucije stalnog stručnog nadzora nad osnovnim školama u Srbiji u XIX veku. (2011). *Andragoške studije*, br. 1, str. 157-172.

Педагогизација као концепцијски оквир за разумевање модерног образовања. (2009). *Zbornik*, год. 41, бр. 2, стр. 248-263.

Улога педагошке историографије у формирању педагошког знања. (2008). *Zbornik*, год. 40, бр. 2, стр. 1-16

Proces disciplinarizacije u polju pedagoškog istraživanja i obrazovanja. Deo 1, Istorijsko-komparativni kontekst razvoja pedagogije kao univerzitetske discipline. (2008). *Pedagogija*, god. 63, br. 4, str. 540-554.

Vaspitanje čoveka: Frebelov primer : povodom 225 godina od rođenja. (2007) *Pedagogija*, god. 62, br. 4, str. 667-681

Проф. др Радован М. Антонијевић

Рођен је у Стојнику (Сопот), 11. децембра 1964. године. Основну школу завршио је у Раљи (ОШ „Цана Марјановић“) и средњу Електротехничку школу „Никола Тесла“ у Београду. Студије педагогије завршио је на Филозофском факултету у Београду 1990. године, одбраном дипломског рада на тему *Различита схватања школе будућности*. На истом факултету постдипломске магистарске студије завршио је 2000. године, одбраном магистарске тезе *Развој биолошких појмова у основношколској настави*, под менторством проф. др Живорада Цветковића. Докторску дисертацију на тему *Природа и ниво повезаности знања у настави* одбранио је 2005. године на Филозофском факултету у Београду, под менторством истог професора.

У периоду од 1996. до 2000. године радио је као школски педагог у ОШ „Милорад Мића Марковић“ у Малој Иванчи (Сопот). Од 2001. до 2005. године био је директор ОШ „Ђура Даничић“ у Београду.

У периоду од 1990. до 1992. године, 2001. године и од 2005. до 2007. године радио је на Институту за педагошка истраживања у Београду, као истраживач сарадник, истраживач и научни сарадник. Године 2007. изабран је за доцента на Филозофском факултету у Београду, на Одељењу за педагогију и андрагогију (Катедра за општу педагогију са методологијом и историју педагогије), 2012. године за ванредног професора, а 2016. године за редовног професора.

Био је управник Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду у периоду од 2010. до 2015. године и шеф Катедре за општу педагогију са методологијом и историју педагогије, од 2012. до 2015. године, а за шефа исте Катедре изабран је и за период 2018-2021. година.

Ангажован је у научним пројектима које је реализовао Институт за педагошка истраживања и Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета, од 1991. до данас. Руководилац је пројекта Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду „Моделі процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ (број 179060, 2011-2018).

Наставник је на предметима из области опште педагогије, на основним, мастер и докторским студијама (Увод у педагогију, Основи педагогије, Општа педагогија, Систем васпитања и образовања, Ваншколска педагогија, Информационе технологије у образовању, Рад са даровитим ученицима, Теорије интелектуалног развоја и васпитања).

Аутор је више од 110 научних радова објављених у научним часописима, тематским зборницима и зборницима радова са међународних и домаћих научних скупова. У својим радовима бави се

проблемима опште педагогије, интелектуалног васпитања и евалуације у области васпитања и образовања, као и другим питањима из области опште педагогије.

Аутор је и реализатор више семинара стручног усавршавања запослених у образовању, које акредитује Завод за унапређивање образовања и васпитања, од 2005. године до данас, као и актуелних семинара *Методе и облици ефикасне наставе и учења* (483) и *Оцењивање у функцији ефикасне наставе и учења* (525).

Био је члан редакције часописа *Зборник Института за педагошка истраживања* и часописа *Иновације у настави*.

Монографије

- Антонијевић, Р. (2006) *Систем знања у настави*. Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Антонијевић, Р. (2012). *Основе процеса васпитања*. Београд: Филозофски факултет.
- Антонијевић, Р. (2013). *Општа педагогија*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.
- Антонијевић, Р. (2014). *Утемељење система знања у педагогији*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.

Одабрани радови

- Antoniјевић, R. (2006). Mathematics achievement of Serbian eighth grade students and characteristics of mathematics curriculum, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, Vol. 38, No. 1, 225-246.
- Antoniјевић, R. (2007). Differences in teaching and learning mathematics in relation to students' mathematics achievement in TIMSS 2003, *The Second IEA Research Conference: Proceedings of the IRC-2006 – Volume One* (269-281). Amsterdam: IEA.
- Antoniјевић, R. (2008). Serbia; in Mullis, I.V.S., Martin, M.O., Olson, J.F., Berger, D.R., Milne, D., & Stanco, G.M. (Eds.): *TIMSS 2007 Encyclopedia: A guide to mathematics and science education around the World, Volume 2*. (527-536). Chestnut Hill, MA: TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College.
- Антонијевић, Р. (2010). Карактеристике мотивације у процесу васпитања, *Настава и васпитање*, бр. 1, 54-71.
- Антонијевић, Р. (2011). Природа когнитивне препреке у процесу интелектуалног васпитања, *Настава и васпитање*, бр. 4, 565-583.
- Antoniјевић, R. (2013). Aspects of moral education in primary school; in M. Despotović, E. Hebib & B. Németh (Eds.): *Contemporary issues of education quality* (57-70). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD.
- Антонијевић, Р. (2013). Интелектуално васпитање у функцији припреме за доживотно учење, *Адрагошке студије*, бр. 2, 85-100.
- Антонијевић, Р. и М. Митровић (2013). Ниво и квалитет активности у процесу интелектуалног васпитања, *Настава и васпитање*, вол. 62, бр. 3, 465-478.

- Антонијевић, Р. (2014). Развој математичког мишљења код ученика као аспект процеса интелектуалног васпитања, *Настава и васпитање*, вол. 63, бр. 2, 215-227.
- Antonijević, R. (2016). Cognitive activities in solving mathematical tasks: The role of a cognitive obstacle, *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 12(9), 2503-2515.

Проф. др Живка Крњаја

Живка Крњаја је рођена у Земуну 1963. године где је завршила основну школу и гимназију. Студије педагогије завршила је на Филозофском факултету Универзитета у Београду 1987. године. На истом факултету на Одељењу за педагогију и андрагогију магистрирала је 2004. године и 2008. године је одбранила докторску дисертацију са темом „Учење и подучавање у дечјем вртићу“.

У звање доцента за ужу научну област Предшколска педагогија изабрана је 2008. године, од када ради као наставник на Катедри за предшколску педагогију Одељења за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду. У звање редовног професора изабрана је 7.12. 2016. године.

На основним студијама педагогије предаје предмете: Дечја игра и стваралаштво, Предшколска педагогија и Развијање и евалуација програма. На мастер студијама педагогије води предмет Развијање праксе дечјег вртића а на докторским студијама предмет Васпитање игром и уметношћу.

Подручја научноистраживачког интересовања су дечја игра и стваралаштво; учење на раним узрастима; развијање и евалуација програма предшколског васпитања и образовања; истраживања практичара.

Учествовала је у 13 научно истраживачких и примењених пројеката. Као аутор и коаутор објавила је 7 монографија, око 40 радова у научним часописима и тематским зборницима и око 20 саопштења објављених у целости са научних скупова. У 2018. години изабрана је за главног уредника часописа „Настава и васпитање“ и управника Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у трогодишњем мандату.

Монографије

Крњаја, Ж. (2009). *Kontekst u učenju i podučavanju*, Beograd: Zadužbina Andrejević.

- Krnjaja, Ž. i Pavlović Breneselović, D. (2013). *Gde stanuje kvalitet - Politika građenja kvaliteta u predškolskom vaspitanju*. Knjiga 1. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Krnjaja, Ž. (2016). *Gde stanuje kvalitet - Razvijanje prakse dečjeg vrtića*. Knjiga 3. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pavlović Breneselović, D. i Krnjaja, Ž. (2017). *Kaleiodskop Osnove diversifikovanih programa predškolskog vaspitanja*. Beograd: IPA i UNICEF.
- Krnjaja, Ž. i Pavlović Breneselović, D. (2017). *Kaleiodskop - Projektni pristup učenju*. Beograd: IPA i UNICEF.

Одабрани радови

- Krnjaja, Ž. (2012). Igra kao susret: koautorski prostor u zajedničkoj igri dece i odraslih, *Etnoantropološki problemi*, 7 (1): 251-267.
- Pavlović Breneselović, D. i Krnjaja, Ž. (2013). Transforming preschool teachers role: From implementer toward researcher. *Journal of faculty of Educational sciences*. Ankara University, 46 (1): 111-127.
- Krnjaja, Ž. i Pavlović Breneselović, D. (2014). Smernice za izradu osnova programa predškolskog vaspitanja usmerenog na odnose. *Pedagogija*, 69 (3):351-360.
- Krnjaja, Ž. (2014). Ideologije obrazovnih programa: šta očekujemo od obrazovanja - stanje i perspektive u Srbiji. *Sociologija*, 56 (3): 286-303.
- Krnjaja, Ž. (2014). Disciplinarni ili integrisani kurikulum: tri razlike. *Nastava i vaspitanje*, 63 (2): 189-202.

Проф. Др Бранислава Кнежевић

Бранислава Кнежић је рођена 1957. године у Михаљу, општина Метковић (Хрватска) где је завршила основну школу и гимназију. Педагошко-андрагошке науке је студирала на београдском Филозофском факултету (1976-1980), магистарске (*Услови социјалне сигурности старих у јавном саобраћају*, 1987.) и докторске студије (*Методe мерења учешћа образовања у процесу ресоцијализације осуђеника*, 2000.) на Факултету политичких наука, УБ.

Вишегодишњи рад (од 1982-) на изради пројеката Института за криминолошка и социолошка истраживања обележава највећи део њене научно-истраживачке делатности. Посебно се бави темама: образовање одраслих и ресоцијализација осуђеника; теоријско-методолошка проблематика; проблеми старих; избеглиштво и мигранти; насиље у породици и насиље међу вршњацима и увек актуелни проблеми самоубиства.

Звање научног саветника Института за криминолошка и социолошка истраживања стекла је 2012. године.

Од јануара 2013. године ради на Филозофском факултету у Београду на Одељењу за педагогију и андрагогију са 1/3 пуног радног времена на сва три нивоа студија. *Пенолошку андрагогију* предаје на основним студијама а *Методологију истраживања и учења одраслих* на мастер студијама; *Теоријско-методолошке проблеме андрагошких истраживања и квантитативно-квалитативна истраживања* на докторским студијама. У звање редовног професора на Филозофском факултету изабрана је 2017. године за ужу научну област андрагогија.

По позиву професора Факултета политичких наука из Београда учествовала је у настави из методологије политичких наука и методологије социјалних истраживања на основним и мастер студијама (од 2004/05 до 2014/15.).

Б. Кнежић је учествовала и руководила у више националних и међународних пројеката међу којима су и „*Превенција криминала и социјалних девијација*“ (2006-2010, бр. 149016, Институт за криминолошка и социолошка истраживања; „*Криминал у Србији: феноменологија, ризици и могућности социјалне интервенције*“ (2011-, бр. 47011, руководи потпројектом „*Психопатија и рецидивизам у осуђеничкој популацији*“; COST Action „*Offender Supervision in Europe*“ ИС1106 (2013-2016, члан радне групе).

Члан је више научних и професионалних удружења, члан редакције или савета више научних часописа и уредник и приређивач теметских зборника. Једна је од оснивача часописа *Темида* (1998) и једна од уредница часописа *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања* (од 2016-)

Резултате истраживања и научно-стручне расправе са националних и међународних саветовања, конгреса, конференција објавила је у бројним часописима, зборницима и поглављима књига.

Монографије: Stari ljudi u javnom saobraćaju (1986); *Образовање и ресоцијализација – методе мерења* (2001); *Ne samo koliko žveti* (2011); *Образовање осуђеника: начин да се буде слободан* (2017).

Монографије у коауторству: Žene Krajine:rat, egzodus i izbeglištvo (1996); *Опроштај од живота:последње поруке* (2010); *Истраживање у социјалној политици и социјалном раду* (2011)

Одабрани радови:

„Suicide in changing society“, in: *Serbian law in transition – changes and challenges* (ed. Milošević, M.), Institute of comparative law, Belgrade.str.11-28. (2015).

Recidivism and Prisoners' Education: An Always Actual Issue. *Empirical research in adult learning and education – Conceptual and Methodological Problems* - Book of

Abstracts, pp. 19-21, /15th September, 2015/, Faculty of Philosophy, University Belgrade, Belgrade; (2016).

Prison Education as Perceived by Recidivists. In Pejatović, A., Egetenmeyer, R. & Slowey, M. (Eds): *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality*. Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, University of Wurzburg, Dublin City University, pp. 111-125.

Проф. др Наташа Матовић

Рођена је 1962. године у Београду. Основну школу и гимназију завршила је у Пожаревцу. Дипломирала је на Филозофском факултету у Београду на Групи за педагогију 1985. године. На истом факултету завршила је постдипломске студије на смеру Општа педагогија. Магистарски рад, *Модели сарадње средњих школа и породице*, одбранила је 1993. године. Докторирала је на истом факултету 2004. године, одбранивши докторску дисертацију: *Мерење у педагошким истраживањима*.

Од 1986. године запослена је на Филозофском факултету у Београду као асистент приправник за предмет Педагогија у Центру за педагошко, психолошко и методичко образовање студената. На Одељену за педагогију и андрагогију ради од 1989. године као асистент приправник, а затим као асистент, за предмет Методологија педагошких истраживања. У звање доцента изабрана је 2004. године, а у звање ванредног професора за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије, тежиште истраживања Методологија педагошких истраживања, 2014. године.

На основним и мастер академским и докторским студијама педагогије, ангажована је у реализацији следећих предмета: Методологија педагошких истраживања, Истраживања у педагогији, Теоријско-методолошки проблеми педагогије, Квантитативна истраживања, Квалитативна истраживања, Комбиновање квантитативне и квалитативне методологије у истраживању.

Бави се методологијом педагошких истраживања, посебно проблемима мерења у истраживању васпитања и образовања, затим, квантитативних, квалитативних и истраживања у којима се комбинује квантитативна и квалитативна методологија.

Учествовала је као сарадник на истраживачким и развојним пројектима у више институција: Институту за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, Институту за психологију истог факултета, Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања. Била је члан тима који је у оквиру Министарства просвете, радио на

реформи образовања у Србији и то дела који се односио на систем за праћење и вредновање квалитета образовања (2001-2002). Члан је редакције часописа *Настава и васпитање*. Члан је Педагошког друштва Србије, Balkan Society for Pedagogy and Education (BASOPED), Mixed Methods International Research Association (MMIRA).

Монографије

- Matović, N. (2013). *Kombinovanje kvantitativnog i kvalitativnog pristupa u pedagoškom istraživanju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Matović, N. (2007). *Merenje u pedagoškim istraživanjima*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Matović, N. (1994). *Saradnja srednje škole i porodice*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Odabrani radovi

- Matović, N. (2017). Zastupljenost različitih vrsta istraživanja u pedagogiji. U M. Stančić, A. Tadić i T. Nikolić Maksić (ur.), *Vaspitanje danas* (60-66). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu; Pedagoško društvo Srbije.
- Ovesni, K., & Matović N. (2016). Empirical Researches in the Human Resource Development Quality Improvement of the Field. In A. Pejatović, R. Egetenmeyer & M. Slowey (Eds.), *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (235-248). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade; Wurzburg: University of Wurzburg; Dublin: City University.
- Matović, N. (2014). Karakteristike obrade podataka u kvalitativnom istraživanju. *Nastava i vaspitanje*, 63(4), 595-606.
- Matović, N. (2013). Verbalni iskaz ispitanika – izvor podataka u pedagoškim istraživanjima. *Nastava i vaspitanje*, 62(3), 525-538.
- Matović, N. (2010). Prognostička valjanost kriterijuma za izbor studenata na studije pedagogije. *Nastava i vaspitanje*, 59(4), 570-586.
- Matović, N. (2000). Primena modela u pedagoškim istraživanjima. *Nastava i vaspitanje*, 41(4), 606-616.

Проф. др Александра Пејатовић

Рођена је у Београду, 1961. године. Основне студије андрагогије завршила је на Филозофском факултету Универзитета у Београду (1986), где је магистрирала 1993. („Међузависност вредносних оријентација и образовних потреба одраслих“) и докторирала 2004. („Образовање и квалитета живота одраслих“).

Од децембра 1987. ради на Филозофском факултету, где је данас ванредни професор.

На основним студијама андрагогије држи курсеве „Андрагогија рада“, „Стручно образовање одраслих“ и „Каријерно вођење и развој“, на мастер студијама „Анализа потреба за знањима и вештинама“, „Евалуација у образовању одраслих“ и „Тржиште рада и образовање одраслих“, а на докторским „Стручно образовање и обуке одраслих“. Била је предавач на неколико европских универзитета.

Учествовала је у реализацији око 30 међународних и националних пројеката.

Члан је Друштва андрагога Србије, European Society for Research on the Education of Adults – ESREA, Balkan Society for Pedagogy and Education, Савета Центра за континуирану едукацију Универзитета у Београду и Савета за стручно образовање и образовање одраслих Републике Србије.

За књигу „Образовање и квалитет живота“ 2007. године, добила је награду Фонда „Проф. Боривој Самоловчев“. За курс „Вештине управљања каријером на факултетима Универзитета у Београду“, као члан тима, 2016. године, добила је прву награду на Националном Euroguidance такмичењу добрих пракси у области каријерног вођења.

Монографије

sa V. Orlović Lovren, *Zaposlenost i obrazovanje posle pedesete* (2014). Београд:ИПА
sa M. Despotovićem, *Sistem obuka za odrasle – zasnovan na radnim kompetencijama za tržište rada* (2014)

Образовање и квалитет живота (2006). Београд: ИПА

sa Violetom Orlović i saradnicima, *Porodični klub - vodič kroz razvoj centra za usavršavanje zajedništva* (1998)

Vrednosne orijentacije i obrazovne potrebe odraslih (1994). Београд: ИПА

Одабрани радови

sa D. Mihajlović, *Counselling/Guiding Adults through Life Transitions*, in: Sava, S, Novotný, P, (Eds): „Researches in Adult Learning and Education: the European Dimension“, Firenze, (2016);

sa Lj. Dimitrijević, *Kvalitet u neformalnom obrazovanju odraslih – od zahteva do mogućnosti primene*, Andragoške studije, br. 2, (2016);
Professionalization in Serbian Adult Education – Toward the Complementary Model, in Tóth, K, Németh, B. (Eds): “Challenges to Higher Education Adaptation in Strategic Partnership”, Pécs, (2016).

Проф. др Катарина Поповић

Основне и постидипломске студије андрагогије похађала на Филозофском факултету у Београду. Дипломирала 1987, од када ради на Филозофском факултету, на Катедри за андрагогију. Две године била на докторским студијама у Немачкој као стипендиста немачке владе (DAAD) и стекла звање доктора филозофије 1994. године на универзитету RWTH Aachen. Усавршавала се на Aarhus универзитету у Копенхагену, Deusto универзитету у Билбаоу, *Institute of Education* Универзитета у Лондону и кроз бројне краће облике неформалног образовања. Носилац је швајцарске савезне дипломе за образовање едукатора/тренера (*Ausbilderin mit eidgenössischem Fachausweis*).

У више наврата боравила је као гостујући професор у Немачкој и Аустрији, а често држи предавања по позиву на универзитетима на неколико континената (на основним, мастер и докторским студијама), као и на бројним научним и стручним скуповима. Била је *key-note speaker* на централним конференцијама европске ESREA-е, америчке AAACE, ICER-а итд.

Члан је Међународне Куће славних у образовању одраслих (Hall of Fame) са седиштем у Оклахоми и Honorary Fellow UNESCO-вог института за целоживотно учења (UIL). Председник је стручне организације *Друштво за образовање одраслих*, Генерални Секретар глобалне организације *Међународни Савет за образовање одраслих* (ICAE), са седиштем у Уругвају, а била је и дугогодишњи потпредседник *Европске асоцијације за образовање одраслих* и координатор андрагошких пројеката немачке организације *DVV International* (Институт за међународну сарадњу Немачког удружења за образовање одраслих) за Србију и регион.

Учествовала је у неколико десетина научних и стручних пројеката (националних, регионалних, европских, глобалних), експертским тимовима и стручним групама за израду стратегија, закона, курикулума, националних и регионалних извештаја о образовању одраслих; радила као консултант, тренер, евалуатор; сарађивала је са бројним организацијама на активностима у области образовања: УН, UNESCO, UIL; Global Education Monitoring Report, Savet Evrope, ETF, KulturKontakt, GiZ, Европска комисија,

DIE (Немачки Институт за образовање одраслих) – учешћем у експертским тимовима, учешћем на скуповима (по позиву), на пројектима или у публикацијама. Има релевантно искуство рада у образовању одраслих у европским, блискоисточним, азијским, јужноамеричким и афричким земаљама.

Члан је више научних и стручних тела: ESREA, ISCAE, BASOPED; неколико пута је била члан жирија за доделу награда у образовању одраслих (ЕАЕА Grundtvig награда; ДИЕ награда за иновације у образовању одраслих). У УН систему је ко-председавајући *Academia and Education Stakeholder Group*, члан *Steering Group of the HLPF Coordination Mechanism* за имплементацију СДГ и Агенде 2030 и члан УНЕСЦО-ве *Global Alliance for Literacy*. Уз то је глвани ко-уредник часописа *Андрогошке студије*, као и члан Научног Савета часописа *REPORT Zeitschrift für Weiterbildungsforschung* (DIE, Немачка) и члан редакције часописа *EJRAEL - European Journal of Research in Adult Education and Learning* (Шведска). Учествовала је на бројним научним и стручним, домаћим и међународним скуповима.

На Филозофском факултету ради као ванредни професор на Катедри за андрагогију и истраживач Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета. Предаје на основним, мастер и докторским студијама на Студијској групи за андрагогију.

Подручја истраживачког интересовања: Историја и филозофија образовања одраслих; Европска и глобална политика образовања одраслих; Компаративна андрагогија и међународне димензије образовања одраслих; Интеркултурализам, грађански активизам и образовање одраслих.

Говори енглески и немачки језик, а служи се француским и руским.

Одабране монографије:

- Koulaouzides, A. G. & Popović, K. (2017) (Eds). *Adult Education and Lifelong Learning in Southeastern Europe. A Critical View of Policy and Practice*. Rotterdam, Boston: Sense Publisher.
- Maksimović, M., Ostrouch-Kamińska, J., Popović, K., Bulajić, A. (2017) (Eds). *Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education. History, Philosophy, Methodology and Practice*. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy; ESREA; Adult Education Society.
- Popović, K., Cuervo, M. G. (Eds.) (2016). *Formal and non-formal adult education opportunities for literacy and numeracy, and other skills for acquisition and retention*, Paris: UNESCO/GEMR.
- Popović, K. (2014). *Evropska i globalna politika obrazovanja odraslih – koncepti, paradigme i pristupi*. Institut za pedagogiju i andragogiju, Društvo za obrazovanje odraslih.

- Popović, K., Medić, S., Milanović, M., Pjević, N. (2013). *Regional Report a Adult Learning and Education 2 – South East Europe*. Belgrade: Adult Education Society, dvv international.
- Lattke, S., Weickert, Y., Popović, K. & Kvatchadze, L. (2012). *Curriculum for Global Adult Learning and Education*, DIE, dvv international and UIL.
- Alibabić, Š., Popović, K. & Avdagić, E. (2012). *Subsequent Acquisition a Primary Education for Adults - Andragogical Handbook for Educators*. Sarajevo: GiZ
- Medić, S., Popović, K., Despotović, M. & Milanović, M. (2010). *Functional Basic Education u Adults: programme / educational experiment ac active measure*. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy & Adult Education Society.

Одабрани радови:

- Popović, K., Maksimović, M., Jovanović, A. (2018). Towards new learning environments. Collective civic actions as learning interventions in the urban tissue of post-communist Belgrade. *European Journal of Education*, 2, 2018.
- Popović, K. & Despotović, M. (2018). *From education for democratic citizenship to the global citizenship education - On the necessity for a paradigm shift. Andragogical studies 1/2018*.
- Popović, K., Maksimović, M. & Jovanović, A. (2018). Learning democracy: beyond the traditional didactics. In: Sava, S., Borca, C., & Clitan, G. (Eds.). *Collective capacity building - Shaping education and communication in knowledge society*. Rotterdam, Boston: SENSE Publishers.
- Orlović, V. & Popović, K. (2017). Lifelong learning for sustainable development – is adult education left behind? In W. L. Filho, M. Mifsud, P. Pace (Eds.). *Handbook of Lifelong Learning for Sustainable Development*. Wiesbaden: Springer.
- Popović, K. & Reischmann, J. (2017). Andragogik, Andragogy, and Administering Graduate Programs. у Knox, A.B., Conceição, S.C.O., Martin, G.L. (Eds.). *International Compendium for Adult and Continuing Education (ICACE)*, Vol. 3. USA: Stylus publishing and the American Association for Adult and Continuing Education (AAACE).
- Popović, K. & Maksimović, M. (2016). Critical Discourse Analysis in Adult Education. What We Mean When We Talk about Lifelong Learning? In Aleksandra Pejatović, Regina Egetenmeyer, Maria Slowey (Eds.). *Contribution of Research to improvement of adult education quality*. Belgrade: Institute for Pedagogy and andragogy, University a Wurzburg, Dublin City University.
- Popović, K.; Maksimović, M. & Bulajić, A. (2015). Gender Printed in a Social Mask - an Exploration of Resistance in Adult Education. In: J. Ostrouch-Kamińska and C. C. Vieira (Eds.). *Private(s) world(s) - Gender and Informal Learning u Adults*. Rotterdam: SENSE Publishers & ESREA.
- Popović, K. (2015). MDG and EFA – from the mud to the stars and back: What went wrong? A reminder. In U. Gartenschlaeger, E. Hirsch, *Adult education in an interconnected world. Cooperation in lifelong learning for sustainable development*. IPE, International Perspectives in Adult Education. DVV international, Bonn.
- Käpplinger, B.; Popović, K.; Shah, S.Y. & Sork, T. (2015). Six Blind Men and an Elephant: *The Futile Quest for Consensus on the Competencies Required for Good Practice*.

- In Canadian Association for the Study of Adult Education (CASAE) (ed.): Proceedings of the 34th CASAE/ACÉÉA Annual Conference. Montreal: Université de Montréal.
- Popović, K. (2013). The skills – a chimera of modern European adult education. In: Zarifis, K. G. & Gravani, N. M. (Eds.). *Challenging the 'European Area of Lifelong Learning': a critical response*. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften - Springer Fachmedien
- Popović, K. & Maksimović, M. (2012). Kvalitet obrazovanja odraslih u Evropi kao diskurzivna praksa. U: Alibabić, Š., Medić, S., Bodroški, B. (Eds.). Kvalitet u obrazovanju 2. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Popović, K. (2011). Self-directed Learning. In: Jarvis, P., Watts, M. (Eds.), *The Routledge International Handbook of Learning (Routledge International Handbooks a Education)*. London etc: Routledge.
- Popović, K. (2011). Demand and provision of literacy in South-East Europe. In: *Emerging Trends in Adult Literacy: Regional Perspectives u Literacy Policies, Strategies and Financing*. Paris: UNESCO.

Проф. др Емина Хебиб

Емина Хебиб је рођена 3. августа 1963. године у Дубровнику. Основну и средњу школу завршила је у Дубровнику. На Филозофском факултету Универзитета у Београду завршила је студије педагогије 1987. године, магистрирала 1994. године и одбранила докторску дисертацију 2005. године. Као асистент - приправник на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду почиње да ради 1990. године, а тренутно има звање ванредног професора за ужу научну област Школска педагогија. Предметни је наставник за укупно шест предмета на основним академским, мастер академским и докторским студијама педагогије (два обавезна предмета: Школска педагогија и Методика рада школског педагога; четири изборна предмета: Евалуација школског образовања, Управљање у образовању, Истраживачки рад школског педагога, Развој школе и школског система).

У свом научном и истраживачком раду креће се у оквирима Школске педагогије као научне педагошке дисциплине са посебним фокусом на проучавању следећих питања: структура и садржај школе као институције; одлике и претпоставке одвијања реформских процеса у области школског образовања; управљање школским системом и руковођење радом школе; врсте евалуације школског рада и поступци процењивања квалитета школског образовања; школска аутономија и професионална аутономија наставника; концептуални и методички приступи у остваривању професионалне улоге педагога у школи.

Поред ангажовања у улози истраживача-сарадника на научно-истраживачким пројектима Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, учествовала је и у развојним и интервентним пројектима и програмима (као члан експертских група и тимова у пројектима реформе школског програма за обавезно образовање и развоја праксе школског оцењивања као компоненте система евалуације), пројектима билатералне сарадње (попут пројекта: Друштвене промене и курикулуми образовања педагога – Филозофског факултета Свеучилишта у Ријеци и Филозофског факултета Универзитета у Београду), ТЕМПУС пројектима (попут пројекта развоја мастер програма образовања наставника предметне наставе).

У досадашњем раду њен друштвени и стручни ангажман манифестовао се кроз учешће у раду стручних удружења (активни је члан Педагошког друштва Србије и BASOPED - Balcan Society for Pedagogy and Education), сарадњу са стручним институцијама надлежним за развој праксе образовања и функционисања школског система Србије (са Заводом за унапређивање образовања и васпитања у својству члана комисија за акредитацију програма стручног усавршавања наставника и стручних сарадника), рад у уређивачким одборима и редакцијама научних часописа, организационим и програмским одборима међународних и националних научних скупова као и кроз послове уређивања тематских зборника и научних часописа (у периоду од 2014. до 2018. године обављала је послове главног и одговорног уредника часописа Настава и васпитање.)

Емина Хебиб је објавила укупно 69 самосталних и коауторских радова: три самосталне књиге, две стручне монографије, један приручник за наставнике, четири поглавља у монографској публикацији, 8 прилога у тематским зборницима, 25 чланака у научним и стручним часописима, 6 радова објављених у целини са међународних скупова, 11 радова објављених у целини са скупова националног значаја, 7 објављених резимеа излагања на конференцијама и скуповима и два извештаја о ефектима примене програма образовања.

Монографије

- Hebib, E. (1996). *Uloga pedagoga u vrednovanju radu nastavnika*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Hebib, E. (2009). *Škola kao sistem*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Hebib, E. (2013). *Kako razvijati školu – razvojni i reformski procesi u oblasti školskog obrazovanja*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Одабрани радови:

- Spasenović, V., Hebib, E. & Maksić, S. (2015). Serbia. In W. Horner, H. Dobert, L. R. Reuter & B. von Kopp (Eds.), *The Education Systems of Europe* (pp. 709-723). Switzerland: Springer International Publishing.
- Spasenović, V. & E. Hebib (2013). Education Policy between Global Tendencies in Education and Local Needs. In M. Despotović, E. Hebib & B. Nemeth (Eds.), *Contemporary Issues of Education Quality* (pp. 309-323). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu and Faculty of Adult Education and Human Resource Development, University of Pecs, Hungary.
- Hebib, E. i Spasenović, V. (2014). Postupci procenjivanja i mogućnosti unapređivanja kvaliteta školskog obrazovanja u Srbiji. U D. Pavlović Breneselović, Ž. Krnjaja i L. Radulović (ur.), *Pedagoški modeli evaluacije i strategije razvijanja kvaliteta obrazovanja* (str. 69-87). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Hebib, E. (2014). Dimenzije uloge školskog pedagoga. *Nastava i vaspitanje*, god. 63, br. 2, 337-350.
- Tomić, M., Spasenović, V. i Hebib, E. (2015). Dualni model srednjeg stručnog obrazovanja: primer Austrije. *Nastava i vaspitanje*, god. 64, br. 1, 337-350.
- Hebib, E. (2015). Školska samoevaluacija kao vrsta evaluacije školskog rada. *Pedagogija*, god. 70, br. 2, 179-187.
- Ratković, M., Hebib, E. i Šaljić, Z. (2017). Inkluzija u obrazovanju kao cilj i sadržaj reformi savremenih školskih sistema. *Nastava i vaspitanje*, god. 66, br. 3, 437-450.
- Hebib, E. i Žunić Pavlović, V. (2018). Školska klima i školska kultura: okvir za izgradnju škole kao bezbedne i podsticajne sredine za učenje i razvoj. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, god. 50, br. 1, 113-134.
- Hebib, E., Spasenović, V. & Šaljić, Z. (2015). Evaluation of School Education in Serbia. In N. Popov, Ch. Wolhuter, K. Skubic Ermenc, G. Hilton, J. Ogunleye & E. Niemczyk (Eds.), *Quality, Social Justice and Accountability in Education Worldwide, BCES Conference Books*, Vol. 13, No. 1 (pp. 198-204). Sofia: Bulgarian Comparative Education Society.
- Hebib, E., Šaljić, Z. i Spasenović, V. (2017). Funkcija(e) škole: vaspitanje i/ili obrazovanje. U M. Stančić, A. Tadić i T. Nikolić Maksić (ur.), *Vaspitanje danas*, zbornik radova, Nacionalni naučni skup Susreti pedagoga (str. 10-19). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije.

Проф. др Лидија Р. Радуловић

Рођена је у Београду, 1963. године. Основне студије педагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду завршила је 1987. године и за дипломски рад је награђена Октобарском наградом града Београда за студенте. Магистрирала је 1994. године са магистарским радом на тему „Сеоска основна школа као посредник културе“ (ментор Проф. др Н. Трнавац), а докторирала 2007. године са

докторском тезом на тему „Образовање наставника за рефлексивну праксу (ментор Проф. др М. Пешић).

На Филозофском факултету, у Центру за образовање наставника (тада Центар за педагошко, психолошко и методичко образовање) ради од 1990. године (као асистент приправник, асистент, доцент и од 2017. као ванредни професор). Ангажована је у настави у оквиру више студијских програма различитог нивоа: на основним студијама психологије, филозофије, социологије, историје уметности, историје, класичних наука (предмет *Основе педагогије са дидактиком*), на основним студијама педагогије (предмет *Интерактивне методе у настави*), мастер студијама филозофије, социологије, историје уметности, историје и класичних наука (предмети *Методе и технике наставног рада* и *Методика праћења и оцењивања у настави*), мастер студијама за образовање наставника предметне наставе (предмети *Основе педагошког образовања наставника*, *Интерактивна настава*, *Планирање и евалуација у настави*, *Наставник као истраживач*, *Школска пракса 1*, *Филм у настави*) и докторским студијама педагогије (предмет *Приступи образовању наставника*). Један је од аутора и реализатора програма *Образовање наставника предметне наставе* који реализује Центар за образовање наставника у сарадњи са наставницима и сарадницима Филозофског факултета и наставницима са других факултета.

Ангажована је у научним пројектима које је реализовао Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета од 1986. до данас. Самостално или коауторски, објавила је више од 70 научних и стручних радова, од чега пет научних монографија и више приручника. У научним радовима претежно се бави питањима у вези са професијом наставник и образовањем наставника, као и другим дидактичким питањима.

Била је ангажована у више међународних пројеката (*Образовање наставника предметне наставе STEP*, *Једнак приступ за све: Оснаживање социјалне димензије у циљу јачања европског простора високог образовања EQUI-ED*, *Унапређивање предшколског васпитања и образовања у Србији IMPRES*), а била је и руководилац Темпус пројекта *Мастер програм за образовање наставника предметне наставе у Србији MASTS*.

Као тренер, евалуатор и коаутор учествовала је у више образованих програма намењених наставницима основних и средњих школа (*Читањем и писањем до критичког мишљења – Центар за интерактивну педагогију*, *Родитељи и васпитачи у акцији – Институт за педагогију и андрагогију и УНИЦЕФ*, *Примена буквара дечјих права у ширењу идеја Конвенције – Пријатељи деце Србије*), као и у више образовних програма намењених образовању високошколских наставника (*Развој компетенција универзитетских наставника РАКУН – Филозофски факултет*,

Високошколска дидактика у оквиру програма *TRAIN* - Универзитет у Београду, *Унапређење наставничких и менторских компетенција за образовање здравствених професионалаца* – Универзитет у Београду).

Такође је била је члан више комисија и радних група министарства надлежног за образовање и Завода за унапређивање образовања и васпитања (групе за разраду програма менторства, за припрему и реализацију тренинга за менторе, за одобравање програма сталног стручног усавршавања наставника и одобравање стручних скупова итд.).

Члан је, а од 2018.године и један од уредника редакције часописа *Настава и васпитање*.

Монографије

Пешић, М., Павловић-Бренеселовић, Д., Стокић, Л. (1989). *Модели различитих облика предшколског васпитања*, Горњи Милановац.

Радуловић, Л. (1996). *Сеоска школа као посредник културе*, Београд: ИПА.

Радуловић, Л. (2011). *Образовање наставника за рефлексивну праксу*, Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду.

Одабрани радови:

Радуловић, Л. Митровић, М. (2011). Зашто су наставне методе у нашим школама недовољно разноврсне, *Настава и васпитање*, Београд, 60(3), 367-377.

Bennett, M., Madigan, I., Radulović, L., Miškeljin, L., (2013): *Vodič za samovrednovanje u predškolskim ustanovama*, Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и SOFRECO

Митровић, М., Радуловић, Л. (2014). Елементи за стратегију грађења квалитета наставе, у Д. Павловић-Бренеселовић, Ж. Крњаја и Л. Радуловић (ур.) *Педагошки модели евалуације и стратегије развијања квалитета образовања* (141-160). Београд: Филозофски факултет, ИПА.

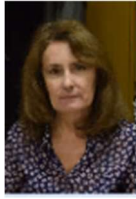
Радуловић, Л., Митровић, М. (2014), Разноврсност наставних метода у нашим школама. *Настава и васпитање*, 63(3), 451-464. (M24)

Радуловић, Л. и Митровић, М. (2015). Наставници и настава у нашим школама – перспектива наставника. У Е. Хебиб, Б. Бодрошки и А. Илић Рајковић (ур.), *Истраживања и развој квалитета образовања у Србији–стање, изазови и перспективе* (105-123). Београд: ИПА.

Радуловић, Л. (2016). *Слике о наставнику – између модерне и постмодерне*. Београд: Филозофски факултет, Институт за педагогију и андрагогију и Центар за образовање наставника.

Radulović, L., Stančić, M. (2017). What is Needed to Develop Critical Tinking in Schools?. *Center for Educational Policy studies Journal* (CEPS Journal). Vol.7, No 3, 2017. 9-26.

Проф. др Биљана Бодрошки Спариосу

Рођена је 20. 05. 1965. Студије на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду на Одсеку за педагогију завршила је 1989. године а 1995. одбранила је магистарску тезу на Филозофском факултету Универзитета у Београду, Одељењу за педагогију и андрагогију са темом *Структура и корелати интересовања ученика за наставне предмете*. Докторску дисертацију одбранила је 2007 на Филозофском факултету Универзитета Београду, Одељењу за педагогију и андрагогију са темом *Поступци родитеља у васпитању деце и њихов међугенерациски трансфер*.

Радни однос је засновала 1992 на Одељењу за педагогију и андрагогију на Филозофском факултету Универзитета у Београду као асистент приправник, 1996 је изабрана у звање асистента, 2008 је изабрана у звање доцента а 2018 у звање ванредног професора за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије.

Ангажована је у реализацији наставе из више различитих предмета на основним, мастер и докторским студијама педагогије. Самостално или у сарадњи са колегама, развила је програме за више наставних предмета на мастер и докторским студијама педагогије – *Високошколско образовање и Породични односи и васпитање* (мастер студије); *Теорија и пракса породичног васпитања и Индивидуалне и социјалне концепције васпитања* (докторске студије).

У 2016/2017. и 2018/2019. години ангажована је у реализацији наставе на мастер студијском програму Образовне политике Универзитета у Београду и Универзитета у Крагујевцу, на предмету *Стратешка питања система и политика високог образовања*.

Учествовала је у више научних пројеката: 2005-2010 - *Образовање и учење – претпоставке европских интеграција*, Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду; 2011-2018 - *Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања*; Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Monografije

Struktura i korelati interesovanja učenika za nastavne predmete (1997), Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.

Postupci roditelja u vaspitanju dece i njihov međugeneracijski transfer (2010), Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Univerzitetsko obrazovanje pred stalnim izazovima (2017), Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Odabrani radovi

- Bodroški Spariosu, B. (2004). Tehnike i instrumenti u empirijskim istraživanjima porodičnog vaspitanja, *Nastava i vaspitanje*, LIII, 2-3, 233-259.
- Bodroški Spariosu, B. (2007). Efikasnost i pravičnost obrazovnih sistema u evropskim politikama obrazovanja, *Nastava i vaspitanje*, LVI, 3, 264-282.
- Bodroški Spariosu, B. (2009). Herbartova koncepcija vaspitanja – značaj i aktuelnost osnovnih postavki, *Pedagogija*, LXIV, 1, 5-22.
- Bodroški Spariosu, B. (2010). Osnovne dimenzije kvaliteta obrazovnih sistema, *Nastava i vaspitanje*, LIX, 4, 618-631.
- Bodroški Spariosu, B. (2011). Svrha univerzitetskog obrazovanja sa stanovišta humboltovskih neohumanističkih vrednosti, *Nastava i vaspitanje*, (60) 4, 549-564.
- Bodroški Spariosu, B. (2012). Filozofske osnove stvaralaštva, saradnje i inicijative u pedagoškim teorijama. U: J. Šefer, S. Ševkušić (ur.). *Stvaralaštvo, inicijativa i saradnja* (69-91) Deo 1. (Biblioteka "Pedagoška teorija i praksa" 35, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Bodroški Spariosu, B. (2012). Komercijalizacija i različiti oblici visokoškolskog obrazovanja, *Andragoške studije*, 2, 59-70.
- Bodroški Spariosu, B. (2012). Komercijalizacija visokoškolskog obrazovanja i različiti pristupi osiguranju kvaliteta, *Nastava i vaspitanje*, (61) 4, 645-661.
- Bodroški Spariosu, B. (2015). Univerzitetsko obrazovanje – od Humboltovog modela do Bolonjskog procesa, *Nastava i vaspitanje*, LXIV, 3, 407-420.
- Spariosu, T. i Bodroški Spariosu, B. (2017). Javno investiranje u stručno obrazovanje i obuku, *Andragoške studije*, 2, Beograd, 87-110.

Проф. др Кристинка Ч. Овесни

Рођена је 21.01.1963, у Крагујевцу, где је завршила основну и средњу школу. Дипломирала је 1992. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду одбранивши дипломски рад „Активности родитеља и њихове деце у слободном времену - Истраживање на примеру основне школе 'Иво Лола Рибар' у Крагујевцу“. На истом факултету 2000. године одбранила је магистарску тезу „Схватања и модели професионалног припремања андрагошких кадрова“, а 2007. године докторску дисертацију „Професионализација подручја образовања одраслих“.

Запослена је на Филозофском Факултету Универзитета у Београду од 1996. Научна област којим се бави је андрагогија. Предаје више обавезних и изборних предмета студентима андрагогије и других студијских група на основним (Планирање образовања одраслих, Развој људских ресурса, Регрутовање и селекција људских ресурса), мастер (Организационо учење, Управљање знањем, Управљање људским ресурсима) и докторским студијама (Развој људских ресурса и управљање знањем, Андрагошки аспекти организационог учења).

године. Тренутно је у звању ванредног професора.

Била је сарадница на постдипломским специјалистичким студијама “Менаџмент у образовању”, а тренутно је ангажована као ванредни професор на више изборних предмета на два мастер програма (*Образовање наставника предметне наставе и Рачунарство у друштвеним наукама*).

Подношења њеног истраживачког интересовања су развој људских ресурса, планирање образовања одраслих, професионализација, професионални развој одраслих, организациони развој и учење, учење одраслих подржано информационо комуникационим технологијама.

Од 2002. године била је укључена у више пројеката Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије реализованих на Институту за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду (*Образовање – подстицај друштвеној и економској трансформацији Србије, Образовање и учење – претпоставке европских интеграција, Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији*).

Била је секретар, техничка уредница, уредница за инострану периодику, а потом и чланица редакције часописа *Андрагошке студије*. Коуредница је два тематска Зборника Института за педагогију и андрагогију (*Посебна питања квалитета у образовању и Strategies to Improve Quality of Education*). Била је чланица програмског одбора међународне конференције *Problems and Dilemmas of Teaching and Learning Theory and Practice in Formal Education, Аранђеловац, Србија*.

Дугогодишња је чланица више међународних професионалних асоцијација (*Међународни форум за образовну технологију и друштво, ISCAE, BASOPED, ESREA, Европска мрежа за е-учење и образовање на даљину, Међународна мрежа за образовање одраслих и развој људских ресурса, Међународна група за обучавање и развој, AHRD, AHRD Special Interest Groups*).

Била је чланица експертског тима Министарства просвете и спорта РС за образовање и усавршавање наставника и Радне групе Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије за израду Правилника о раду стручних сарадника. Била је координаторка тимова (*Савета за унапређење положаја младих без квалификације Секретаријата за образовање Града Београда и ЛИТ-а Нови Београд*). Рецензент је студијских програма ЕНИЦ–НАРИЦ центра Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Рецензирала је радове за домаће и стране часописе (*Prospects, UNESCO's Quarterly Review of Comparative Education, Настава и васпитање, Иновације у настави*) и међународне конференције (*2015 AHRD International Conference in the Americas, St. Louis, Missouri, USA, 8th*

International Conference on Education, Training and Informatics: ICETI 2017 in the context of the 8th International Conference on Society and Information Technologies: ICSIT 2017, Orlando, Florida, USA, 2016 AHRD International Research Conference in Asia and MENA, November 3–4, 2016, Al Akhawayn University, Ifrane, Morocco, 9th International Conference on Education, Training and Informatics: ICETI 2018 in the context of the 9th International Conference on Society and Information Technologies: ICSIT 2018, Orlando, Florida, USA).

Награђена је за најбољи стручно–научни рад из области образовања одраслих, објављен у периоду 2007–2010. године наградом из Фонда професора Боривоја Самоловчева и Матице српске, Нови Сад.

Монографије

- Ovesni, K. (2014). *Organizacija koja uči: andragoška perspektiva*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Ovesni, K. (2009). *Andragoški kadrovi – profesija i profesionalizacija*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Ovesni, K. (2001). *Obrazovanje andragoških kadrova (Evropska iskustva)*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Одабрани радови

- Ovesni, K. (2018). Strategies to Improve Quality of Adult Learning in an Organizational Context. In B. Käßlinger, K. Ovesni, J. Vranješević (Eds.), *Strategies to Improve the Quality of Education* (pp. 125–140). Belgrade and Gießen: Institute for pedagogy and andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, and Institut für Erziehungswissenschaft, Justus–Liebig–Universität Gießen, Germany.
- Ovesni K., Matović, N., & Luković, I. (2017). Interplay Between the Human Resource Development Activities and Organizational Commitment. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 6(2), 40–52.
- Ovesni, K., & Matović, N. (2016). Empirical Researches in the Human Resource Development – Quality Improvement of the Field. In: A. Pejatović, R. Egetenmeyer, & M. Slowey (Eds.), *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (pp. 235–248). Belgrade, Serbia, Wurzburg, Germany, and Dublin, Ireland: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, University of Wurzburg, Dublin City University.
- Ovesni, K., & Milojković, A. (2016). Andragoški značaj identifikacije zaposlenih sa organizacijom. *Obrazovanje odraslih*, XVI(1), 13–34.
- Ovesni, K. (2015). Treatment of Adult Victims of Violence in Serbia. In K. Jagielska, J. M., Łukasik, & N. G. Pikuła (Eds.), *Violence against the elderly: Challenges – Research – Action* (pp. 117–141). Toronto: Nova Printing Inc.
- Ovesni, K. (2014). Posvećenost zaposlenih – element evaluacije i oslonac strategije unapređivanja kvaliteta razvoja ljudskih resursa. In B. Knežić, A. Pejatović, & Z. Milošević (Eds.), *Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta*

- obrazovanja odraslih u Srbiji*, (pp. 155–174). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Alibabić, Š., Čamilović, D., & Ovesni, K. (2010). Students' Self-Education Skill Development. *Didactica Slovenica, pedagoška obzorja*, 25(2), 150–169.
- Ovesni, K., Radović, V., & Alibabić, Š. (2014). Posvećenost nastavnika profesiji i školi u kojoj su zaposleni. *Nastava i vaspitanje*, LXIII(3), 465–480.
- Ovesni, K., & Alibabić, Š. (2013). Organizational Learning: Implications for Human Resource Development. In M. Despotović, E. Hebib, & B. Németh (Eds.), *Contemporary issues of education quality* (pp. 155–170). Belgrade, Serbia, & Pécs, Hungary: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy, & University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD.
- Ovesni, K., & Alibabić, Sh. (2010). Implications of ICT in the Continuing Professional Education and Learning. In D. Potolea, P. Jarvis, H.S. Olesen, S. Mavromoustakos, & R. Iucu (Eds.), *The 4th International Conference EDU WORLD 2010 Education Facing Contemporary World Issues* (pp. 32–43). Pitesti, Romania: Faculty of Psychology and Educational Studies.

Проф. др Вера Спасеновић

Рођена је 1967. године у Београду. Основну и средњу школу, као и Педагошку академију за образовање наставника разредне наставе завршила је у Београду. Студије педагогије на Филозофском факултету у Београду уписала је 1987. год., а дипломирала је 1992. године. Исте године уписала је последипломске студије на Групи за педагогију, где је и магистрирала 1997. године. Докторску дисертацију под називом *Квалитет социјалних односа ученика и њихово школско постигнуће* одбранила је 2006. године на Филозофском факултету у Београду.

Након дипломирања радила је у Институту за педагошка истраживања у Београду, прво као истраживач-приправник, а од 1998. године као истраживач-сарадник. На Филозофском факултету у Београду ради од 2005. године, када је изабрана у звање асистента за ужу научну област Школска педагогија на Одељењу за педагогију и андрагогију. У звање доцента изабрана је 2007. године, а у звање ванредног професора 2013. године.

Ангажована је у реализацији пет предмета из уже научне области Школска педагогија на основним, мастер и докторским студијама педагогије: Школска педагогија, Евалуација школског образовања, Компаративна педагогија, Педагошко саветовање, Правци развоја школских система.

Њене главне области проучавања и истраживања су: школски системи страних земаља, компаративно проучавање образовања, правци развоја школских система.

Учествовала је у реализацији већег броја националних, билатералних и међународних пројеката. Студијске посете у оквиру програма мобилности наставника и стручног усавршавања остварила је на универзитетима у Леувену (Белгија), Аархусу (Данска), Љубљани (Словенија) и Сарајеву (БИХ). Члан је уређивачког одбора часописа *Зборник Института за педагошка истраживања* од 2006. године. Члан је међународних и домаћих научних и стручних удружења.

Објавила је три књиге и око 100 радова у монографијама, часописима или као саопштења са скупова националног или међународног значаја у изводима или целини

Монографије

Spasenović, V. (2008): *Vršnjački odnosi i školski uspeh*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.

Spasenović, V. (2013): *Školski sistemi iz komparativne perspektive*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Одабрани радови

Popov, N. i Spasenović, V. (2018). *Stručni saradnik u školi: Komparativni pregled za 12 zemalja*. Sofija: Bugarsko društvo za komparativnu pedagogiju.

Spasenović, V. (2017). Dualno obrazovanje: mogućnosti, pretpostavke i izazovi ostvarivanja. *Nastava i vaspitanje*, god. 66, br. 3, str. 411-421.

Spasenović, V., Hebib, E. & Maksić, S. (2015): Serbia. In W. Horner, H. Dobert, L. R. Reuter & B. von Kopp (Eds.), *The Education Systems of Europe (709-723)*. Dordrecht: Springer International Publishing.

Spasenović, V. i Matović, N. (2015). Pripremljenost nastavnika razredne i predmetne nastave za rad sa decom sa smetnjama u razvoju, *Nastava i vaspitanje*, god. 64, br. 2, 207-222.

Skubic Ermenc, K., Živković Vujisić, N. & Spasenović, V. (2015). Theory, Practice and Competences in the Study of Pedagogy – Views of Ljubljana and Belgrade University Teachers. *CEPS Journal*, Vol. 5, No. 2, 35-55.

Spasenović, V. (2014). Diferencijacija u obaveznom obrazovanju: komparativni pregled politika i praksi u evropskim zemljama. *Nastava i vaspitanje*, god. 63, br. 3, 387-400.

Protner, E., Medveš, Z., Batinić, Š., Miovska Spaseva, S., Radeka, I., Spasenovic, V., Šušnjara, S., Zorić, V. & Vujisic Živković, N. (2014). The Bologna Reform of Subject Teacher Education in the Newly Founded States in the Territory of the Former Yugoslavia. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, god. 46, br. 1, 7-28.

Skubic Ermenc, K., Spasenovic, V., Vujisic-Živković, N., Vrcelj, S., Popov, N. (2013). Comparative Pedagogy in Slavonic South East European Countries. In A. W. Wiseman and E. Anderson (Eds.), *Annual Review of Comparative and*

International Education 013, International Perspectives on Education and Society (191-218). Bingley (UK): Emerald Group Publishing Limited.

Spasenović, V. & Hebib, E. (2013). Education Policy Between Global Tendencies in Education and Local Needs. In M. Despotović, E. Hebib and Nemeth, B. (Eds.), *Contemporary Issues of Education Quality* (323-336). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, University of Belgrade.

Проф. др Виолета Орловић Ловрен

Основне и последипломске студије завршила на Филозофском факултету Универзитета у Београду, на Одељењу за педагогију и андрагогију, где је докторирала 2011. године на тему „Образовање одраслих и развој капацитета за одрживо управљање заштићеним подручјима“. Од 2013. године ангажована као наставник у звању доцента, а од 2016. године у звању ванредног професора на Одељењу за педагогију и андрагогију. На основним студијама андрагогије ангажована је на предметима Андрагошка дидактика, Стратегије учења и методе образовања одраслих, образовање одраслих за животну средину, Андрагошке улоге и функције наставника а на последипломским на Професионалном развоју наставника и Еколошкој андрагогији.

Учествује у низу пројеката, попут European Studies and Research in Adult Learning and Education" – ESRAL; Lifelong Learning Programme, ERASMUS (2013-2016), као члан тима (са Катедре за андрагогију).

Учествује у размени наставника у оквиру ERASMUS+Staff Mobility for Teaching program на Julius Maximilians-Universität Würzburg, Germany (maj-juni 2017 i februar 2018.)

Професионално се усавршава у земљи и иностранству, посебно у као стипендисткиња LEAD International за лидере у животној средини (2005) и Hubert Humphrey, University of Washington, SAD (2007-8).

Чланица је Balkan Society for Pedagogy and Education (Thessaloniki) и Европског Друштва за истраживање у образовању одраслих (ESREA), Друштва андрагога Србије као и Управног одбора Удружења Фулбрајтових стипендиста Србије. Координира радом Одбора за одрживи развој Универзитета у Београду.

Монографије

Pejatović A, Orlović-Lovren V (2014) Zaposlenost i obrazovanje posle pedesete, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Društvo andragoga Srbije

Orlović, V. (1999). *Образовањем до социјалног успеха*. Beograd: Zadužbina Andrejević. 103 str. ISBN 86-7244 -100- 1

Одабрани радови

- Orlović Lovren V, Popović K.(2018) Lifelong Learning for Sustainable Development – is Adult Education Left Behind? In W. Leal Filho et al. (eds.) *Handbook of Lifelong Learning for Sustainable Development*. World Sustainability Series. Pp.1-19. ISN 2199-7381
- Orlović Lovren, V. (2017). Promoting Sustainability in Institutions of Higher Education— The Perspective of University Teachers in W. Leal Filho et al. (eds.), *Handbook of Theory and Practice of Sustainable Development in Higher Education*, World Sustainability Series. DOI 10.1007/978-3-319-47877-7_32. Springer International Publishing AG 2017, p.475-491
- Orlović-Lovren V, Despotović M, Bulajić A.(2016) Uloga nastavnika u modelovanju kritičkog mišljenja odraslih, *Andragoške studije* br.1/2016 (u štampi)
- Orlović Lovren Violeta, Bralić Željko (2016) Participatory Research and Learning in a Community: Two Sides of the Same Process? In Aleksandra Pejatović, Regina Egetenmeyer, Maria Slowey (Eds.). *Contribution of research to improvement of adult education quality*. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade, University of Wurzburg, Dublin City University. ISBN978-86-82019-95-4, 978-86-6427-039-7. p.223-235
- Orlović Lovren, V.(2012). *Koncept održivog razvoja i doživotnog učenja – dva okvira za jedan pogled na obrazovanje odraslih*, *Andragoške studije* br.1 str.9-22, ISSN 0354-5415 UDK 37.013.83+374

Проф др Јелена Врањешевић

Јелена Врањешевић је рођена 1969. године у Београду, где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је 1993. године на Филозофском факултету, на Одељењу за психологију. На истом одељењу 1998. године одбранила је магистарску тезу под називом „Промена слике о себи – импликације за развој у адолесценцији“ и 2009. године докторску дисертацију под називом „Развојне компетенције као основа права детета на партиципацију“.

У периоду од 1993 – 1994. године радила је као дечји психолог у Развојном саветовалишту Дома здравља „Звездара“. Од 1994 године радила је на Учитељском факултету у Београду као асистент/доцент на предмету Развојна психологија. На Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду запослена је у звању доцента од 2014. године, а од 2015. године у звању ванредног професора на предметима Развојна психологија, Психологија целоживотног развоја, Педагошка психологија, Комуникација и конструктивно решавања сукоба (основне студије) и Развој и права детета (мастер студије).

Области њеног стручног интересовања су: рани развој и образовање, људска права/права детета, образовање за друштвену правду, инклузивно и интеркултурално образовање, као и професионални развој наставника.

Учествовала је у бројним националним и међународним научноистраживачким пројектима, међу којима су: *Advancing Educational Inclusion and Quality in South East Europe*, Центра за образовне политике Педагошког факултета Универзитета у Љубљани и Програма за образовну подршку Института за отворено друштво(2007 – 2010); *Qualitative assessment of the impact of children and youth participation in selected LPA municipalities*, UNICEF (2010); *Reclaiming Adolescence: Roma transition to Adulthood*, FXB Centre for Health and Human Rights, Harvard University, SCF и ЦИП Центар (2012 – 2014); *International teacher leadership*, Факултет за образовање, Универзитет у Кембриџу (2009 – 2011); *Праћење квалитета укључивања деце са сметњама у развоју у предшколско васпитање и образовање*, Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду и УНИЦЕФ (2018).

Поред научноистраживачких пројеката, била је (ко)ауторка и/или сарадница и на бројним националним и међународним стручним пројектима који се баве подстицањем психосоцијалног развоја деце и адолесцената, промоцијом права детета, унапређењем квалитета образовно-васпитног процеса, професионалним развојем наставника, развојем цивилног сектора и демократизацијом друштва. Једна је од оснивача Центра за ненасилну комуникацију (1996) и Центра за алтернативно решавање сукоба у Београду (2009). Била је ангажована као консултанткиња на пројектима подршке иницијатива младих и вршњачке медијације (Немачка организација за техничку сарадњу - ГИЗ); образовања за друштвену правду (International Step by Step Association - ISSA) и интеркултуралног образовања (Children's Pestalozzi Foundation); психолошке подршке жртвама и сведоцима (ОЕБС), образовне подршке деци мигрантима (Save the Children) и раног развоја, права детета и инклузивног образовања (УНИЦЕФ).

Монографије

- Vranješević, J. (2015). *Od učesnika do istraživača: deca u participativnim istraživanjima (From the participant to the researcher: Children in participatory research)*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Vranješević, J. (2012). *Razvojne kompetencije i participacija dece: od stvarnog ka mogućem (Evolving capacities and child participation: from the real to the possible)*. Beograd: Učiteljski fakultet.

Korać, N. & Vranješević, J. (2006). *Nevidljivo dete – slika deteta u medijima (The Invisible Child – The Image of the Child in Media Contents Intended for Adults)*. Beograd: Centar za primenjenu psihologiju.

Vranješević, J. (2001). *Promena slike o sebi: autoportret adolescencije (Changing of Self-concept: Self-portrait of adolescence)*. Beograd: Zadužbina Andrejević.

Одабрани радови

Vranješević, J. & Čelebičić, I. (2014). Improving the participation of ethnic minority families in schools through teacher leadership. In D. Frost (Ed.), *Transforming education through teacher leadership* (pp. 94–107). Cambridge: University of Cambridge, Faculty of Education.

Bhabha, J., Fuller, A., Matache M., Vranješević, J., Chernoff, M., Spasić, B. & Ivaniš, J. (2017). Reclaiming Adolescence: A Roma Youth Perspective. *Harvard Educational Review*, Vol. 87, No. 2, 186–225.

Vranješević, J. & Frost, D. (2016). Stories From Intercultural Education in Serbia: Teacher leadership and Parent Participation. *European Education*, Vol. 48, 63–78.

Vranješević, J. (2016). Transformativni potencijal participativnih istraživanja: dekonstrukcija odnosa moći između deteta i odraslog. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, Vol. 48, No. 2 (231–246).

Vranješević, J. (2015). Deca kao (ko)istraživači: participativna istraživanja i najbolji interes deteta. *Primenjena psihologija*, Vol. 8, No. 2, 187–202.

Vranješević, J. (2003). Self-constructing in Adolescence. *Psychology*, Vol 36, No. 4, 487–500.

др Саша Дубљанин

Саша Дубљанин је рођен 1967. године у Шапцу. Основну и средњу школу завршио је у Шапцу. Филозофски факултет у Београду, Одељење за педагогију и андрагогију уписао је 1987. године. Након завршетка основних студија уписао је постдипломске студије и 1993. године изабран за асистента – приправника на Одељењу за педагогију и андрагогију - предмет Дидактика. Магистарски рад под називом „Природа апстраховања и уопштавања у настави млађих разреда основне школе“, одбранио је 1999. године када је и изабран у звање асистента за предмет Дидактика. Докторску дисертацију са темом „Врсте и функција задатака у настави“ одбранио је 2010. године. У звање доцента за област Дидактика са методиком изабран је 2011. године. Област посебног истраживачког интересовања су му проблеми сазнавања и учења у настави. На основним студијима ангажован је на предметима дидактика, образовање и медији и модели наставе математике и природних наука, а на мастер студијима на предмету настава и учење. У оквиру докторских студија ангажован је на курсу проблеми високошколске наставе. Био је сарадник на пројекту

Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета. Члан је редакције и рецензент у националним научним часописима.

Одабрани радови

Схватања о процесима апстракције и генерализације, *Зборник*, Претпоставке успешне наставе, Институт за педагошка истраживања, Београд, 2006, стр. 65 – 88.

Како ученици основне школе анализирају и решавају математичке задатке, *Настава и васпитање*, бр. 1, Београд, 2010, стр. 39 – 53.

Ученик у развијајућој настави, *Настава и васпитање*, бр. 4, Београд, 2010, стр. 525 – 535.

Потреба за новом интерпретацијом дидактичких принципа, *Педагогија*, бр. 1, Београд, 2010, стр. 169 – 172.

Функција наставника и функција ученика – да ли је та подела одржива?, *Настава и васпитање*, бр. 1, Београд, 2011, стр. 58 – 64.

Византијски поглед на васпитање и односе родитеља и деце - правни и педагошки аспект, *Настава и васпитање* бр. 1, Београд, 2013, 175 – 194.

Значај разумевања у настави, *Настава и васпитање*, бр. 1, Београд, 2015, стр. 7-19.

Проблем поучавања и учења у наставној пракси, *Зборник*, Педагошки допринос унапређивању подучавања и учења, Филозофски факултет у Београду, 2015, стр. 8 – 14.

Социодемографски портрет студента – будућег васпитача у Србији, *Теме*, бр. 2, Ниш, 2018, 359 – 376.

др Зорица Б. Милошевић

Зорица Б. Милошевић је рођена у Горњем Милановцу 1972. године, где је стекла основно и гимназијско образовање. Основне студије андрагогије на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду завршила је 1999. године. У јуну 2000. године примљена је за асистента-приправника на истом Одељењу. Магистарски рад одбранила је 2009. године, а докторску дисертацију у октобру 2013. године. Од 2014. године запослена је у звању доцента на Одељењу и реализује наставу предмета на основним – социјална андрагогија, породична андрагогија, образовање старих, пенолошка андрагогија, и мастер студијама андрагогије – образовање одраслих у социјалној заштити, образовни програми за родитељство. Подручја њеног истраживачког интересовања су образовање за живот у породици, образовање за родитељство, улога образовања одраслих у превазилажењу специфичних и кризних животних ситуација. Неки од пројеката на којима је била ангажована у протеклих двадесет година су: *TRAIN – Training and Research for Academic Newcomers*, Универзитет у Београду и Фондација краља Бодуена; *Развионица* –

подршка развоју људског капитала и истраживању – развој општег образовања и људског капитала, EU-funded project, Hulla & Co, Human Dynamics K.G.; *The Second Chance – Systemic Development of Elementary, Practice Based Adult Education in Serbia*, EU-funded project, GOPA Consultants; *Развој академских компетенција универзитетских наставника – РАКУН*, ИПА, Фонд за отворено друштво, Београд; *Развој модела интегралне социјалне заштите на локалном нивоу*, Министарство за рад, запошљавање и социјална питања РС; *Социо-едукативни програм за породицу – Школа за родитеље*, UNICEF – Канцеларија у Београду, Министарство за социјална питања РС, ИПА; *Старити различито*, Фонд за отворено друштво, Београд, Удружење грађана „Отворени за суседе“. Члан је ESREA (European Society for Researches in Education of Adults), BASOPED (Balkan Society for Pedagogy and Education), Друштва андрагога Србије.

Одабрани радови:

- Милошевић, З. и Медић, С. (2018). Програми за развој дидактичких компетенција универзитетских наставника и циљеви наставе високошколског образовања. *Образовање одраслих*, 1, 11-30.
- Milošević, Z. and Medić, S. (2016). Gender Approach Issue in Students' Research Papers. In: M. Maksimović, J. Ostrouch-Kamińska, K. Popović, A. Bulajić (Eds.) *Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education* (67-81). Belgrade: IPA; ESREA; Belgrade: Adult Education Society.
- Medić, S. and Milošević, Z. (2016). Search For Differences In Learning And Education During The Aging Process. In: A. Pejatović, R. Egetenmeyer, M. Slowey (Eds.) *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (153-166). Belgrade: IPA; Wurzburg: University of Wurzburg; Dublin: Dublin City University.
- Milošević, Z. (2010). Professionalization of educators in family life education. In: S. Medić, R. Ebner and K. Popović (Eds.). *Adult Education: Response to Global Crisis - Strengths and Challenges of the Profession* (221-240). Belgrade: IPA.
- Милошевић, З., Медић, С. и Поповић, К. (2013). Вредносне разлике као изазов у интергенерацијском и интеркултурном учењу. *Андрагошке студије*, 2, 35-60.
- Милошевић, З. (2009). Примена системског приступа (у) проучавању породичног функционисања у наукама о васпитању. *Андрагошке студије*, 1, 87-100.
- Медић, С. и Милошевић, З. (2014). Образовање и старење у глобалном и технолошки сложенем окружењу. у: Девети међународни Геронтолошки конгрес – *Култура старења и старости између традиционалног и савременог модела* (193-211). Београд: Геронтолошко друштво Србије.
- Милошевић, З. (2009). Адолесцент у породици – породица у адолесценцији. У: А. Милић, С. Томановић (Ур.) *Породице у Србији данас у компаративној перспективи* (253-274). Београд: Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета
- Медић, С. и Милошевић, З. (2008). Образовање одраслих у функцији редукције последица сиромаштва на децу. У: С. Гашић Павишић и С. Јоксимовић (Ур.) *Образовање и сиромаштво у земљама транзиције* (347-362). Београд: ИПА.

Милошевић, З. (2008). Образовне потребе родитеља као подршка развоју адолесцента. У: Ш. Алибабић и А. Пејатовић (Ур.). *Образовање и учење – претпоставке европских интеграција* (131-143). Београд: ИПА.

др Александра Илић

Александра, Владана, Илић, рођена 1975. године у Крушевцу, након завршене гимназије 1994. године уписује студије педагогије на Филозофском факултету у Београду. Године 2000. дипломира са темом из националне историје педагогије и уписује постдипломске студије на смеру историја педагогије.

Од исте године ради као асистент-приправник на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Магистарску тезу под називом „Национално васпитање у школама Србије (1878-1918)“ одбранила је 2007. године, 2008. године је када први пут изабрана у звање асистента за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије. Израда докторске дисертације, под менторством проф. др Љубомира Коцића, на тему „Радна школа у Србији (1880-1940)“ одобрена је 2009. године. Докторску дисертацију одбранила је 4.11.2013. У звање доцента за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије први пут изабрана је први пут 2014. године. У оквиру основних студија педагогије реализује наставу на предметима Историја педагошких идеја, Развој педагогије у Србији, Историја школства у Србији. У оквиру мастер студија реализује наставу на предметима Национална историја педагогије и Општа историја педагогије. Објављује радове из области историје педагогије и сарадник је на пројектима Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.

Монографије

Илић, А. (2010). *Уџбеници и национално васпитање у Србији (1878-1918)*. Београд: Филозофски факултет.

Одабрани радови

Илић Рајковић, А. (2014). Ручни рад као наставни предмет и унапређивање квалитета наставе у Србији крајем XIX века. У Д. Павловић Бренеселовић, Ж. Крњаја и Л. Радуловић, *Педагошки модели евалуације и стратегије развијања квалитета образовања*. Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, стр. 181-199.

Илић Рајковић, А. (2015). Реформа продужних школа у Минхену и утемељење дуалног система стручног образовања. *Настава и васпитање*, 64(1), 117-130.

Илић Рајковић, А. (2015). Албанци и српско-албански односи у српским уџбеницима (1880-1987), 177-195. У А. Павловић, А. Захаријевић, Г. Пудар Драшко, Р. Халили (ур). *Фигура непријатеља – преосмишљавање српско-*

албанских односа. Београд: Институт за филозофију и друштвену теорију и КПЗ Бетон.

- Ilić Rajković, A. (2016). The Classroom from Lovrak's Workshop: The practice of activity school in Yugoslavia between the two World Wars. In T. Petrović-Trifunović, G. Draško Pudar i P. Krstić, *Why still Education*. Cambridge Scholars Publishing, pp. 131-145.
- Илић Рајковић, А. и Сенић Ружић, М. (2016). Проучавање уџбеника и педагошка прошлост: приказ савремених методолошких приступа. *Настава и васпитање*, 65(3), 555-568.
- Илић Рајковић А. (2016). Иницијативе учитеља у Југославији између два светска рата. *Педагогија* 71(1), 107-118.
- Илић Рајковић А., Малинић Д. (2016). Настава оријентисана на ученика као основа рада прве огледне школе у Србији. *Педагогија* 71(4), 475-487.

др Јован Миљковић

Рођен је у Земуну 1978. године. Основне (2004.), магистарске (2009.) и докторске студије (2015.) андрагогије завршио на Филозофском факултету, Универзитета у Београду. Од 2007. године запослен је на Одељењу за педагогију и андрагогију, тренутно у звању доцента.

На основним студијама андрагогије ангажован је на предметама: Политика и системи образовања одраслих, Менаџмент у образовању одраслих, Маркетинг у образовању одраслих, Функционална писменост и кључне компетенције, а на мастер студијама на предметима: Модели менаџмента у образовању одраслих и Образовање лидера.

Одабрани радови

- Miljković, J., Mančić, N. (2017) Obrazovanje odraslih u savremenim društvenim pokretima. *Pedagogija*, 2, 139 – 153.
- Miljković, J., Alibabić, Š. (2016). Diffusion of Adult Education Policies in the European Education Space. In A. Pejatović, R. Egetenmeyer, M. Slowey (Eds.) *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (pp. 167-182). Belgrade: IPA, Universty of Belgrade; University of Wurzburg; Dublin City University.
- Alibabić, Š., Miljković, J. (2014) TQM u organizaciji za obrazovanje odraslih, u: Knežić. B., Pejatović, A., Milošević, Z. (ur), *Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta obrazovanja odraslih*, Beograd: IPA
- Alibabić, Š., Miljković, J., Ovesni, K. (2012) Obrazovanje odraslih u regionalnim obrazovnim politikama, u: Vujisić Živković, N., Mitrović, M., Ovesni, K. (ur), *Posebna pitanja kvaliteta u obrazovanju*, Beograd: IPA
- Miljković, J., Kovačević, J. (2011) Elementi marketing miksa kao činoci izbora viskoobrazovne institucije, *Andragoške studije*, 1, 135-156
- Miljković, J. (2010) Professionalization of high education institutions marketing in context of crisis, u: Medić, S., Ebner, R., Popović, K. (ur), *Adult Education:*

Response to Global Crisis Strengths and Challenges of the Profession, Belgrade: IPA, EAEA, AES

- Miljković, J. (2009) *Образовање запослених у контексту перцепције локуса контроле сопственог положаја у организацији*, *Андрогошке студије*, 1, 101-120
- Miljković, J. (2008) *Андрогошки рад Ћирила и Методија*, *Андрогошке студије*, 1, 139-148
- Miljković, J. (2007) *Модел управљања институцијом за образовање одраслих*, у: Вујисић Живковић, Н., Митровић, М., Овесни, К. (ур), *Андрогогија на почетку трећег миленијума*, Београд: IPA
- Miljković, J. (2005) *Носиоци идеје о доживотном учењу у Европи – документи, иницијативе, програми*, *Образовање одраслих*, 3, 19 – 5

др Ивана Јеремић

Ивана Јеремић (дев. Луковић) је рођена 1979. године у Београду, где је завршила основну школу и гимназију. На Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду дипломирала је 2003. године, а потом докторирала 2016. године, одбранивши тему под називом „Тестови знања у школској пракси“.

На Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, запослена је од 2008. године. У звање доцента за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије изабрана је 2017. године.

Ангажована је у настави предмета на основним студијама педагогије и андрагогије: *Методологија педагошких истраживања*, *Методике истраживања у педагогији* и *Методологија андрагошких истраживања*, као и предмета *Технике истраживања у педагогији* на мастер студијама педагогије.

У досадашњем професионалном раду била је ангажована на неколико научно-истраживачких пројеката Института за педагошка истраживања у Београду: „Васпитање и образовање за изазове демократског друштва“ (2004-2005); „TIMSS-FT 2007 и TIMSS 2007 међународног испитивања ученичких постигнућа у математици и природним наукама“ (2005-2007); „Образовање за друштво знања“, (2006-2008); као и Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду: „Образовање и учење – претпоставке европских интеграција“ (2009-2010) и „Модел проценивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ (од 2011. до данас). Од 2005. године до данас учествује у реализацији програма за стручно усавршавање запослених у образовању.

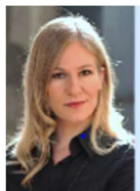
Област истраживачког интересовања Иване Јеремић су теоријско-методолошки проблеми педагогије. У својству аутора и коаутора, до сада је

објавила више радова у научним часописима, монографијама и зборницима радова са научних скупова.

Одабрани радови

- Matović, N. & Jeremić, I. (2018). Characteristics of National and International Examinations of the Pupils' Educational Achievements in the Context of Quality Assessment of the Education System. In B. Kämpfing, K. Ovesni & J. Vranješević (Eds.), *Strategies to Improve Quality of Education* (pp. 113-125). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade; Gießen: Institut für Erziehungswissenschaft Justus-Liebig-Universität Gießen.
- Луковић, И. (2017). Карактеристике задатака разумевања и примене знања у тестовима које састављају наставници српског језика. *Настава и васпитање*, 66 (1), 115-128.
- Луковић, И. (2016). Методолошке карактеристике тестова знања на општинским такмичењима. У Л. Мишкељин, З. Шаљић и Ј. Миљковић (ур.), *Вредновање у васпитно-образовном процесу*, 25-26.09. 2016., Београд (стр. 61-65). Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду и Педагошко друштво Србије.
- Matović, N. i Luković, I. (2014). Metodološko obrazovanje budućih pedagoga. U N. Matović, V. Spasenović i R. Antonijević (ur.), *Identitet profesije pedagog u savremenom obrazovanju: Januarski susreti pedagoga*, 30-31.01. 2014., Beograd (str. 51-57). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije.
- Ilić Rajković, A. & Luković, I. (2013). Autobiography in Educational Research. In E. Hebib, M. Despotović & B. Németh (Eds.), *Contemporary Issues of Education Quality* (pp. 455-468). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy.
- Гутвајн, Н., Ђерић, И. и Луковић, И. (2011). Рефлексије студената педагогије о будућој професији и процесу тражења посла. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 43 (2), 330-346.
- Илић Рајковић, А. и Луковић, И. (2011). Прве студије о квалитету образовања у Србији. У Н. Качавенда-Радић, Д. Павловић-Бренеселовић и Р. Антонијевић (ур.), *Квалитет у образовању* (стр. 55-71). Београд: Институт за педагогију и андрагогију.
- Милошевић Н. и Луковић, И. (2006). Контекст учења физике и постигнуће ученика. *Настава и васпитање*, 55 (2), 136-154.

др Тамара Николић

Тамара Николић је запослена на Катедри за андрагогију на Филозофском факултету у Београду од 2008. године. Дипломирала је и магистрала на Филозофском факултету. Звање доктора наука је стекла 2015. године одбрањеном докторском тезом на тему *Образовање као чинилац квалитета слободног времена одраслих*, такође на Филозофском факултету. Добитница је стипендије Универзитета у Нотингему за једногодишње мастер студије у области Међуљудских односа у образовању, где је звање мастера стекла 2007. године. Тренутно завршава мастер студије из Примењеног позоришта на Академији уметности у Новом Саду, које је уписала 2017. Усвршавала се на Истсајд институту у Њујорку 2010/2011. у области образовања и развоја заједнице у оквиру програма *International Class 2010*. за који је добила стипендију Института. Поред тога, поседује бројне сертификате у неформалним облицима усавршавања из области примењеног позоришта, експресивних техника, драме, перформанса, игре и импровизације.

Сарадница је Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, где је од 2008. ангажована у својству истраживача. Такође, као активисткиња на пољу перформанса сарадница је Истсајд института у Њујорку од 2011. Чланица је стручних и научних асоцијација, као што су Друштво за образовање одраслих, DAS, BASOPED, ESREA i InSea. Сарађује са бројним институцијама и организацијама у својству предавача, стручног консултанта и супервизора. Најчешћи ангажмани се тичу акредитације програма образовања одраслих, организације и реализације обука, евалуације пројеката, стручне супервизије и вођених група подршке.

Као доцент на Филозофском факултету, предаје два обавезна предмета на основним студијама андрагогије: Андрагогија слободног времена и Андрагогија комуникација и медија. Поред тога, ангажована је као наставник на изборним предметима: Андрагогија игре и стваралаштва, Драмске технике у образовању одраслих, образовање и комуникационе вештине одраслих, Вештине саветовања у образовању одраслих, образовање и рекреација одраслих и Онлајн образовање одраслих. На мастер студијама предаје предмете: Доколичарско образовање одраслих и Комуникационо медијско образовање одраслих, а на докторским студијама: образовање и комуникација одраслих и Теорије доколице и образовање одраслих.

Подручја истраживачког интересовања: доколичарско образовање; медијско образовање и медијска писменост у одраслом добу; комуникационе вештине и међуљудски односи; драма, перформанс и

примењено позориште; игра и развој у одраслом добу; примењена импровизација.

Монографија

Jelić, A. I Nikolić Maksić, T. (2015). *Jeste li za igru? Priručnik za rukovođenje dramskim procesom*. Beograd: ApsArt – centar za pozorišna istraživanja

др Маја Максимовић

Запослена је од 2010. године на Филозофском факултету на Катедри за андрагогију. Дипломирала је андрагогију 2007. године на Филозофском факултету у Београду, након чега је као добитница стипендије Универзитета у Нотингему (University of Nottingham) похађала мастер студије саветовања у Великој Британији. Звање доктора андрагогије је стекла 2015. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а 2017. године добија истраживачку стипендију Фонда за отворено друштво и борави на Универзитету у Коимбри (University of Coimbra) у Португалији. Као гостујући предавач боравила је на Универзитету у Вирцбургу (University of Würzburg) и Универзитету у Кајзерслаутерну (University of Kaiserslautern) у Немачкој, а предавања по позиву је држала и на мастер студијама Goldsmiths колеџа у Лондону, на курсу Образовање и феминизам Центра за женске студије у оквиру Факултета политичких наука у Београду, као и на међународним стручним скуповима. Од 2014. године је чланица извршног одбора Европске асоцијације за образовање одраслих (ЕАЕА).

Интензивно сарађује са цивилним сектором у области социјално ангажованог образовања посебно у области родне равноправности. Учествовала је у више научних и стручних пројеката и радила као консултант у области образовања одраслих са међународним организацијама: ИМО, GiZ, UNESCO, KulturKontakt, ETF, OEBS, DVV итд. Чланица је научних и стручних тела: ESREA, InSEA, BASOPED. Агажована је као заменица уредника часописа Андрагошке студије. Једна је од организатора и предавача у оквиру летње школе Универзитета у Коимбри. 2011. године. Излагала је на бројним међународним научним скуповима.

На Филозофском факултету ради као доцент на Катедри за андрагогију и истраживач Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета. На основним студијама је ангажована као наставник на обавезним предметима Историја образовања одраслих, Компаративна андрагогија и Филозофија образовања одраслих, на изборним предметима Образовање одраслих, грађански активизам и људска права, Интеркултурно образовање одраслих и Увод у вештине саветовања, док на мастер студијама на предметима Трансформативно учење и Експресивне методе у образовању одраслих.

Подручја истраживачког интересовања: филозофија образовања, односи моћи у образовању одраслих, образовање, учење и јавни простори, уметност и образовање, феминистичка епистемологија.

Монографија

Maksimović, M., Ostrouch-Kamińska, J., Popović, K., Bulajić, A. (2017) (Eds). Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education. History, Philosophy, Methodology and Practice. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy; ESREA; Adult Education Society.

Одабрани радови

Popović, K., Maksimović, M., & Jovanović, A. (2018). Towards new learning environments. Collective civic actions as learning interventions in the urban tissue of post-communist Belgrade. *European Journal of Education*, 2, 2018.

Popović, K., Maksimović, M., & Jovanović, A. (2018). Learning democracy: beyond the traditional didactics. In S. Sava, C. Borca, & G. Clitan (Eds.). *Collective capacity building - Shaping education and communication in knowledge society*. Rotterdam, Boston: SENSE Publishers.

Maksimović, M. (2017). Thinking through movement: A proposal for feminist pedagogy. *Tercio Creciente*, 12.

Eça, T. Elzerman, H., & Maksimović, M. (2017). Contemporary art as a curriculum strategy. In *Creative primary school partnership with visual artists (17-46)*. Porto: iZads | research institute in art, design and society. Faculdade de Belas Artes da Universidade do Porto

Đerasimović, S. & Maksimović, M. (2017). Becoming European: Serbian adult education policy discourse through the decades. In K. Popović & G. Koulaouzides (Eds.), *Emancipatory and critical adult education: South-Eastern European perspectives*. SENSE Publisher.

Maksimović, M. & Bulajić, A. (2016). Imagining Methodologies for Exploring Rituals of Becoming a Woman. In M. Maksimović, J. Ostrouch-Kamińska, K. Popović and A. Bulajić (Eds.). *Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education. History, Philosophy, Methodology and Practice*. Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, ESREA, Adult Education Society.

Maksimović, M. (2015). Analiza odnosa moći u obrazovanju odraslih – neka razmatranja (Power Relations in Adult Education – Some Considerations). *Andragoške studije*, 2.

Popović, K. & Maksimović, M. (2016). Critical Discourse Analysis in Adult Education. What We Mean When We Talk about Lifelong Learning? In Aleksandra Pejatović, Regina Egetenmeyer, Maria Slowey (Eds.). *Contribution of Research to improvement of adult education quality*. Belgrade: Institute for Pedagogy and andragogy, University of Wurzburg, Dublin City University.

Popović, K.; Maksimović, M. & Bulajić, A. (2015). Gender Printed in a Social Mask - an Exploration of Resistance in Adult Education. In: J. Ostrouch-Kamińska and C. C. Vieira (Eds.). *Private(s) world(s) - Gender and Informal Learning of Adults*. Rotterdam: SENSE Publishers & ESREA.

- Maksimovic, M. i Knežić, B. (2014). Novi pogled na istraživanje: izrada naučnog rada kao proces transformativnog učenja. *Andragoške studije*, 1.
- Popović, K. i Maksimović, M. (2012). Kvalitet obrazovanja odraslih u Evropi kao diskurzivna praksa. U Š. Alibabić, S. Medić i B. Bodroški (Eds.). *Kvalitet u obrazovanju 2*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

др Бојан Љујић

Рођен је у Београду 1983. године. Основне (2009.) и докторске студије (2017.) андрагогије завршио је на Филозофском факултету, Универзитет у Београду. Од 2010. године ради на Одељењу за педагогију и андрагогију, тренутно у звању доцента.

На основним студијама андрагогије ангажован је на предметима: Андрагогија слободног времена, Андрагогија комуникација и медија, Онлине образовање одраслих, образовање и рекреација одраслих, образовање и комуникационе вештине одраслих а на мастер студијама на предметима: Доколичарско образовање одраслих и Комуникационо-медијско образовање одраслих.

Одабрани радови

- Kačavenda Radić, N., Nikolić Maksić, T. i Ljujić, B. (2011). Igra odraslih: Da li kompjuterska igra obrazuje u slobodnom vremenu? *Andragoške studije*, (2), 147-169.
- Kačavenda-Radić, N., Nikolić-Maksić, T. i Ljujić, B. (2011). Kvalitet dokoličarskog i komunikaciono-medijskog obrazovanja. U N. Kačavenda-Radić, D. Pavlović-Breneselović i R. Antonijević (Ur.), *Kvalitet u obrazovanju* (str. 73-97). Beograd: IPA.
- Ljujić, B. (2011). Menadžerske kompetencije instruktora u *online* obrazovanju odraslih. *Obrazovanje odraslih*, 11(1), 47-62.
- Ljujić, B. (2011). Students Evaluation of Educational Work in Computer Classroom and Implications for Its Enhancement. In A. Pejatović (Ed.), *Evaluation in Education in the Balkan Countries* (pp. 457-463). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy Faculty of Philosophy University of Belgrade.
- Ljujić, B. (2013). Kompjuterska pismenost studenata i procena značaja interakcije u kompjuterskim učionicama. U Ž. Krnjaja, D. Pavlović Breneselović i K. Popović (Ur.), *Nacionalni naučni skup Januarski susreti pedagoga "Pedagog između teorije i prakse"* (zbornik radova) (str. 205-210). Beograd: Filozofski fakultet i Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Ljujić, B. (2015). Andragoške specifičnosti obrazovanja u kompjuterskoj učionici. *Andragoške studije*, (2), 143-163.
- Ljujić, B. (2016). Quality of adult education research conducted through the global computer network. In A. Pejatović, R. Egetenmeyer, M. Slowey (Eds.), *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (pp. 127-

- 137). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Wurzburg: University of Wurzburg; Dublin: Dublin City University.
- Ljujić, B. (2017). Uпотреба Interneta u obrazovanju odraslih: istorijsko-organizaciona perspektiva. *Obrazovanje odraslih*, 17(1-2), 35-52.
- Nikolić-Maksić, T. i Ljujić, B. (2012). O igri u odraslom dobu i njenim obrazovnim implikacijama, *Andragoške studije*, (2), 105-125.
- Spasenović, V., Hebib, E. & Ljujić, B. (2014). Educational Reform in Serbia: What has been Done and What is Ahead. In V. Nicolescu, F. Stanciu & M. Dramnescu (Eds.), *Educational reform in the 21st century in Balkan countries* (pp. 47-53). Bucharest: Balkan society for pedagogy and education: The University of South-East Europe Lumina.

др Зорица Шаљић

Зорица Шаљић је рођена 1974. године у Београду. Основну и средњу школу завршила је у Лазаревцу. Студије педагогије на Филозофском факултету у Београду уписала је 1994. године, а дипломирала је 2000. године. Последипломске студије на Групи за педагогију уписала је 2002. године, где је и магистрирала 2009. године. Докторску дисертацију под називом *Васпитни рад у школи у функцији превенције непожељних понашања ученика* одбранила је 2014. године на Филозофском факултету у Београду.

Након дипломирања радила је као васпитач у Центру за заштиту одојчади, деце и омладине у Београду. На Филозофском факултету у Београду ради од 2012. године, када је изабрана у звање асистента за ужу научну област Школска педагогија на Одељењу за педагогију и андрагогију. У звање доцента изабрана је 2015. године,.

Ангажована је у реализацији пет предмета из уже научне области Школска педагогија на основним и мастер студијама педагогије: Школска педагогија, Школска педагогија – одабране теме, Методика рада школског педагога, Инклузија у образовању, Превенција антисоцијалног понашања деце и младих у школи.

Главне области проучавања и истраживања су превенција антисоцијалног понашања ученика и остваривање инклузивног приступа образовању. Учествовала је у реализацији билатералних пројеката. Члан је Педагошког друштва Србије и Балкан Социету фор Педагогу анд Едуцатион. Објавила је једну књигу, радове у часописима и саопштења са скупова националног или међународног значаја у изводима или целини.

Монографија

Šaljić, Z. (2017). *Prevenција antisocijalnog ponašanja učenika – Šta i kako raditi u školi?* Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Одабрани радови

Ratković, M., Hebib, E. i Šaljić, Z. (2017). Inkluzija u obrazovanju kao cilj i sadržaj reformi savremenih školskih sistema. *Nastava i vaspitanje*, vol. 66, br. 3, 437-450.

Hebib, E, Spasenović, V. i Šaljić, Z. (2017). Funkcija(e) škole: vaspitanje i/ili obrazovanje. U M. Stančić, A. Tadić, T. i Nikolić Maksić (Ur.): *Vaspitanje danas*, Zbornik radova sa nacionalnog naučnog skupa Susreti pedagoga (10-18). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu; Pedagoško društvo Srbije.

Hebib, E., Spasenović, V. i Šaljić, Z. (2016). Uloga pedagoga u unapređivanju evaluacije školskog rada. *Pedagogija*, god. 72, br. 4.

Šaljić, Z. i Hebib, E. (2016). Uloga pedagoga u pružanju dodatne podrške učenicima. *Pedagogija*, god.71, br. 1, 25-36.

Šaljić, Z. (2015). Prevenција nepoželjnih ponašanja učenika u postojećoj školskoj praksi – zakonski i programski okvir. *Nastava i vaspitanje*, vol. 64, br. 1, 145-160.

Šaljić, Z., Hebib, E. i Spasenović, V. (2015). Saradnja pedagoga sa nastavnicima u ostvarivanju inkluzivnog pristupa obrazovanju. U S. Dubljanin, M. Mitrović i V. Orlović (Ur.): *Pedagoški doprinos unapređivanju podučavanja i učenja*, Zbornik radova sa nacionalnog naučnog skupa Susreti pedagoga (30-36). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije.

Šaljić, Z. (2014). Stručno usavršavanje nastavnika u oblasti prevencije nepoželjnih ponašanja učenika. *Nastava i vaspitanje*, vol. 63, br. 1, 95-106.

Šaljić, Z. (2013): Primena nagrade i kazne u prevenciji nepoželjnih ponašanja dece i mladih. U D. Pavlović Breneselović i Ž. Krnjaja (Ur.), *Pedagog između teorije i prakse*, Zbornik radova sa nacionalnog naučnog skupa Susreti pedagoga (str. 110-116). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije.

др Лидија Мишкељин

Лидија Мишкељин је рођена у Ђуприји 1965. године. Студије педагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду завршила је 1990. године. Специјалистичке студије из области Предшколске педагогије завршила је 2005. године на Филозофском факултету Универзитета у Београду, одбранивши специјалистички рад са темом „Развијање отвореног курикулума у дечјем вртићу Церак“. Докторску дисертацију са темом „Курикулум из перспективе васпитача“ одбранила је 2012. године, на Одељењу за педагогију и андрагогију.

У звању доцента на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду запослена је од 2013. године

На Основним студијама ангажована је на предметима: Системи и програми предшколског васпитања, Методе рада предшколског педагога, на мастер студијама на предмету Детињство, култура и образовање а на докторским студијама на предмету: Акциона истраживања.

Подручја истраживачког интересовања су јој: савремене концепције предшколског васпитања и образовања, професионални развој васпитача и педагога у предшколском васпитању, развојна истраживања праксе дечјег вртића, савремене студије детињства.

Лидија Мишкељин је од избора у звање доцента, учествовала у већем броју националних и међународних пројеката. Као руководилац пројекта учествовала је у научном пројекту „*Праћење квалитета укључивања деце са сметњама у развоју у предшколско васпитање и образовање*“ који реализује Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду у сарадњи са УНИЦЕФ (2018). Као сарадник учествовала је у 2 научна пројекта: „*Пилотирање основа програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета*“, који реализује Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду у сарадњи са Заводом за унапређивање образовања и васпитања, Министарством просвете, науке и технолошког развоја и УНИЦЕФ (2016-2018); „*Калеидоскоп: диверсификације програма предшколског васпитања*“ који је реализовао Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду у сарадњи са УНИЦЕФ (2014-2016).

Била је кључни екперт за предшколско васпитање и образовање пројекта Европске Уније и Министарства просвете и науке под називом „*Унапређивање предшколског васпитања и образовања у Србију*“ (IMPRES) (2011-2014), консултант на изради *Анализе иницијалног образовања васпитача у Србију*, у оквиру пројекта „*Research on ECEC Quality in Serbia*“ Института за педагогију и андрагогију, Центра за иновације у раном детињству, Гент и УНИЦЕФ, консултант на изради ситуационе анализе „*Предшколско васпитање и образовање у Србију*“ и Ситуационе анализе на нивоу 10 општина у оквиру пројекта „*Inclusive Early Childhood Education and Care*“ MPNTR, Nordic Trust Fund & World Bank (2015-2016).

Монографија

Miškeljin, L. (2008) *Dečji vrtić kao izvor kurikuluma*. Beograd: Zadužbina Andrejević, ISBN:978-86-7244-697-5 (broš.) [COBISS.SR-ID 148671756]

Избор радова

Miškeljin, L. (2016) Inclusiveness of preschool education within the documents of education policies of the Republic of Serbia. u: N. Gutvajn, (Eds.) & M. Vujačić

- (Eds.). *Challenges and perspectives of inclusive education* (31-47) . Belgrade: Institute for Educational Research: Faculty of Teacher Education; Volgograd: Volgograd State Socio-Pedagogical University
- Miškeljin, L. (2013) Challenges and possibilities of integrated policies for early childhood education and care - perspectives from a review of the international and national literature, in M. Despotović, E. Hebib & B. Nemeth (Eds.): *Contemporary issues of education quality* (363-376). Belgrade: Faculty of Philosophy, IPA, Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD.
- Miškeljin L. & Sharmahd N. (2018) Diversity and diversification in ECEC practices: Considerations from Serbia. *European Journal of Education*; Volume53, Issue2, p. 254-263
- Bouillet, D., & Miškeljin, L. (2017). Model for Developing Respect for Diversity at Early and Preschool Age/Model razvoja uvažavanja različitosti u ranoj i predškolskoj dobi. *Croatian Journal Of Education - Hrvatski časopis za Odgoj i Obrazovanje*, 19(4).
- Miškeljin, L. (2016) Mentorstvo kao kolaboracija praktičara - perspektiva mentora. *Nastava i vaspitanje*, , god. 65, br. 2, str. 395-410
- Miškeljin, L. (2017) U kakvo vaspitanje verujemo, u STANČIĆ, Milan (ur.) TADIĆ, Aleksandar (ur.) NIKOLIĆ MAKSIĆ, Tamara (ur.), Zbornik radova sa Nacionalnog naučnog skupa *Vaspitanje danas: Zbornik radova*, 29-30.09.2017. (26-31). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, IPA i Pedagoško društvo Srbije.
- Miškeljin, L. (2015) From the autonomy of the profession to collaborative professionalism. *The Fourth International Interdisciplinary Scientific Conference Methodical Days 2015, Competences of preschool teachers for the Knowledge Society*, Proceeding Book, Kikinda: Preschool Teachers' Training College in Kikinda. pp. 39 - 47.
- Miškeljin, L. (2014) Uloga pedagoga u građenju značanje i razvijanju prakse dečjeg vrtića, u MATOVIĆ, Nataša (ur.), SPASENOVIĆ, Vera (ur.), ANTONIJEVIĆ, Radovan (ur.), Zbornik radova sa Nacionalnog naučnog skupa *Identitet profesije pedagog u savremenom obrazovanju*, 30-31.01.2014.(76-80). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, IPA i Pedagoško društvo Srbije.
- Miškeljin, L. (2015) Diversifikacija: ključ za jednakost i kvalitet predškolskog vaspitanja i obrazovanja U: GUTVAJN Nikoleta, STANČIĆ Milan, STANIŠIĆ Jelena (ur.) VI Međunarodna naučna konferencija Inkluzija u predškolskoj ustanovi osnovnoj školi *Izazovi unapređivanja politike i prakse inkluzivnog obrazovanja*, Sremska Mitrovica, 12.06.2015. Knjiga rezimea. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja, Sremska Mitrovica: Visoka škola strukovnih studija za vaspitače i poslovne informatičare – Sirmijum, str.68,

др Александар (Светомир) Тадић

Александар (Светомир) Тадић је рођен 1981. године у Чачку. Основну школу завршио је у Лучанима, а потом Војну гимназију у Београду. Дипломирао је и докторирао на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Докторску дисертацију (*Савремени модели и стратегије успостављања и одржавања разредне дисциплине*) одбранио је 10.06.2014. године пред комисијом у саставу: проф. др Радован Антонијевић (председник комисије), проф. др Наташа Вујисић Живковић, проф. др Наташа Матовић и доцент др Биљана Бодрошки Спариосу (ментор).

Од 2006. године радио је као сарадник у настави и асистент (2009) на Учитељском факултету Универзитета у Београду, а 2015. године биран је у звање доцента за ужу научну област Педагогија. Од октобра 2015. године је запослен на Филозофском факултету Универзитета у Београду, као доцент на Катедри за општу педагогију са методологијом и историју педагогије. Реализује наставу на предметима: Општа педагогија, Основи педагогије, Систем васпитања и образовања, Концепције и стратегије разредне дисциплине (основне студије); Савремене теорије васпитања, Морални развој и морално васпитање (мастер студије); Индивидуалне и социјалне концепције васпитања (докторске студије).

Подручја истраживачког интересовања су му: проблем аутономије у савременим теоријама васпитања и васпитном раду наставника, морално васпитање, васпитање уметношћу, професионално образовање наставника, васпитни концепт наставника, разредна дисциплина и друга.

Тренутно учествује на истраживачком пројекту *Концепције и стратегије обезбеђивања квалитета базичног образовања и васпитања*, чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Монографија

Тадић, А. (2015). *Наставнички модели и стратегије разредне дисциплине*, Београд: Учитељски факултет, 264 стр.

Одабрани радови

Тадић, А. (2009). Суочавање са заблудама и илузијама у педагошком теоријском раду, *Педагогија*, 64 (3), 406-414.

Тадић, А., Малешевић, Н. и Радовановић, И. (2013). Симболичка доминација и антиидеолошка деловања – репресивни механизми идеолошких институција и Толстојев покушај слободног васпитања, У: Драган Бошковић (уредник), *Немогуће: завет човека и књижевности* (279-288), Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Тадић, А. (2015). Аутономија ученика у разредном контексту – критичка перспектива теорије самоодређења, *Настава и васпитање*, 64 (1), 101-115.

- Tadić, A. (2015). Satisfaction of teachers' need for autonomy and their strategies of classroom discipline, *Research in Pedagogy*, 5 (1), 14-29.
- Тадић, А. (2015). Повезаност наставничког доживљаја аутономије у школи и његовог поступања према ученицима: преглед савремених истраживачких студија, *Зборник Института за педагошка истраживања*, 47 (1), 62-80.
- Тадић, А. (2016). Модел интелектуалне авантуре: ка разумевању Дјуијевог прогресивизма из перспективе критичких концепција васпитања, *Педагогија*, 71 (3), 255-268.
- Тадић, А., Максимовић, А. и Мрвош, И. (2016). Васпитни концепт студената Учитељског факултета, *Зборник Института за педагошка истраживања*, 48 (2), 247-263.
- Тадић, А. и Бодрошки Спарису, Б. (2017). Васпитање као одговор на изазове савременог доба. У: Милан Станчић, Александар Тадић и Тамара Николић Максић (уредници) *ВасПИТАЊЕ данас* (стр. 19-25), Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, Институт за педагогију и андрагогију и Педагошко друштво Србије.

др Милан Станчић

Милан Станчић је рођен 1985. године у Нишу. Дипломирао је 2008. године на Департману за педагогију на Филозофском факултету у Нишу. Докторске студије педагогије уписао је 2009. године на Филозофском факултету у Београду, а завршио их је 17. фебруара 2015. године одбраном докторске дисертације „Начини евалуације и грађење значења квалитета рада наставника“, под менторством проф. др Лидије Радуловић.

Од 2010. до 2014. године радио је као истраживач на Филозофском факултету у Београду, где је био ангажован на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС који реализује Институт за педагогију и андрагогију. У истом периоду, као студент докторских студија, ангажован је у Центру за образовање наставника у настави више педагошких предмета на основним и мастер студијама. У периоду од децембра 2014. године до марта 2016. године радио је као истраживач на Институту за педагошка истраживања у Београду.

У звање доцента на Катедри за дидактику са методиком на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду изабран је априла 2016. године. Учествује у планирању и реализацији наставе из предмета на сва три нивоа студија: Језик и образовање, Планирање у настави, Интерактивне методе у настави, Праћење и оцењивање у настави (основне студије), Евалуација рада наставника (мастер студије), Настава у социокултурном контексту (докторске студије). Ангажован је и у реализацији наставе на програмима за образовање предметних наставника при Центру за образовање наставника, на

предметима: Интерактивна настава, Наставник као истраживач, Филм у настави. Главна подручја истраживачког интересовања су му: квалитет и евалуација наставе и рада наставника, социокултурни приступ настави и оцењивању, друштвено праведно оцењивање, истраживања практичара.

Учестовао је у три научна пројекта Министарства просвете, науке и технолошког развоја РС, као и у неколико међународних пројеката: Tempus MASTS, чији је циљ био развој мастер програма за образовање предметних наставника у Србији; Tempus EQUIED, у оквиру активности подршке средњошколцима из подзаступљених група у високом образовању да упишу факултет; TIMSS 2015 међународна студија ученичких постигнућа из математике и природних наука.

Објавио је девет радова у националним и међународним научним часописима, 12 поглавља у монографијама и радова у тематским зборницима, као и многобројна саопштења на међународним и националним научним скуповима. Коаутор је и два приручника намењених студентима – будућим наставницима.

Одабрани радови

- Radulović, L., & Stančić, M. (2017). What is Needed to Develop Critical Thinking in Schools?. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7(3), 9-25.
- Simić, N., Purić, D., & Stančić, M. (2018). Motivation for the teaching profession: Assessing psychometric properties and factorial validity of the Orientation for Teaching Survey on in-service teachers. *Psihologija*, 51(3), 309-331.
- Станчић, М., Јовановић, О., и Симић, Н. (2013). Перспективе о настави будућих наставника: У шта верују, чему би тежили и шта би радили у настави. *Андрогошке студије*, (1), 131-146.
- Станчић, М. (2015). Наставничке рефлексije о евалуацији сопственог рада. *Настава и васпитање*, 64(4), 697-713.
- Станчић, М., и Булатовић, М. (2017). Како развијати ученичке приступе учењу: искуства из реализације програма заснованог на корегулисаном учењу. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 49(2), 170-190.
- Maksimović, A., i Stančić, M. (2012). Nastavne metode iz perspektive nastavnika. *Metodički obzori*, 7(14), 69-82.
- Staničić, M., Mitrović, M., & Radulović, L. (2013). From glorifying method toward post-method stance: Searching for quality of teaching/learning. In M. Despotović, E. Hebib & B. Németh (Eds.), *Contemporary issues of education quality* (pp. 41-55). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: University of Pécs, Faculty of Adult Education and HRD.
- Станчић, М. (2011). Основни приступи квалитету рада наставника и њихове одлике. У Н. Качавенда-Радић, Д. Павловић-Бренеселовић и Р. Антонијевић (ур.), *Квалитет у образовању* (стр. 203-220). Београд: Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет Универзитета у Београду.
- Станчић, М. (2016). Анализа наратива као алат за рефлексiju наставника о квалитету сопственог рада. У С. Максић и И. Ђерић (ур.) *Развој истраживачке праксе у школи* (стр. 101-120). Београд: Институт за педагошка истраживања.

Gundogan, D., Radulović, M., i Stančić, M. (2016). Građansko vaspitanje u Srbiji–perspektive nastavnika i učenika srednjih škola. U M. Kovačić i M. Horvat (ur.), *Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih* (pp. 201-221). Zagreb: Institut za društvena istraživanja i GONG.

др Владета Милин

Владета Милин је дипломирао на групи за педагогију Одељења за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду 2007. године, где уписује и докторске студије које завршава 2016. године, одбранивши докторску дисертацију под називом „Начини концептуализовања дијалога у настави“.

Запослен је на Филозофском факултету у Београду од 2017. године и тренутно је у звању доцента. Ангажован је на катедри за дидактику са методиком и укључен у реализацију студијских предмета *Планирање у настави, Језик и образовање и Дидактичке теорије – импликације у настави* на основним студијама, као и на студијском предмету *Настава у социокултурном контексту* који се реализује на докторским студијама педагогије.

Поред професионалних интересовања која припадају научној области дидактике, заинтересованост за подручје образовне ефективности и проблеме унапређивања образовања, а посебно у подручју наставног рада, резултирала је ангажовањем на различитим међународним и националним научно-истраживачким пројектима: Reinforcement of the Framework for Experiential Education in Healthcare in Serbia, Improving educational effectiveness of primary schools, TIMSS 2011 у Србији, Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије, Од подстицања иницијативе, сарадње и стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву, Представе о образовним променама у Србији: рефлексije о прошлости, визије будућности, Евалуација реализације и ефеката верске наставе у основним и средњим школама у Београду, образовање за друштво знања.

Од 2012. године учествовао је у осмишљавању и реализовању седам акредитованих програма стручног усавршавања.

Члан је редакције међународног научног часописа Dialogic Pedagogy Journal.

Одабрани радови

Teodorović, J., Stanković, D., Bodroza, B., Milin, V., & Đerić, I. (2016). Education policymaking in Serbia through the eyes of teachers, counsellors and principals. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 28(4), 347 - 375.

- Ševkušić, S., Anđelković S. i Milin, V. (2014). Classroom climate in Serbia: the perspective of primary school teachers. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 46 (2), 277-298.
- Ђерић, И., Милин, В. и Станковић, Д. (2014). Правци унапређивања стручног усавршавања наставника у Србији: перспективе различитих актера. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 46 (1), 29–49.
- Станковић, Д., Ђерић И. и Милин В. (2013). Правци унапређивања стручног усавршавања наставника у Србији: перспектива наставника основних школа. *Зборник Института за педагошка истраживања*, 45 (1), 86-107.
- Милин, В. (2012). Повезаност концепције активног учења и савремених схватања разговора у настави. *Педагогија*, Vol. LXVII (1), 31-42.
- Милин, В. (2012). Дијалог као подстицај стваралаштва, иницијативе и сарадње ученика у настави. У. Ј. Шефер и Ј. Радишић (ур.), *Стваралаштво, иницијатива и сарадња – импликације за образовну праксу, други део* (187-212). Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Милин, В. (2018). Методолошки аспекти истраживања дијалога у настави. У. И. Ђерић и С. Максић (ур.) *Истраживања у школи* (157-178). Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Вербић С., Бојовић В. и Милин В. (2011). Постигнуће ученика и настава физике. У. С. Гашић-Павишић и Д. Станковић (ур.), *TIMSS 2007 у Србији* (69-96). Београд: Институт за педагошка истраживања.
- Милин, В. (2011). Дидактички аспекти Верске наставе. У. С. Гашић-Павишић и С. Шевкушић (прир.), *Верска настава у београдским школама* (28-40). Београд: Педагошко-катихетски институт и Институт за педагошка истраживања.
- Шевкушић С. и Милин, В. (2009). Реализација часа верске наставе из угла ученика и наставника средњих школа у Београду. У. Ђ. Комленовић, Д. Малинић и С. Гашић-Павишић (ур.), *Квалитет и ефикасност наставе* (365-378). Београд: Институт за педагошка истраживања и Волгоградски државни педагошки универзитет.

Мирјана Сенић Ружић

Мирјана Сенић Ружић је рођена 1980. године у Београду. Завршила је Филолошку гимназију у Београду 1999. године. Педагогију на Филозофском факултету Универзитета у Београду уписала је 2005 године; 2009. награђена је за изузетан успех у студирању; а студије је завршила 2010, са општим успехом 9,61 и оценом 10 на дипломском испиту, стекавши звање дипломираног педагога. Године 2010. уписала је докторске студије на истом факултету и студијској групи и ради на изради докторске дисертације у којој се бави проблематиком развијања дигиталне писмености код ученика.

У периоду од 2000. до 2002. године боравила је у Француској, на усавршавању француског језика. Стекла је Високу диплому Модерних

француских студија (Alliance Française, Париз) за област Француски језик и књижевност 2001. године, и Диплому Високих француских студија (Alliance Française, Париз) за област Француски језик и историја 2002. године. Након тога, од 2002. године, Мирјана Сенић Ружић радила је као наставник француског и енглеског језика у школама страних језика, са децом предшколског и школског узраста и са одраслима, и у том периоду похађала је више програма стручног усавршавања за наставнике страних језика у земљи и у иностранству (преко 100 сати стручног усавршавања).

Од 2011. ради као сарадник у настави, а од 2013. као асистент на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду, за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије. Ангажована је на предметима: Основи педагошке науке, Савремени педагошки правци, Информационе технологије у образовању и Породична педагогија. Њена интересовања усмерена су на проучавање развијања дигиталне писмености, употребе дигиталних технологија у образовању, методике страних језика, развијање наставничких компетенција, проучавање уџбеника и општа педагошка питања. Ангажована је као истраживач сарадник на пројекту билатералне сарадње Србија-Словенија: *Припрема будућих просветних радника за рад у инклузивном окружењу*, који реализују Филозофски факултет Универзитета у Београду и Филозофски факултет Универзитета у Љубљани; као и на развијању програма континуиране едукације: *Унапређење наставничких и менторских компетенција за образовање здравствених професионалаца* у оквиру пројекта Еразмус+ ReFEEHS. Осим тога, Мирјана Сенић Ружић обавља послове секретара редакције часописа *Настава и васпитање* од 2016. године.

Учествовала је са саопштењима на међународним и националним скуповима и аутор и коаутор је следећих научних радова:

Одабрани радови

- Senić Ružić, M. (2012). Globalizacija i obrazovanje – put ka daljoj standardizaciji ili obrazovnoj diversifikaciji. U N. Vujisić-Živković, M. Mitrović i K. Ovesni (ur.), *Posebna pitanja kvaliteta u obrazovanju* (str. 255-270). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta.
- Senić Ružić, M. i Opačić, M. (2013). Uloga pedagoga u kreiranju novih oblika online nastave. U Ž. Krnjaja, D. Pavlović Breneselović i K. Popović (ur.), *Pedagog između teorije i prakse* (str. 183-187). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta.
- Senić Ružić, M. & Opačić, M. (2013). E-learning platform as a tool for acquiring digital competence, in: D. Milošević (Ed.), *International Conference on e-Learning, E-Learning 3; 2013; Belgrade* (pp. 83-89). Belgrade, Metropolitan University.
- Antonijević, R., Senić Ružić, M. & Nikolić, N. (2013). Some specifics of distance education. In D. Milošević (Ed.), *International Conference on e-Learning, E-Learning 3; 2013; Belgrade* (pp. 101-104). Belgrade, Metropolitan University.

- Aleksendrić, B. & Senić Ružić, M. (2013). Self-assessment serving the purpose of improving the quality of education. In M. Despotović, E. Hebib & B. Németh (Eds.), *Contemporary issues of education quality* (pp. 469-483). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Pécs: Faculty of Adult Education and HRD.
- Aleksendrić, B. i Senić Ružić, M. (2015). Upotreba informacionih tehnologija u nastavi i učenju - perspektiva studenata. U S. Dubljanin, M. Mitrović i V. Orlović, (ur.), *Pedagoški doprinos unapređivanju podučavanja i učenja: zbornik radova* (str. 41-45). Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju, Pedagoško društvo Srbije.
- Antonijević, R., Senić Ružić, M. i Nikolić N. (2015). Evaluating effects of teachers' professional training programs, in: S. Ševkušić, J. Radišić & D. Malinić (Eds.), *Challenges and dilemmas of professional development of teachers and leaders in education: Proceedings* (pp. 226-228). Belgrade: Institute for Educational Research.
- Senić Ružić, M. (2015). Upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija u obrazovanju – jedan od mogućih odgovora na obrazovne potrebe XXI veka. U E. Hebib, B. Bodroški-Spariosu i A. Ilić-Rajković (ur.): *Istraživanja i razvoj kvaliteta obrazovanja u Srbiji – stanje, izazovi i perspektive*. Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Ilić Rajković A. i Senić Ružić M. (2016). Upotreba udžbenika u nastavi i kvalitet vaspitno-obrazovnog procesa – pregled istraživanja. U L. Miškeljin, Z. Šaljić i J. Miljković (ur.), *Vrednovanje u vaspitno obrazovnom procesu: zbornik radova* (str. 123-127). Beograd: Filozofski fakultet, Institut za pedagogiju i andragogiju, Pedagoško društvo Srbije.
- Ilić Rajković A. i Senić Ružić M. (2016). Proučavanje udžbenika i pedagoška prošlost: prikaz savremenih metodoloških pristupa. *Nastava i vaspitanje*, god. 65, br. 3, str. 555-568.
- Ilić Rajković A., Senić Ružić M. & Ljujić, B. (2017). Board games and acquiring knowledge of history: research in university teaching. In *Changing media – changing schools?* (Abstract book) (pp. 17). Lisbon: University Lusofona.

Наташа Николић

Наташа Николић је рођена 1988. године у Краљеву, где је завршила основну и средњу школу. Основне и мастер академске студије педагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду завршила је у периоду од 2007. до 2012. године. Одбранивши докторску дисертацију на тему „Квалитет проблемски оријентисане наставе и постигнуће ученика“ завршила је 2018. године докторске студије педагогије.

На Филозофском факултету Универзитета у Београду од априла 2013. године ради, прво као сарадник у настави, а од 2017. године као

асистент на Одељењу за педагогију и андрагогију, за ужу научну област Општа педагогија са методологијом и историја педагогије. Сарадник је на предметима из области опште педагогије на основним студијама (Увод у педагогију, Основи педагогије, Општа педагогија, Систем васпитања и образовања, Ваншколска педагогија, Рад са даровитим ученицима).

У својству аутора или коаутора објавила већи број научних радова и учествовала на научним скуповима и форумима међународног и националног карактера, на којима су разматране актуелне педагошке теме и проблеми. Ангажована је на научно-истраживачком пројекту Института за педагогију и андрагогију чију реализацију подржава Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС („Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“). У својству истраживача учествовала је на пројекту „Припрема будућих просветних радника за рад у инклузивном окружењу, билатерална сарадња Словеније-Србија, 2016-2017“. Реализатор је акредитованих програма за стручно усавршавање запослених у образовању.

Одабрани радови

- Антонијевић, Р., Тадић, А. и Николић, Н. (2016). Наставникова перцепција вредновања ефеката семинара стручног усавршавања, *Андрагошке студије*, 2, 95-110.
- Antonijević, R., Senić Ružić, M. i Nikolić N. (2015). Evaluating effects of teachers' professional training programs, in: Ševkušić, S., Radišić, J., Malinić, D. (Eds.): *Challenges and dilemmas of professional development of teachers and leaders in education. Proceedings*. 226-228. Belgrade: Institute for Educational Research.
- Antonijević, R. i Nikolić, N. (2015). Possibilities and limitations of initial assessment of students' achievement, in: Marinković, S. (Eds.): *Nastava i učenje – evaluacija vaspitno-obrazovnog rada*. 155-164. Užice: Učiteljski fakultet.
- Николић, Н. и Мрвош, И. (2016). Описно оцењивање у функцији праћења напредовања ученика; у Л. Мишкељин, З. Шаљић и Ј. Миљковић (ур.): *Сусрети педагога – Научни скуп „Вредновање у васпитно-образовном процесу“* (134-137). Београд: Педагошко друштво Србије и Институт за педагогију и Андрагогију Филозофског факултета.
- Николић, Н. (2015). Домети и ограничења у примени проблемски оријентисане наставе. *Педагошка стварност*, 1, 97-106.
- Николић, Н. (2015). Улога проблемски оријентисане наставе у раду са даровитим ученицима, у: Гојков, Г. и А. Стојановић (прир.): *Даровитост и креативност – развојна перспектива креативне перформансе*. 189-193. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача.
- Николић, Н. (2015). Положај Рома у систему васпитања и образовања у Србији и значај интеркултуралног образовања, у: Јовановић, Б. и М. Вилотијевић (прир.): *Улога образовања и васпитања у развијању хуманистичких, интеркултуралних и националних вредности*. 629-645. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

- Николић, Н. и Антонијевић, Р. (2014). Мишљење наставника о функционалности описног оцењивања. *Иновације у настави*, 2, 33-44.
- Nikolić, N. i Antonijević, R. (2013). Class teacher's perception of descriptive evaluation, *Istraživanja u pedagogiji*, 2, 31-47.
- Nikolić, N. (2013). Role and application of e-portfolios in education. u: *The Fourth International Conference on e-Learning* (3; 2013; Belgrade), pp. 71-76. Belgrade, Metropolitan University.

Александар Булајић

Александар Булајић је рођен 1979. године у Београду. Завршио је основне студије андрагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2008. године, након чега је две године био запослен у компанији Теленор у оквиру Одељења за људске ресурсе. Завршио је мастер студије у области психологије и образовања на Универзитету у Кембриџу 2011. године и тренутно је запослен као асистент на Студијској групи за андрагогију на Филозофском факултету Универзитета у Београду, где је уписао и докторске студије андрагогије. Тренутно је студент завршне године докторских студија.

Одабрани радови

- Bulajić, A. (2008). Andragoške dimenzije samousmerenog učenja, *Andragoške studije*, br. 2, 285-300.
- Bulajić, A. (2010). Freedom, Equity and Multicultural Education, *Andragoške studije*, br. 2, str. 51-63.
- Bulajić, A. (2013). Development of verbal short-term memory from a perspective of Baddeley's and Hitch's working memory model: possible implications for learning and education; in M. Despotović, and E. Hebib, (Eds.). *Contemporary Issues of Education Quality* (263-279). Belgrade: Institute for pedagogy and andragogy.
- Bulajić, A. (2013). The Question of Learning: The System-Information Interaction Model and Types of Learning. *Andragoške studije*, 2, 9 – 25.
- Bulajić, A. i Maksimović, M. (2014). Radna memorija kao prediktor uspeha u učenju – nedostajuća veza u obrazovanju odraslih?. U Knežić, B., Pejatović, A. i Milošević, Z. (Ur.), *Modeli procenjivanja i strategije unapređivanja kvaliteta obrazovanja odraslih u Srbiji* (33-47). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.
- Popović, K., Maksimović, M., & Bulajić, A. (2015). Gender Printed in a Social Mask. In J. Ostrouch-Kamińska & C. C. Vieira (Eds.). *Private World (s)* (pp. 15-30). Sense Publishers.
- Bulajić, A. (2016). Methodological and conceptual issues of correlating cognitive and educational variables: Example of relation between working memory and adult illiteracy/elementary education. In A. Pejatović, R. Egetenmeyer, & M. Slowey (Eds.). *Contribution of research to improvement of adult education quality*.

- Belgrade: Institute for Pedagogy and andragogy, University of Wurzburg, Dublin City University.
- Orlović-Lovren, V., Despotović, M., & Bulajić, A. (2016). (Teachers role in modeling of critical thinking in adult learners) Uloga nastavnika u modelovanju kritičkog mišljenja odraslih. *Andragoške studije*, 1, 45-65.
- Maksimović, M., Ostrouch-Kamińska, J., Popović, K., & Bulajić, A. (2016). Editorial introduction: Philosophy, history, practice, and gender research in adult education. In M. Maksimović, J. Ostrouch-Kamińska, K. Popović, & A. Bulajić (Eds.). *Contemporary issues and perspectives on gender research in adult education* (pp. 49–65). Belgrade: Institute for Pedagogy, ESREA; Andragogy and Adult Education Society.
- Maksimović, M. & Bulajić, A. (2016). Multisensory research methodologies: An exploration of the process of becoming a woman. In M. Maksimović, J. Ostrouch-Kamińska, K. Popović, & A. Bulajić (Eds.). *Contemporary issues and perspectives on gender research in adult education* (pp. 9–20). Belgrade: Institute for Pedagogy, ESREA; Andragogy and Adult Education Society

Кристина Пекеч

Рођена је у Београду, 1982. године. Основне студије андрагогије завршила је на Филозофском факултету Универзитета у Београду (2008). Уписала је докторске студије андрагогије 2010. године, положила све испите предвиђене планом и програмом студија и одбранила тему докторске дисертације под називом „Транзиција из високошколског образовања у свет рада“.

Од маја 2010. почиње са радом на Филозофском факултету у статусу истраживача-приправника, а од 2011. почиње њено ангажовање као истраживача на Институту за педагогију и андрагогију (које и даље траје). Од 2013 године је изабрана за асистента на Катедри за андрагогију, са тежиштем истраживања у области учења одраслих. Ангажована је на предметима „Учење одраслих“ и „Андрагошка дидактика“ на основним студијама андрагогије. Током неколико година је успешно обављала функцију ЕСПБ координатора Катедре за андрагогију, током којих су студенти андрагогије имали прилику да проведу семестар учећи на универзитетима у Хајделбергу, Болоњи, Хелсинкију, Бамбергу, Вирцбургу, Грацу и др.

Фебруара 2015. покренула је менторски програм у ком су студенти андрагогије развијали програме и реализовали радионице намењене младим одраслим полазницима Школе за основно образовање одраслих „Браћа Стаменковић“. Током две године студенти-волонтери су одржали радионице на тему „Ненасилна комуникација“, „Професионална

оријентација“ и „Разумевање емоција“ којима је присуствовало више од 400 полазника.

Учествовала је на више пројеката, од којих овде издвајамо: *Развионица – подршка развоју људског капитала и истраживању – развој општег образовања и људског капитала*, пројекат финансиран од стране ЕУ, Hulla & Co, Human Dynamics K.G.; *Друга шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији*, пројекат финансиран од стране ЕУ, GOPA Consultants; и *Модели истраживања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији*, Институт за педагогију и андрагогију (ИПА) и Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС.

Ангажована је као тренер на програмима „Основни принципи, карактеристике и стилови учења одраслих“ и „Мотивација у учењу одраслих“ које спроводи ИПА.

Члан је *ESREA (European Society for Researches in Education of Adults)*, *BASOPED (Balkan Society for Pedagogy and Education)*, и Друштва андрагога Србије.

Дубравка Михајловић

Дубравка Михајловић је рођена 1987. године у Смедереву. По завршетку Гимназије у Смедереву, 2006. године уписује основне студије андрагогије на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а 2010. године стиче звање дипломирани андрагог. Годину дана касније стиче звање мастер андрагог. У звање истраживач-приправник изабрана је 2012. године, а неколико година касније, изабрана је у звање истраживач-сарадник. Од 2017. године, ангажована је као асистент на Катедри за андрагогију, на реализацији наставе на неколико обавезних и изборних предмета на основним студијама андрагогије: Андрагогија рада, Стручно образовање одраслих, Анализа потреба за вештинама и обукама, Квалитет у образовању одраслих, Каријерно вођење и развој. Докторанд је на Катедри за андрагогију и њена научна интересовања припадају подручју каријерног вођења и саветовања одраслих. У досадашњој каријери, била је ангажована на неколико домаћих и међународних пројеката везаних за образовање и учење одраслих, а неки од њих су пројекат „Друга шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих“, пројекат *Bell* - Бенефити од учења у одраслом добу, пројекат *ESRALE*–Европске студије и истраживања образовања и учења одраслих. Била је члан радне групе Завода за унапређивање образовања и васпитања за успостављање стандарда каријерног вођења и саветовања у Републици Србији. Радила је

као спољни сарадник Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, Друштва за образовање одраслих. Активно се бави обуком студената Универзитета у Београду за стицање вештина управљања каријером, обуком наставника, кадрова запослених у образовању одраслих и кадрова запослених у правосуђу. Учествовала је на неколико домаћих и међународних конференција, семинара, међународних зимских школа и летњих академија. Аутор је неколико чланака објављених у домаћим и међународним часописима. Члан је Друштва андрагога Србије, Европског друштва за истраживање образовања одраслих (*ESREA*), Балканске асоцијације за педагогију и образовање (*BASOPED*).

Одабрани радови

- Пејатовић, А., Михајловић, Д. (2011): Завршне процене постигнућа полазника на курсевима стручног оспособљавања, *Иновације у настави*, Вол. XXIV, Бр. 3, стр. 30-41, YU ISSN 0352-2334, UDC 370.8, COBISS.SR-ID 4289026
- Михајловић Д., Поповић, А. (2012): Каријерно вођење и саветовање у европским документима, *Образовање одраслих*, бр. 2, vol. XI, стр. 27-46, ISSN 1512-8784, UDK 374.7
- Михајловић, Д., Кецап, Е. (2014): Бенефити од учења у одраслом добу у Србији, *Андрагошке студије*, I, 9-30, ISSN 0354-5415 UDK 37.013.83+374
- Михајловић, Д. (2014): Каријерно вођење и саветовање одраслих у Србији – Од проблема до могућности, у: Бранислава Кнежић, Александра Пејатовић, Зорица Милошевић (ур.), *Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања одраслих у Србији* (125-140) Београд, (Србија): Институт за педагогију и андрагогију ISBN 978-86-82019-82-4 COBISS.SR-ID 212360460
- Пекећ, К., Милајловић, Д., Кецап, Е. (2016). Lifeline Method in Research of Adult Learning and Career: Towards the Quality; in: A. Pejatović, R. Egetenmeyer-Neher, M. Slowey (Eds.): *Contribution of Research to Improvement of Adult Education Quality* (263-275). Belgrade: University of Belgrade, Faculty of Philosophy, Institute for Pedagogy and Andragogy; Wurzburg: University of Wurzburg; Dublin: Dublin City University. ISBN 978-86-82019-95-4 978-86-6427-039-7
- Pejatović, A., Mihajlović, D. (2016). Counselling/Guiding Adults through Life Transitions; in Sava, S., Novotny, P. (Eds.): *Researches in Adult and Learning Education: the European Dimension* (69-79). Firenze: Firenze University Press ISBN 978-88-6453-424-4 (print) ISBN 978-88-6453-425-1 (online PDF) ISBN 978-88-6453-426-8 (online EPUB)

Едиса Кецап

Рођена 05.12.1984. године у Београду, где је завршила основну и средњу школу. Основне академске студије андрагогије, на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, завршила је 2010. године и тиме стекла звање дипломирани андрагог – мастер. Децембра 2011. године уписала је докторске студије андрагогије на Филозофском факултету у Београду. У процесу је израде докторске дисертације чији је радни наслов „Улога образовања одраслих у функцији превазилажења негативних ефеката рада“.

Од јуна 2012. године, као истраживач приправник на Институту за педагогију и андрагогију, а од 2015. као истраживач сарадник, ангажована је на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије под називом „*Модели процењивања и стратегија унапређивања квалитета образовања у Србији*“. Од децембра 2017. године изабрана је у звање асистента. На Катедри за андрагогију Филозофског факултета у Београду ангажована је на студијским предметима Андрагогија рада, Квалитет у образовању одраслих и Стручно образовање одраслих.

Одабрани радови

- Кецап, Е., Милајловић, Д. (2018). Education and Quality of Life at Work – Towards the Prevention and Overcoming of Mobbing. In: B. Käßlinger, K. Ovesni, J. Vranješević (Eds.): STRATEGIES TO IMPROVE QUALITY OF EDUCATION (75-89). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade; Gießen: Institut für Erziehungswissenschaft, Justus-Liebig-Universität
- Кецап, Е. (2014). Унапређење квалитета образовних интервенција у организацији са циљем превазилажења стреса запослених узрокованог феноменом *downsizing*. У: Кнежић, В., Пејатовић, А., Милошевић, З. (Ур.), „*Модели проценјивања и стратегије унапређивања квалитета образовања одраслих у Србији*“ (93-107). Београд: Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет Универзитета у Београду
- Кецап, Е. (2013): Employee Education and Prevention of Work-Related Stress, in: Miomir Despotović, Emina Hebib, Németh Balázs (Ed.), *Contemporary Issues of Education Quality* (pp. 249-262). Belgrade: Institute for Pedagogy and Andragogy, Faculty of Philosophy, University of Belgrade; Pécs: Faculty of Adult Education and HRD, University of Pécs
- Кецап, Е. (2012). Основни квалитети обука за ублажавање ефеката изгарања на послу. У: Алибабић, Ш., Медић, С. и Бодрошки-Спариосу, Б. (ур.). Квалитет у образовању – Изазови и перспективе (81-97). Београд: Институт за педагогију и андрагогију

Истраживачи приправници

Невена Митранић

Рођена 4.12.1991. године у Аранђеловцу, где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је на Одељењу за педагогију и андрагогију 2014. године на Филозофском факултету у Београду. Мастер педагогије стекла је на истом Одељењу у септембру 2015. године, одбранивши мастер рад на тему „Дечја игра у пракси образовне политике“ код ментора проф. др Драгане Павловић Бренеселовић. Исте године уписује докторске академске студије на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду код ментора проф. др Живке Крњаје.

Од октобра 2016. године ангажована је у настави као докторанд - стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а у децембру исте године изабрана у звање истраживач - приправник при Институту за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Априла 2018. године, захваљујући успостављеној сарадњи Фондације Новак Ђоковић и Одељења за педагогију и андрагогију, као стипендиста Фондације примљена је у звање асистента на Одељењу, а у ужој научној области предшколска педагогија.

Ангажована је у остваривању наставе на основним студијама (на предметима: Предшколска педагогија, Развијање и евалуација програма и Дечја игра и стваралаштво) и на мастер студијама (на предмету Развијање праксе дечјег вртића).

Подручја истраживачког интересовања крећу се у области васпитања и образовања на предшколском узрасту и доминантно су ослоњена на игру и стваралаштво, како на предшколском узрасту и у контексту дечјег вртића, тако и у методологији истраживања образовања и у пракси развијања образовних програма.

Од априла 2016. године као стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја ангажована на научно-истраживачком пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета васпитања и образовања“ Института за педагогију и андрагогију, а од октобра 2016. године до јуна 2018. године ангажована као секретар на пројекту „Пилотирање нацрта Основа програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета“, реализованог у партнерству Института за педагогију и андрагогију, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Завода за унапређење образовања и васпитања и међународне организације УНИЦЕФ.

Објављени радови

- Митранић, Н. (2017). Повратак у будућност: Актуелност идеја Вићентија Ракића о васпитању игром и уметношћу. У: Станчић, М. (ур.), Тадић, А. (ур.), Николић-Максић, Т. (ур.). *ВАСпитање данас (179-184)*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета.
- Митранић, Н. (2016). Смернице за друштвену подршку дечјој игри. *Настава и васпитање*, год. LXV, бр. 2., стр. 411-425.

Драгана Пурешевић

Рођена 9.6.1992. године у Шапцу. Дипломирала на Одељењу за педагогију и андрагогију 2015. године на Филозофском факултету у Београду. Мастер педагогије стекла је на истом Одељењу 2016. године, одбравивши мастер рад на тему „Учешће деце у колаборативној евалуацији програма“ код ментора проф. др Драгане Павловић Бренеселовић. Исте године уписује докторске академске студије на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.

Од фебруара 2017. године ангажована је у настави као докторанд - стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја и на пројекту Института за педагогију и андрагогију, а у јуну 2018. изабрана је у звање истраживач - приправник при Институту за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Ангажована је у остваривању наставе на основним студијама (на предметима: Предшколска педагогија, Професионалне вештине и Системи и програми предшколског васпитања) и на мастер студијама (на предмету Образовна политика у ПВО).

Ужа научна област њеног рада је предшколска педагогија, а поље интересовања је партиципативни приступ евалуацији предшколских програма и развијање евалуационих модела који се базирају на партиципативном приступу.

Од 2017. године стипендиста је Министарства просвете, науке и технолошког развоја ангажована на научно-истраживачком пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета васпитања и образовања“ Института за педагогију и андрагогију, а од октобра 2016. године до јуна 2018. године ангажована је на пројекту „Пилотирање нацрта Основа програма предшколског васпитања и образовања - Године узлета“, реализованог у партнерству Института за педагогију и андрагогију, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Завода за унапређење образовања и васпитања и УНИЦЕФ.

Објављени радови

Пурешевић, Д. (2017). Дијалог као ВАСпитање данас. У: М, Станчић, А. Тадић, Т. Николић Максић (ур). *ВАСпитање данас*, (стр. 111-116). Београд: Национална конференција педагога, Филозофски факултет и Педагошко друштво Србије.

Јелена Стојковић

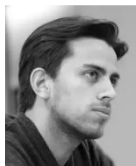

Јелена Стојковић (рођена 29. марта 1993. године, Јагодина). Основну школу и гимназију општег смера завршила је у Свилајнцу. Основне академске студије педагогије уписала је 2012. године, а дипломирала у јуну 2016. године на Филозофском факултету у Београду. Мастер академске студије педагогије уписала је 2016. године. Мастер рад је одбранила у јуну 2017. године на истом факултету. Од септембра 2017. године запослена је на факултету као замена секретара Студијске групе за педагогију. У јануару 2018. године, уписала је докторске академске студије на Катедри за предшколску педагогију као стипендиста *Фондације Новак Ђоковић*. Подручје истраживачког интересовања су дигиталне технологије у раном образовању и васпитању. Од септембра 2018. године ангажована је на Институту за педагогију и андрагогију као истраживач приправник на пројекту *Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији*. Током студија била је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Фонда за младе таленте, Министарства омладине и спорта. Као докторанд, стипендиста је Фондације Новак Ђоковић и активно учествује у њеном раду.

Објављени радови

Стојковић, Ј. и Н. Стојковић (2018). Ризична понашања којима су млади изложени на Интернету: полне разлике. *Педагогија*, бр. 1, 75-89.

Вукашин Гроздић

Вукашин Гроздић је рођен 1991. године у Београду, где је завршио основну школу и гимназију „Михајло Петровић - Алас“, након чега је уписао основне (2010), мастер (2014), а затим и докторске (2017) академске студије андрагогије, на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, у својству студента чије трошкове студија сноси буџет Републике Србије. Мастер тезу одбранио је на тему: *Функција учења и образовања за успешност у предузетништву*, са оценом 10.

Од четврте године основних студија андрагогије ангажован као студент демонстратор на предметима: *Систем и организација образовања одраслих, Менаџмент и маркетинг у образовању и Образовање лидера*, што је континуирано трајало током његових мастер студије до данас.

У два наврата био је стипендиста Фонда за младе таленте Републике Србије Доситеј, и то 2014. године за основне студије, као и 2015. године за мастер студије. Током 2015. године, завршио је и курс за резервне официре на Војној академији Министарства одбране Републике Србије, стекавши тиме чин пешадијског потпоручника у резерви.

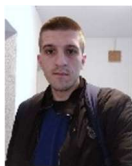
Тренутно је ангажован у звању истраживача-приправника на пројекту Института за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ број 179060 (2011-2014), чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

У професионално ангажовање Вукашина Гроздића убраја се актуелно именовање у Стручном тиму за реформу високог образовања (*HERE Team*) и улога реализатора програма стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника акредитованог од стране Завода за унапређење образовање и васпитање.

Објављени радови

Гроздић, В., Миљковић, Ј. (2016). Андрагошки аспекти предузетништва. *Образовање одраслих*, 16 (2), 9 – 31.

Лука Николић

Лука Николић је рођен у Београду 13.12.1993 године. Основне и мастер студије завршио је на одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета универзитета у Београду. У септембру 2017. године одбранио је мастер рад на тему „Медијска писменост средњошколаца“. Докторанд на катедри за општу педагогију од децембра 2017. године. Са звањем истраживача приправника на Институту за педагогију и андрагогију, тренутно је ангажован на пројекту „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ финансираном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Ангажован је у настави на основним студијама педагогије и андрагогије на предметима „Основи педагогије“, „Савремени педагошки правци“ и „Методологија педагошких истраживања“.

Стручни сарадници на Одељењу

Љиљана Авалић

Рођена је у Београду 14. маја 1959. године. Основну школу завршила је у Београду, а затим похађала Осму београдску гимназију. После матуре уписала је 1978. године студије педагогије на Филозофском факултету у Београду. По дипломирању запослила се 1985.године као библиотекар у Библиотеци Одељења за педагогију и андрагогију где ради и данас. У току свог дугогодишњег рада у библиотеци стално се стручно усавршавала и својим радом значајно допринела формирању електронског каталога библиотеке Одељења и изради библиографија истраживача Филозофског факултета. Учествовала је у раду на пројекту „Стара и ретка књига у библиотекама Филозофског факултета“.

Објављени радови

Petnaest godina časopisa „Predškolsko dete“, Bibliografija (1971-1985), Predškolsko dete, br. 3-4, 1986, str. 175-238.

Гордана Брашанац

Рођена у Београду 27.04.1963. Гимназију Вук Караџић у Лозници завршила 1982.Основне студије на Одељењу за педагогију и андрагогију 1987. Радила као асистент на Катедри за општу педагогију, на предметима Општа историја педагогије и Историја педагогије народа Југославије, као и историја андрагошких идеја. Сарађивала на више пројеката Института за педагогију и андрагогију, уређивала рубрику за историју педагогије у часопису Настава и васпитање, учествовала на више научних скупова и симпозијума, сарађивала у образовном програму РТС Београд. Тренутно ради на тези у оквиру Докторских студија из области културе и образовања Срба. Поље интересовања : Образовање и васпитање кроз историју српског народа. Од 1999г. ради као библиотекар Одељења за педагогију и андрагогију.

Објављени радови

Vrednosne orijentacije vaspitača i nastavnika u Srbiji, *Pedagogija*, br.4 (Beograd, 1990), 429-439

Pedagoško obrazovanje u Jugoslaviji između 2 rata (1918 -1941), *Pedagogija* br.3-4 (Beograd, 1992.) 117-124

Shvatanja o radnoj školi krajem XIX i početkom 20. veka, sa posebnim osvrtom na shvatanja jugoslovenskih autora u periodu između dva svetska rata, *Nastava i vaspitanje* 2-4 (Beograd, 1993), 222-246

- Kritička teorija društva Jirgena Habermasa i mogućnosti njene primene u pedagogiji, *Pedagogija* 3 (Beograd, 2008), str.383-390
- Ideje o vaspitanju dr Justina Popovića (1894-1979), *Sveti Knez Lazar*, br 2 (Prizren 1998), str, 95- 119
- Ljubica, Radulaški : Sabrane pedagoške studije, uredila i predgovor napisala G. Brašanac. Beograd, Pravoslavni Bogoslovski fakultet Univerziteta u Beogradu 2008.

Бранкица Влашковић

Бранкица Влашковић је рођена у Чачку где је завршила основну школу и гимназију. Студије андрагогије је уписала на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2002. године. Након завршетка студија радила је у Народном универзитету Божидар Аџија на месту руководиоца Центра за треће доба до 2014. године. Током тог периода стекла је звање мастер инжењера организационих наука из области управљања квалитетом и мастер менаџера људских ресурса.

Од 2014. године запослена је као библиотекар библиотеке Одељења за педагогију и андрагогију. Секретар је часописа за проучавање образовања и учења одраслих Андрагошке студије. Део је тима реализатора програма стручног усавршавања у подручју образовања одраслих које организује Институт за педагогију и андрагогију.

Бојана Радујко

Рођена 07. фебруара 1983. године у Аранђеловцу. Завршила основну школу „Уједињене нације“ у Београду, а потом XIII Београдску гимназију. Смер андрагогија на Филозофском факултету у Београду уписала је 2002. године, а дипломирала 2010. године са дипломским радом на тему „Стручно усавршавање запослених и задовољство послом“.

Од 2009. до 2012. године радила на Институту за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду на пословима секретара Института и секретара пројеката „Образовање и учење – перспективе европских интеграција“ (од 2009. до 2010. године) и „Модели процењивања и стратегије унапређивања квалитета образовања у Србији“ (од 2011. до 2012. године). Учествовала у организовању више стручних и научних скупова.

Од септембра 2012. године запослена на Одељењу за педагогију и андрагогију као секретар Студијске групе за андрагогију.

Радила као тренер на пројектима „Друга шанса“ – Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији (од 2011. до 2012. године) и „Развионица“ – Подршка развоју људског капитала и истраживању – опште образовање и развој људског капитала (од 2014. до 2015. године).

Учествовала у ЕРАСМУС + програмима размене ненаставног особља Универзитета у Београду са Универзитетом у Марибору, Словенија и Julius Maximilian Универзитетом, Немачка.

Члан је Друштва андрагога Србије.

Марија Шаранчић

Рођена 19. августа 1983. године у Крушевцу. У Врњачкој бањи завршила основну школу „Попински борци“, а затим и Гимназију општег смера.

Године 2003. уписала студије из области педагогије на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду. Дипломирала је 2008. године са дипломским радом на тему: „Карактеристике друштвено - моралног васпитања у античком друштву“.

Од јануара 2015. године запослена на Одељењу за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду као секретар Студијске групе за педагогију.

Делатност Одељења за педагогију и андрагогију

Одељење за педагогију и андрагогију је организовано у оквиру пет катедри: Катедра за општу педагогију са методологијом и историјом педагогије; Катедра за дидактику; Катедра за предшколску педагогију; Катедра за школску педагогију и Катедра за андрагогију.

Институт за педагогију и андрагогију је научна јединица Одељења, а заједно са Одељењем за психологију Одељење има посебну наставну јединицу – Центар за образовање наставника.

Наставна делатност Одељења

Наставни рад се реализује у оквиру две студијске групе – групе за педагогију и групе за андрагогију, на три нивоа студија: основним академским студијама, мастер академским и докторским студијама.

Одељење је континуирано усмерено на развој квалитета студија кроз иновирање студијских програма, јачање наставничких компетенција и побољшање организационо-просторног контекста реализације студијских програма.

Студијски програми

Програми студија и предметни силабуси су иновирани 2006 године, 2009 и 2014 године. Последњом акредитацијом програма из 2014 године, поред обавезних студијских предмета, понуђен је и велики број изборних предмета. На основним студијама педагогије постоји 33 обавезна и 23 изборна студијска предмета, а на студијама андрагогије 33 обавезна и 52 изборна студијска предмета. Удео изборних предмета је још већи у оквиру мастер студија, тако да студенти педагогије на овом нивоу студија имају један обавезни и 21 изборни студијски предмет, а студенти андрагогије поред једног обавезног имају могућност да бирају изборне предмете међу 17 понуђених. Коначно, на нивоу докторских студија, студенти педагогије имају један обавезан предмет, а могу да бирају неке од 25 изборних студијских предмета. На студијској групи за андрагогију је студентима докторских студија поред два обавезна студијска предмета понуђено 19 изборних предмета.

Као резултат напора да се константно унапређује и иновира настава, на Одељењу за педагогију и андрагогију у последњих 10 година односно од када је уведен болоњски систем студирања, развијено је више од 50 програма за нове студијске предмете.

Детаљне информације о студијским програмима и силабусима предмета могу се наћи на

http://www.f.bg.ac.rs/pedagogija/program_studija.

Центар за образовање наставника - ЦОН

Наставна делатност Одељења одвија се и у оквиру посебне наставне јединице - Центра за образовање наставника (ЦОН), чији је оснивач Одељење за педагогију и андрагогију у сарадњи са Одељењем за психологију, а која функционише на нивоу Филозофског факултета. Центар за образовање наставника је основан 1971. године и од тада представља наставну јединицу где професионална знања и вештине могу да стекну будући наставници. Студенти других одељења Филозофског факултета у Београду имају могућност да у Центру похађају наставу из предмета педагошке и психолошке предметне области, који се реализују не само на нивоу основних студија, већ и у оквиру мастер студија. Осим тога на ЦОН се реализује мастер програм намењен образовању наставника предметне наставе, као и програм целоживотног учења наставника за стицање 36 кредита из психолошко-педагошко-методичке области. Центар је у периоду од оснивања реализовао осам пројеката и објавио четири публикације научног, односно стручног карактера.

Научноистраживачка делатност Одељења

Институт за педагогију и андрагогију

Институт за педагогију и андрагогију основан је 1983. године као посебна научна јединица при Одељењу за педагогију и андрагогију, односно у оквиру Филозофског факултета Универзитета у Београду. На институту је тренутно ангажовано 46 истраживача, углавном из редова наставника и сарадника запослених на Одељењу за педагогију и андрагогију као и пет студената докторских студија као истраживача-приправника.

На Институту је од његовог оснивања успешно реализовано 25 научноистраживачких пројеката финансираних од Министарства просвете и науке као и пројеката у сарадњи са другим партнерским организацијама (УНИЦЕФ, Институт за отворено друштво, Универзитет у Београду) а тренутно се реализују три пројекта: *Модели процењивања и стратегије за унапређење квалитета образовања у Србији* (Министарством просвете, науке и технолошког развоја); *Пилотирање нацрта Основа програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета* (УНИЦЕФ и МПНТР); *Програми стручног усавршавања за стицање статуса јавно признатог организатора активности образовања одраслих.*

Ангажованост наставника на другим пројектима

Научно-истраживачки рад се у протеклом периоду одвијао и кроз сарадњу наставника са Одељења на националним и међународним пројектима са другим релевантним институцијама и организацијама, мимо Института за педагогију и андрагогију. Према подацима добијеним од наставника, у последњих десет година (од 2007. године) наставници су учествовали на 99 различитих пројеката, од тога 46 међународна и национална развојна пројекта усмерена на развој и промену образовне праксе. Заступљеност појединих подручја и тематика пројеката приказана је на дијаграму израђеном на основу назива пројеката, на коме величина слова указује на степен заступљеност дате проблематике у оквиру пројеката.

Научни скупови и конференције 2007-2017

У овом периоду реализоване су конференције и скупови: Дечји вртић као заједница која учи (2007); Академска недеља (2012); Дан отворених врата за одрживи развој (2015); Иницијално образовање и стручно усавршавање васпитача (2017, у сарадњи са Високом школом за образовање васпитача, Сремска Митровица).

Од 2013. године, обновљени су традиционални Сусрети педагога у организацији са Педагошким друштвом Србије који се од тада одржавају сваке године и у оквиру њих научно конференције са темама: Педагог између теорије и праксе (2013); Идентитет професије педагога у савременом образовању (2014); Педагошки допринос унапређењу подучавања и учења (2015); Вредновање у васпитно-образовном процесу (2016); Васпитање данас (2017).

У сарадњи са Друштвом андрагога Србије и Друштвом за образовање одраслих Одељење је до сада организовало седам пута Андрагошке дане.

Одељење је у овом периоду организовало три међународне конференције: Adult Education: The Response to Global Crisis Strengths and Challenges of the Profession (2010); BASOPED - Evaluation in Education in The Balkan Countries (2011); ESRAL - Empirical Research in Adult Learning and Education - Conceptual and Methodological Problems (2015); ESREA - Contemporary Issues and Perspectives on Gender Research in Adult Education. History, Philosophy, Methodology and Practice (2015); GRALE 3 - Скуп посвећен промоцији Трећег Глобалног извештаја о учењу и образовању одраслих (2017).

Издавачка делатност

Наставници и сарадници су у протеклих 35 година издали велики број монографија, највише у издању Института за педагогију и андрагогију, као и у издању Филозофског факултета и других издавача. Током овог периода објављено је 115 публикација: 93 монографије, 24 зборника, 6 приручника и 3 превода монографија.

Поред тога, Институт је издавач реномираног часописа међународног значаја *Андрагошке студије* и суиздавач са Педагошким друштвом Србије реномираног часописа *Настава и васпитање*, чији су уредници и чланови редакције наставници са Одељења.

Значајан сегмент рада Института представља осмишљавање и реализовање програма стручног усавршавања и до сада је креирано и акредитовано 11 програма стручног усавршавања.

Активности и програми сарадње Одељења за педагогију и андрагогију

Међународна сарадња

Одељење за педагогију и андрагогију наставља традицију размене са другим светским научним центрима. Ова врста сарадње је посебно интензивирана кроз ERASMUS+ програме и фондове, а преко успостављеног Центра за међународну сарадњу Филозофског факултета,

У овом периоду остварена је сарадња са универзитетима у: Немачкој - Виртзбургу, Дуизбургу и Кајзерслаутерну и институцијама цивилног сектора из Бад Либенцела; Великој Британији - универзитетима у Кембриџу, Лондону (Универзитети Роудхемптон и Голдсмит) и Бату; Белгији - Католички универзитет у Лувену; Данској - универзитетима у Архусу и Копенхагену, шведском Содернторн универзитету у Стокхолму и финском универзитету у Хелсинкију; Универзитету у Бечу, Масариков универзитет у Брну и Универзитет у Печују; португалским Коимбра универзитетом, као и са Европским удружењем за истраживања у образовању са седиштем у Порту, док је у Шпанији партнер у мобилности био Универзитет у Билбау.

Настављена је и дугогодишња сарадња са високошколским институцијама у региону - са Филозофским факултетима Универзитета у Љубљани и Марибору, Ријеци, Сплиту, Загребу, Скопљу, Црној Гори и Учитељским факултетом у Ријеци, која се реализује кроз заједничке пројекте и студијске посете.

Гостујући професори

У периоду од 2007-2017. године на Одељењу су као гостујући професори боравили у својству предавача, реализатора курсева или на хабитацији: проф. др Лидија Вујичић, Универзитет у Ријеци; проф. др Клара Скубиц Ерменц, Универзитет у Љубљани; проф. др Мојца Ковач-Шебарт, Универзитет у Љубљани; проф. др Ана Марјановић Шејн, Чеснут Хил Колеџ, Пенсилванија; проф. др Мати Мери, Универзитет у Хелсинкију; проф. др Балаж Немет, Универзитет у Печују; проф. др Јан Петерс, Универзитет у Генту; проф. др Едвард Протнер, Универзитет у Марибору; проф. др Симона Сава, Западни универзитет у Темишвару; проф. др Ноирин Хајес, Тринити колеџ, Универзитет у Даблину; др Андреја Хочевар, Универзитет у Љубљани; проф. др Петер Џарвис, Универзитет Суреји, Велика Британија.

Мобилност студената

Захваљујући доступности ЕРАСМУС+ програма и оствареним споразумима између Београдског универзитета и бројних европских универзитета повећана је и мобилност студената. На Одељењу за педагогију и андрагогију су у два наврата боравили студенти из Ротердама и једном из Печуја, и кроз једносеместрални боравак студенти с Универзитета у Вирцбургу.

Студенти основних и мастер студија Одељења за педагогију и андрагогију су одлазили на једносеместрално студирање на немачке универзитете у Хајделбергу, Вирцбургу и Бамбергу, затим у Љубљану, Марибор, Печуј, као и на финске универзитете у Турку и Хелсинкију.

Одељење за педагогију и андрагогију је 2015. године организовало у оквиру ESRALE пројекта, летњу школу намењену нашим и страним студентима мастер и докторских студија са методолошком проблематиком, „Empirical research in adult learning and education - Conceptual and Methodological Problems“.

Професионални и друштвени ангажман

Чланови Одељења активно су учествовали у изради стратегија образовања, закона и подзаконских аката, акционих планова и евалуација образовне политике на националном и међународном нивоу као и у раду саветодавних тела која се баве образовањем, затим у раду универзитетских тела, комисија за акредитацију високошколских установа и програма. Наставници су аутори образовних програма, а један део њих је и креирао курсеве у оквиру студијских програма других високошколских институција. Чланови Одељења су активни у области стручног усавршавања практичара из области образовања са 36 акредитованих семинара на најразличитије актуелне васпитне и образовне теме намењених школским и универзитетским наставницима, васпитачима, стручним сарадницима, и различитим актерима у образовању одраслих. Већина чланова Одељења за педагогију и андрагогију били су или/и јесу уредници, чланови редакција и рецензенти у научним часописима, неки су чланови програмских и управних одбора и/или консултанци у националним и међународним организацијама.

Чланови Одељења активни су и заузимају важне функције у различитим међународним и националним организацијама и стручним телима, од којих су неке:

Генерални секретар Међународног савета за образовање одраслих (ICAE); члан међународног Хола славних за образовање одраслих; члан управног одбора интересне групе УН за образовање и науку; почасни члан УНЕСКО Института за

целоживотно учење; члан управног одбора Европске асоцијације за образовање одраслих (ЕАЕА); чланови Радне групе за предшколско образовање и Радне групе за образовање одраслих при Европској комисији; члан Националног просветног савета и Националног савета за високо образовање; чланови стручних комисија при Министарству просвете, науке и технолошког развоја и Завода за унапређивање образовања и васпитања.

Одељење за педагогију и андрагогију је и у овом периоду наставило сарадњу са институцијама и организацијама које се баве образовањем: Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Заводом за унапређење образовања и васпитања, Заводом за вредновање образовања и васпитања и Секретаријатом за образовање АП Војводине, као и Министарством за социјална питања, Министарством правде, Републичким заводом за социјалну заштиту и Заводом за заштиту природе Србије, Заводом за запошљавање и Привредном комором Србије. Чланови Одељења остварују сарадњу и са организацијама и удружењима из невладиног сектора: ЦИП - Центром за интерактивну педагогију, Центром за образовне политике, Друштвом за образовање одраслих, Центром за права детета, Образовним форумом, Београдском отвореном школом, Организацијом Е8, АпсАрт – центар за позоришна истраживања, Под театром, ReMaking Tesla.

Одељење интензивно сарађује са професионалним удружењима: Педагошким друштвом Србије, Друштвом андрагога Србије, Удружењем стручних сарадника и сарадника предшколских установа Србије, Савезом удружења васпитача Србије, Савезом удружења медицинских сестара предшколских установа Србије и Заједницом гимназија Србије. Од међународних професионалних организација то су пре свега BASOPED (Balkan Society for Pedagogy and Education) и ESREA (European Society for Research on the Education of Adults).

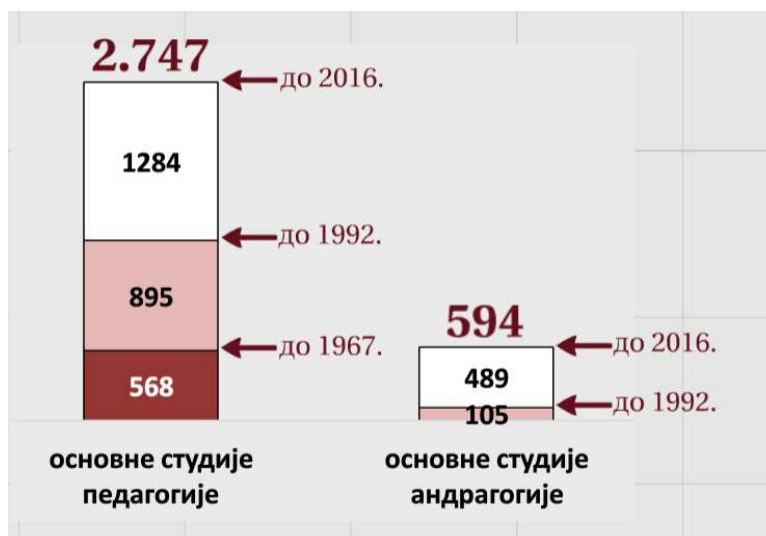
Катедра за предшколску педагогију од 2017. године остварује сарадњу са Новак Ђоковић Фондацијом. У оквиру програма подршке истраживањима Фондација је 2016. године покренула програм стипендирања младих научника и иноватора у оквиру Центра за развој детета на Универзитету Харвард, а 2017 отпочела сарадњу

са Филозофским факултетом кроз стипендирање два докторанда из области предшколске педагогије и једног асистентског места на Катедри за предшколску педагогију Одељења за педагогију и андрагогију.

Студенти на Одељењу за педагогију и андрагогију

На Одељењу за педагогију и андрагогију се уписује по 60 студената на програму основних и мастер студија педагогије и по 30 студената на програму основних и мастер студија андрагогије, као и по 10 студената на програму докторских студија на обе студијске групе.

Од оснивања Катедре за педагогију до 2016. године основне студије педагогије је завршило 2.747 студената, од чега 1.284 у последњих 25 година. Основне студије андрагогије је од покретања студијског програма за андрагогију до 2016. године завршило укупно 594 студента, од чега 489 у последњих 25 година (Слика 1).

Слика 1. Број свршених студената основних студија на студијском програму педагогије и студијском програму андрагогије

На Слици 2 и 3 приказан је број свршених студената последипломских студија на студијским програмима за педагогију и андрагогију.

Слика 2. Постдипломске студије педагогије

Слика 3. Постдипломске студије андрагогије

Клубови студената

Већ деценију, студенти педагогије и андрагогије успешно функционишу кроз своје организације - *Клуб студената педагогије* и *Клуб студената андрагогије*, које им омогућавају да афирмишу и делују у складу са научном облашћу и струком за коју су се определили и артикулишу своје специфичне потребе и аспирације.

Активности Клуба студената педагогије: учешће у активностима промоције Факултета и студија педагогије („Викенд на Филозофском“, „БајковиТИ“); сарадња са другим студентским организацијама (Клубови студената педагогије Ниша, Новог Сада, Косовске Митровице, Зенице, Мостара, Загреб и Антверпена); пројекат менторства за бруцоше на педагогији; партнерство са Пријатељима деце Србије, Базартом, Студентским културним центром на пројектима „Срушимо зидове“, „Проблем није гоблен“, „Острва“, „Културама“...; обележавање Међународног дана детета и Међународног дана игре; учешће у реализацији стручних и научних скупова педагога (Сусрети педагога).

Активности Клуба студената андрагогије: учешће у активностима промоције Факултета и студија андрагогије; сарадња са Клубом студената андрагогије Филозофског факултета у Љубљани и Универзитета у Ротердаму; „Друштво које учи“:

заједнички пројекат са Клубом студената андрагогије у Љубљани; учешће у реализацији андрагошких стручних скупова на Факултету; израда документарног филма о развоју андрагошких студија и доприносу професора Савићевића.

Фотографије активности и акција клубова студената педагогије и андрагогије

Изложба поводом 125 година Катедре за педагогију

Аутор изложбене поставке др Александра Илић Рајковић

Јубилеј 125 година катедре за педагогију обележили смо изложбом којом је представљен развој катедре, али и њена будућност. Изложба је имала четири тематске целине: Хронолошки развој катедре; Догађаји на маргинама хронологије; Студије педагогије Бранка Ћопића; Студенти педагогије и андрагогије данас.

Хронологија развоја Катедре за педагогију

Развој катедре кроз 125 година приказали смо интерактивним паноом који је садржао хронологију важних догађаја и копије оних докумената, радова, личних записа из архиве Одељења за које смо проценили да на занимљив начин употпуњују слику о појединим догађајима. Уз пано на којем је приказан хронолошки развој катедре изложене су, за ову прилику дизајниране кутије за експонате. Посетиоци су били у прилици да прелиставају, разгледају, читају документа, књиге и личне записе који се чувају у Архиви и Библиотеци Одељења. Изложеном грађом представили смо неке од значајних момената из професионалних биографија педагога који су били носиоци развоја катедре до Другог светског рата, као и развој Катедре, касније Одељења од Другог светског рата до данас.

Опсег професионалне делатности др Војислава Бакића – утемељивача Катедре, посетиоци су могли да упознају прелиставајући документацију која се односи на Катедру, затим читајући Бакићев рукопис Нацрта Закона о универзитету, били су доступни и делови личних преписки између великог педагога и његових млађих колега као што су Сретен Аџић, Стеван Окановић, Јован Скерлић, Паја Радосављевић. Такође, изложени су и одломци из дневника који је проф. Бакић редовно водио, а на основу којих стичемо увид у неке, за њега важне моменте у професионалној биографији. Поред професора Бакића, на сличан начин представили смо и др Вићентија Ракића и Милана Шевића. Хронологију послератног развоја Катедре настојали смо да „оживимо“ наставним плановима, програмима и списковима литературе, као и записима сећања значајних личности из тог периода.

Догађаји на маргинама хронологије

Историјат катедре представили смо и из угла малих догађаја који су остали на маргинама хронолошког приказа. У богатој архиви Одељења за педагогију и андрагогију налазе се документи који сведоче о прекретницама, као и они који представљају на изглед мале тренутке који се односе на наставу, студенте, стручно мишљење и саветовање и сарадњу са другим институцијама и личностима. Организација студијског путовања професора и студената у Москву, стипендија за студента из Анголе, договор професора у вези оцењивања студената на испитима, писмо у којем др Паја

Радосављевић обавештава проф. Бакића да остаје заувек у Америци, иницијатива становника села Перна – родног места проф. Бакића – неки су од тренутака које смо посетиоцима представили кроз документацију из Архива. Ове тренутке нисмо изабрали насумично, нити према унапред утврђеним критеријумима, већ према субјективном доживљају који је сваког од нас, из тима за организацију изложбе покренуо на размишљање о неким општим питањима. Уз документацију која сведочи о тим, на изглед, малим догађајима изложили смо и наше рефлексије о неким важним животним, научним, друштвеним, стручним темама. Представљајући посетиоцима те мале тренутке представили смо се и ми сами.

Наш студент Бранко Ћопић

Изложба је обухватила и две теме посвећене студентима. Представили смо Бранка Ћопића као студента педагогије. Јавности смо представили његов студентски досије – грађа која није до сада представљена у јавности. Досије се налази у Архиви Филозофског факултета, сачуван је у потпуности. Сачуван је Ћопићев индекс, документација о упису сваког семестра, испитни радови са оценама и коментарима испитне комисије, молбе, итд. Током студија Ћопић је објавио и прве приче за децу које су штампане у *Политици за децу*, подлистку *Политике*. Посетиоци су имали прилике да прочитају неке од тих прича, па чак и да понесу са собом као успомену.

Студенти педагогије и андрагогије данас

Четврти сегмент изложбе потписали су садашњи студенти педагогије и андрагогије. Представили су се кроз своје семинарске и остале радове који су настајали у наставном процесу, фотографије и приказ активности које организују њихови клубови. Поред тога, бивши и садашњи студенти су изложили и личне поруке о томе како доживљавају студије педагогије и шта оне значе за њихов лични и професионални развој.

Професор Никола Поткоњак са студентима на прослави поводом 125 година Катедре за педагогију

Процес припреме прославе 125 година Катедре за педагогију у сликама

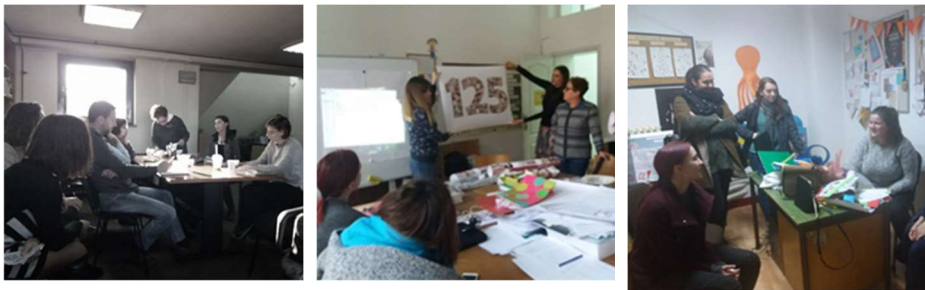
Трагање за подацима

Открића

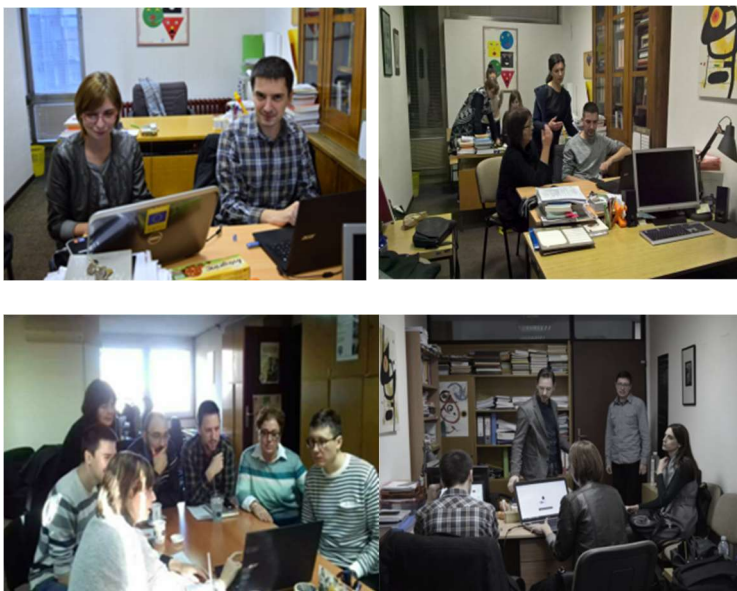
Састанци и договори

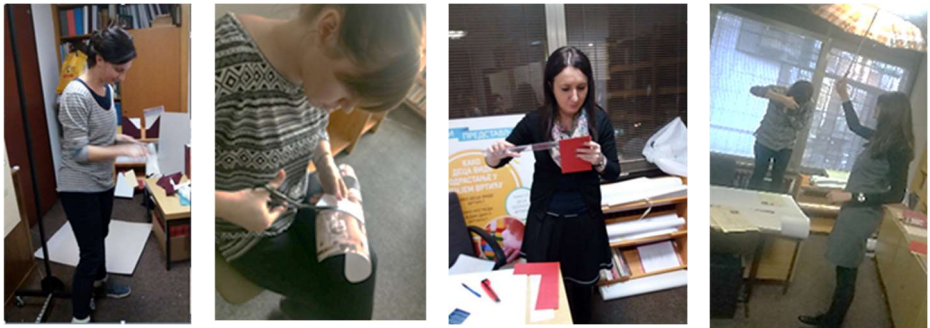

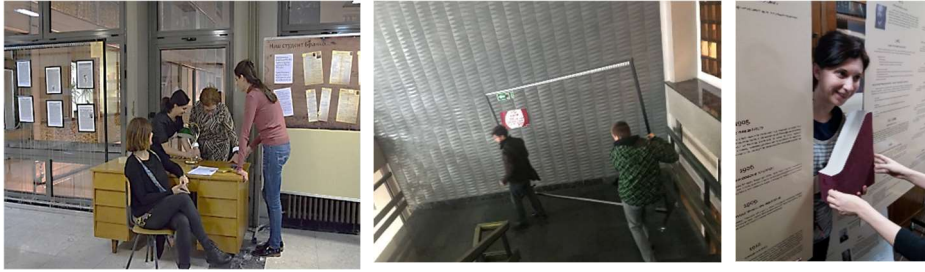
Од 1892. године до данас на катедри, одељењу за педагогију, одељењу за пе-
андрогагију било је 90 запослених. Када се ових 125 година трајања сагледа кро-
појединачно радно анагажовање добија се збир од око 1480 година живота. Намер
живота зато што се ангажовање у настави и у науци не ограничава прописаним радним в-
као ни званичним радним веком. 11:35 Додати још једну паметну реченицу као закљ-

Израда презентације

Припрема изложбе

Рам за сликање (аутор др Зорица Шаљић)

Промотивни материјали поводом 125 година Катедре за педагогију

Дизајн Мирјана Сенић Ружић

Плакат поводом 125 година Катедре за педагогију

Позивница за Свечану седницу

Одељење за педагогију и андрагогију
Вас позива на свечану седницу поводом

14. децембра 2017. године са почетком у 12 часова
у амфитеатру "Георгије Острогорски" на Филозофском факултету у Београду.

Очекујемо Вас!

Беџеви поводом 125 година Катедре за педагогију

Захвалнице

Захвалнице члановима радне групе за припрему прославе
125 година Катедре за педагогију

Odeljenje za pedagogiju i andragogiju
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

„Poštovati tradiciju ne znači ostati u pepelu prošlosti već prenositi plamen dalje“

ZAHVALNICA „TRINAEST ČUVARA PLAMENA“

*Aleksandri Ilić Rašković, Aleksandru Tadiću,
Dragani Purešević, Ivani Luković, Jeleni Stojković, Jovanu
Miljkoviću, Maši Avramović, Milanu Staniću, Mirjani
Senić Ružić, Nataši Nikolić, Neveni Mitranić, Vladeti
Milinu i Zorici Šaljić*

za organizaciju Svečane sednice Odeljenja za pedagogiju i andragogiju
povodom 125 godina Katedre za pedagogiju, čime ste pokazali da ste
vi ti koji će nositi plamen dalje.

Beograd, 14.12.2017.

Upravnik Odeljenja
za pedagogiju i andragogiju

prof. dr Dragana Pavlović Breneselović

Захвалница члановима Клуба студената педагогије и Клуба студената андрагогије

**CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд**

378.6:1]:37(497.11)"1892/2017"

125 ГОДИНА КАТЕДРЕ ЗА ПЕДАГОГИЈУ [Електронски извор] :1892-2017 /
уредник Драгана Павловић Бренеселовић. - Београд :
Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета
Универзитета, 2020 (Београд :
Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета
Универзитета). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) : текст ; 12 cm

Системски захтеви : Нису наведени. - Насл. са насловног екрана. –
Тираж 50.

ISBN 978-86-80712-17-8

а) Филозофски факултет (Београд). Катедра за педагогију -- 1892-2017

COBISS.SR-ID 26844169